

94. ÉVFOLYAM

2001. 4. SZÁM

TÉL

ÁRA: 325,- FT

HALÁSZAT

Legfontosabb tevékenységek

- Vállalkozási tevékenység szervezése, a termelés, a bel- és külkereskedelem területén. Közreműködés a termékek export értékesítésében.
- A termeléshez szükséges eszközök és anyagok hazai és külföldi beszerzése.
- Szaktanácsadás a tagoknak, halászati, gazdálkodási, környezetvédelmi, állategészségügyi, szervezeti, pénzügyi és jogi kérdésekben.
- Természetes vizeink halállományával kapcsolatos környezet- és természetvédelmi kérdések vizsgálata, az állománypótlás hatásainak elemzése.

Biológiai alapok

- A Szövetség Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdasága saját tenyésztésű, genetikailag ellenőrzött tükrös és pikkelyes ponty, valamint növényevő halfajok és ragadozó halak ivadék korosztályait ajánlja tógazdaságok, horgászvizek és természetes vizek népesítéséhez. Az ivadék felneveléséhez technológiát biztosít.

A Szövetség tagja lehet

- Minden halászati tevékenységet folytató magánszemély, jogi személy, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei.

Címünk: **HALTERMELŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE**

1126 Budapest, Vöröskő u. 4/b

Főszerkesztő:
PINTÉR KÁROLY

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Elnök:
DR. WOYNAROVICH ELEK

Tagok:
BALOGH JÓZSEF · ELEK LÁSZLÓ
GÖNCZY JÁNOS · DR. HARCSÁR
ISTVÁN · DR. HORVÁTH LÁSZLÓ
DR. OLÁH JÁNOS · PÉKH GYULA
DR. SZAKOLCZAI JÓZSEF
DR. TAHY BÉLA

Tervezőszerkesztő:
MAHR JÁNOS

Kiadja:

Budapest IX., Sobieski J. u. 17.
Tel./Fax: 215-9187, 215-7533
Postai irányítószám: 1096

Felclős kiadó:
BOLYKI ISTVÁN

HALÁSZAT

Megjelenik negyedévenként
Szerkesztőség: Budapest, V.
Kossuth L. tér 11. 1055
Telefon: 301-4180

Terjeszti
az AGROINFORM Kiadó és Nyomda Kft.
Budapest IX., Sobieski J. u. 17.
Előfizethető a Kiadónál postai utalványon
vagy átutalással az
MHB 1020 0885-326 14451-00000000
pénzforgalmi jelzőszámra, a kiadvány
pontos címének megjelölésével.
Díja egy évre: 980 Ft.
Példányonkénti ára: 280 Ft.

2001/122 – AGROINFORM
Felclős vezető: Mahr Jánosné

HU ISSN 0133-1922
Index: 125 372

A TARTALOMBÓL

A halászat támogatási lehetőségei a 2002. évi agrártámogatási rendszerben	132
Javaslat a vidra által okozott károk elkerüléséhez halas- és horgásztavaknál (<i>Gera P.</i>)	140
Választékbovítás irdalással, pácolással, panírozással készített pontytermékekkel (<i>Péterfy M.</i>)	143
HACCP (<i>Tasnádi R.</i>)	147
A halak és az éghajlat (<i>Pénzes B.</i>)	149
A halak petőfészékében lezajló folyamatok és a szaporodás környezeti indítékainak összekapcsolódása (<i>Woyrnarovich E.</i>)	151

TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNY

A folyami géb (<i>Neogobius fluviatilis</i>) egynyaras ivadékának növekedése és táplálása a Tiszában (<i>Harka Á., Jakab T.</i>)	161
--	-----

FROM THE CONTENTS

SCIENTIFIC PAPERS

Growth and food of first summer monkey gobies (<i>Neogobius fluviatilis</i>) in the Tisza-tó water reservoir (<i>Harka, T. Jakab</i>)	161
---	-----

AUS DEM INHALT

WISSENSCHAFTLICHER BEITRAG

Wachstum und Nahrung des Flussgrundels (<i>Neogobius fluviatilis</i>) in dem Tisza-tó Wasserstausee (<i>Á. Harka, T. Jakab</i>)	161
---	-----

A HALÁSZAT MINDEN OLVASÓJÁNAK ÉS SZERZŐJÉNEK EREDMÉNYEKBEIN GAZDAG ÚJ ESZTENDŐT KÍVÁN

a Szerkesztőség és a Kiadó

CÍMKÉPÜNK: Balatoni sudár ponty (*Tölg István felvétele*)

A BORÍTÓ HÁTSÓ OLDALÁN: Folyóvizeink értékes lakója, a jász (*Pénzes Bethen felvétele*)

Halpiac

**ÉTKEZÉSI ÉLŐ ÉS „JEGELT“ HALAK FOGYASZTÓI ÁRAI (FT/KG) 2002. ÉV 6. HÉTEN
(2002. FEBRUÁR 4–8. KÖZÖTT) AZ ORSZÁG KÜLÖNBÖZŐ PIACAIN**
(Forrás: Halászati Terméktanács)

	Ponty	Amur	Busa	Süllő Fogas	Harcsa	Csuka	Piszt- ráng	Kecsege	Törpe- harcsa	Angolna	Márna	Keszeg	Kárász	Afrikai harcsa
Budapest Nagyvásárcsarnok	700	700	300	1700t	1500	1100	1250	1350	500	1600	350	300	350	–
Budapest Rákóczi tér	700	600	400	1480t	1500	–	1320	–	–	–	–	350t	350t	650
Budapest Békásmegyér	750	650	390	1300	1200	800	1300	800– 1000	300– 600	–	300	300	300	–
Budapest Fchervári út	720	550	300	1400	1400	1000– 1100	1200	1200	450	–	–	250	350	550
Debrecen	650	–	350	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Győr	620	550	330	1250	1350	950	810	1000	–	1000	310	310	310	–
Miskolc	650	600	380	1400	1400	800	–	–	500	–	–	380	380	–
Pécs	650	400	280	1100	1000	800	–	800	400	800	400	220	240	–
Szeged	600	–	250	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Szekszárd	620	550	200	1500	1300	800	–	–	300	–	–	300	280	–

**Az importhal és egyéb tengeri
„étkek“ kínálata és árai (Ft/kg)
a budapesti piacokon 2002. év 6. héten
(2002. február 4–8. között)**

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Polip	2000–3200
Tintahal	1200–1600
Tonhal és filé	870–950
Hekk	750–850
Makréla	550
Hering	410–450
Lepényhalfilé	1200
Cápaszelet	1700
Héjas kagyló	1600–1900
Homár	4300/db
Garnella	2000–2200
Tigrisrák	5000
Királyrák	5800
Langusza	–
Tengeri halfilé	–
Tenger gyümölcse	1900–2000

Halászati cégjegyzék – 2002.

Kedves Olvasónk!

Hagyományunkat követve lapunk 2002. évi 4. (téli) számában ismét meg kívánjuk jelentetni a halászatban tevékenykedő cégek, egyéni vállalkozók, magántermelők és szakértők naprakész név- és címjegyzékét.

A cégjegyzék a következő adatokat fogja tartalmazni:

A cég (vagy vállalkozó, szakértő) neve (vegyes profilú szervezeteknél a halászat-tal foglalkozó részleg megjelölése)

Felelős vezető

Postacím

Telefon-, telex-, telefonszám, e-mail cím

A tevékenységi kört jelző kulcsszavak (export-import, tógazdaság, horgászegyesület, érdekvédelmi szervezet stb.)

Amennyiben Ön vagy cége szerepelni kíván a jegyzékben, a fenti adatokat a közlést megrendelő levéllel kérjük eljuttatni az alábbi címre:

AGROINFORM KIADÓ ÉS NYOMDA KFT.

1096 Budapest, Sobieski J. u. 17.

Határidő: 2002. december 10.

Az adatok közléséért 2000,-Ft + 25% ÁFA díjat számlázunk a megjelenést követően, 1 db tiszteletpéldány egyidejű megküldésével. A fenti határidőig többlet példányszámra vonatkozó megrendeléseket is elfogadunk.

Reméljük, hogy ajánlatunk elnyeri tetszését, és kezdeményezésünkkel hozzájárulhatunk piaci és szakmai kapcsolatait bővítéséhez.

A szerkesztőség

A Halászat Szerkesztőségének felhívására 2001-ben az alábbi halászati cégek és szakértők tartották szükségesnek, hogy tevékenységi körük és adataik közlésével bővítsék szakmai és üzleti kapcsolataikat.

Tógazdaság**ALKOTMÁNY MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET,
TÖMÖRKÉNY**

Felelős vezető: **Kőhegyi Sándor** elnök-igazgató

Postacím: Tömörkény, Szabadság tér 17. 6646
Telefon: 63/577-040 vagy 577-041
Telefax: 63/477-010

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, kis- és nagykereskedelem

Szakértő**BALOGH JÓZSEF**

Postacím: Budapest, Nánási u. 8/b. II. 6. 1031
Telefon: 1/242-1385

Tevékenységi kör: haltenyésztés, halászati ökonómia, természetes vizek halászati jogával kapcsolatos teljes körű tanácsadás

Tógazdaság**AL-KU CARP HALÁSZATI ÉS KERESKEDELMI
BETÉTI TÁRSASÁG**

Képviselő: **Albel Miklós**

Postacím: Százhalombatta, Vörösmarty u. 66/b. 2440
Telefon: 23/358-038
Telephely: Tápiószecső, Halastó, 2251
Telefon: 30/2110-485 vagy 30/9245-714

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, kereskedelem, halászati szolgáltatás

Tógazdaság**BOCSKAI HALÁSZATI SZÖVETKEZET**

Felelős vezető: **Horváth Ferenc** elnök
Elek Sándor főkönyvelő

Postacím: Hajdúszoboszló, Jókai sor 12-13. 4200 vagy
Hajdúszoboszló, Pf. 72. 4201
Telefon: 52/359-188 • Halastó telefon: 52/361-244
Telefax: 52/359-402

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés

Tógazdaság, halkereskedelem**ARANYPONTY HALÁSZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Felelős vezető: **Lévai Ferenc** elnök-vezérigazgató

Postacím: Százhalombatta, Szent István tér 1-3. 2440
Telefon: 23/354-764, 23/350-516

Tevékenységi kör: haltermelés, kereskedelem, export-import, tőépités, speciális vízügyi építési munkák, szaktanácsadás, Halászati Múzeum üzemeltetése

Tógazdaság, halkereskedelem**BS FARM**

Mezőgazdasági, Halászati és Kereskedelmi Rt.

Felelős vezető: **Fekete Pál** és **Ballók Bálint**

Levelezési cím: Debrecen, Busi u. 18. 4029 (központ)
Kisköre, Pf. 2. 3384 (telephely)

Telefon: 52/453-630, 60-352-379
36/458-707, 30-9556-607

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, hal kis- és nagykereskedelem

Tógazdaság, természetesvízi halászat**BALATONI HALÁSZATI RT.**

Felelős vezető: **Gönczy János** vezérigazgató

Postacím: Siófok, Horgony u. 1. 8600
Telefon: 84/310-180, 84/313-949
Telefax: 84/310-190

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, tenyészanyag-előállítás, természetes vizek és víztározók halászati hasznosítása, horgásztatás, halfeldolgozás, kis- és nagykereskedelem, export-import

Tógazdaság, halkereskedelem**CZIKK HALAS KFT.**

Felelős vezető: **Czikk László**
Tógazdasági vezető: **Egyed Imre**

Postacím: Varsád, Kossuth u. 1. 7067
Telefon: 74/448-222
Telefax: 74/448-444

Tevékenységi kör: hal nagy- és kiskereskedelem, tógazdasági haltenyésztés

Tógazdaság, horgásztatás

EUROFISH KFT.

Felelős vezető: **Kiss Zoltán**

Postacím: 6336 Szakmár

Horgászto-üzemeltetés: **Kecskeméthy Péter** (tel.: 30/941-087)
Nemes György (tel.: 30/9447-211)

Tevékenységi kör: ponty-, amur-, csukatermelés, horgásztatás

Tógazdaság

HALASTÓTH KFT.

Felelős vezető: **Tóth Józsefné**

Postacím: Baja, Pásztor u. 27. 6500

Telefon: 30-456-377

Tevékenységi kör: tógazdasági haltenyésztés

Tógazdaság; hal- és hálókereskedelem

FISH COOP BT.

Felelős vezető: **Csoma Gábor** ügyvezető

Postacím: 5500 Gyomaendrőd, Áchim u. 3/1. Pf. 17.

Telefon: 30-9952-187, 30-9554-569

Tel./fax: 66/446-016, 66/386-437

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés; zsenge, előnevelt, egy- és kétnyaras ponty, busa-, amur-, süllő-, csuka-, harcsa-, compóivadék halászati és horgászati egységek részére. Halász- és vadászhaló, kötél, cérna, inslég forgalmazása.

Természetesvízi halászat, horgászat

HALÁSZ KFT.

Felelős vezető: **Csoma Gábor** ügyvezető

Postacím: 5081 Szajol, Petesziget 1.

Telefon: 30/9952-187

Tel./fax: 56/446-016

Tevékenységi kör: természetesvízi halászat, horgászat

Halfeldolgozási technológia, halfeldolgozó üzem tervezése

FIX BETÉTI TÁRSASÁG

Képviselő: **Péterfy Miklós** cégvezető

Postacím: Budapest, Rodostó u. 8. 1028

Telefon/fax: 1/376-8185, 06/20-9547310

E-mail: fixbt@axelero.hu

Tevékenységi kör: halfeldolgozó üzemek technológiai és komplett tervezése: engedélyezési terv, kiviteli terv készítése, új haltermékek fejlesztése, halfeldolgozás-technológiai szakértés

Kutatás – fejlesztés – oktatás

HALÁSZATI ÉS ÖNTÖZÉSI KUTATÓINTÉZET

Felelős vezető: **Váradai László** igazgató

Postacím: Szarvas, Pf. 47. 5541

Telefon: 66/312-311 • Telefax: 66/312-142 • Telex: 83692

Tevékenységi kör: halászati és akvakultúra kutatás és kísérleti fejlesztés, szolgáltatások (oktatás, továbbképzés, szaktanácsadás, tervezés, laboratóriumi vizsgálatok), hal- és kacsatenyészanyag értékesítése, speciális haltápok és gyógytápok gyártása és értékesítése

Tógazdaság

GÁLOSI BÁRKA HALÁSZATI KFT.

Felelős vezető: **Dr. Vörös Gábor**

Postacím: Gálosfa, Dózsa Gy. u. 4. 7473

Telefon: 82/370-674

Tevékenységi kör: tógazdasági haltenyésztés

HALÁSZATI TERMÉKTANÁCS

Felelős vezetők: **Balogh József** elnök
Dr. Balázs László igazgató

Postacím: Budapest, Vöröskő u. 4/b. 1126

Telefon: 1/355-7019

Telefax: 1/375-9702

Tevékenységi kör: a hazai termelés védelme, a piac növelése, érdekegyeztetés, a termékpálya szereplőinek együttes képviselete

Haltermelés, horgásztatás

HALASTÓ '95 KFT.

Felelős vezető: **Kiss Tibor** ügyvezető igazgató

Postacím: Cegléd, Déli u. 68/D. 2700

Telefon: 53/316-255, 20-387-613

Telefax: 53/316-255

Tevékenységi kör: afrikai harcsa termelése és forgalmazása, horgásztatás szállás biztosításával

Szakmai szövetség

HALTERMELŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Felelős vezető: **Dr. Orosz Sándor** igazgató

Postacím: Budapest, Vöröskő u. 4/b. 1126

Telefon: 1/355-7019,

Telefax: 1/375-9702

Telex: 227204

Tevékenységi kör: részletesen a *Halászat* 2. (belső) borító oldalán

Ivadéknevelő gazdaság

HARCSA- ÉS COMPÓFARM

Felelős vezető: Szibele László

Postacím: Mohács, Sirály u. 28. 7700
Telefon: 69/300-846

Tevékenységi kör: ivadék-előnevelés, harcsa-, compó- és ponty-tenyésztés

Halfeldolgozás, halkereskedelem

KÖRÖSI HALÉRTÉKESÍTŐ, HALFELDOLGOZÓ SZÖVETKEZET

Felelős vezető: Dr. Csoma Antal elnök
Postacím: Gyomaendrőd, Kossuth u. 27. 5500
Tel/fax: 66/386-437

Tevékenységi kör: halfeldolgozás; feldolgozott haltermékek: körösi halászlé, ponty- busaszelet és -filé, tisztított keszeg, kárász, törpeharcsa, pácolt busa

Szaktanácsadás

HIDRO-BIOL BT.

Felelős vezető: Körmendi Sándor

Postacím: Kaposvár, Kereszt u. 5. 7400
Telefon: 82/317-329, 20-9769-239

Tevékenységi kör: hidrobiológia, vízkémiai és vízbiológiai vizsgálatok, természetesvízi és tógazdasági haltenyésztési szaktanácsadás, oktatás, kutatás

Természetesvízi halászat

KÖZÉP-DUNAI HAL KFT.

Felelős vezető: Szilágyi István ügyvezető igazgató

Postacím: Ercsi, Bajcsy Zs. u. 55. 2451 vagy
Ercsi, Pf. 17. 2451

Telefon: Ercsi 67 vagy 118

Tevékenységi kör: természetesvízi halászat, horgásztatás, halkereskedelem

Horgászat

HORGÁSZ EGYESÜLETEK BARANYA MEGYEI SZÖVETSÉGE

Felelős vezető: Dr. Kovács Zoltán ügyvezető elnök

Postacím: Pécs, Teréz u. 11-13. 7621 vagy
Pécs, Pf. 416. 7601

Telefon/fax: 72/326-775

Tevékenységi kör: horgászati érdekképviselet

Tógazdaság

ÖKO 2000 VÁLLALKOZÁS

Felelős vezető: Szabó József tógazda

Lakás: Kiskunlacháza, Hatház u. 38. 2340
Tógazdaság: Akasztó 53. főút 11 km szelvény
Telefon: 20-9433-564 Fax: 24/430-371
E-mail: oko2000@mail.datanet.hu

Tógazdaság, halkereskedelem

HORTOBÁGYI HALGAZDASÁGI RT.

Postacím: Hortobágy-Halastó, 4071
Telefon: 52/369-134 vagy 369-110
Telefax: 52/369-134 • Telex: 072-471

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, export-import, halfeldolgozás, kis- és nagykereskedelem, horgásztatás

Természetesvízi halászat, kereskedelem

PAKSI HALÁSZATI SZÖVETKEZET

Felelős vezető: Gyurkó Ferenc igazgató-elnök

Postacím: Paks, Pf. 31. 7031 vagy
Paks, Dunapart 1. 7030

Telefon/fax: 75/311-272
Telephely: Birtó, telefon: 75/311-867

Tevékenységi kör: természetesvízi halászat, tógazdaság, halkereskedelem, vendéglátóipari egységek üzemeltetése

Tógazdaság, természetesvízi halászat

KÖRÖSI HALÁSZ SZÖVETKEZET

Felelős vezető: Dr. Csoma Antal elnök

Postacím: Gyomaendrőd, Kossuth u. 27. 5500
Tel/fax: 66/386-437

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, természetes vizek és víztározók halászati hasznosítása, horgásztatás

Halfeldolgozás, kereskedelem

PETŐ ÉS PETŐ ÉLELMISZERIPARI, HALFELDOLGOZÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.

Felelős vezető: Pető Tibor, dr. Pető Béla

Postacím: Bélapátfalva, Petőfi S. u. 27. vagy
Bélapátfalva, Pf. 9. 3346

Tevékenységi kör: halfeldolgozás, kis- és nagykereskedelem, export-import, halkonzervgyártás

Tógazdaság**RANG JÁNOS HALTENYÉSZTŐ**

Postacím: Mohács, Árpád u. 13/b. 7700
Telefon: 69/348 814

Tevékenységi kör: ivadéknevelés, haltenyésztés, horgásztatás

Horgászat**SZEGEDI HERMAN OTTÓ HORGÁSZEGYESÜLET**

Felelős vezető: Szabó György elnök

Postacím: Szeged, Szentháromság u. 63. 6725

Telefon: 62/441-196

Tevékenységi kör: horgászegyesület

Halgazdaság**RIDEG & RIDEG FISH FARM KFT.**

Felelős vezető: Rideg Gábor, Rideg Árpád

Postacím: Homokmégy, Kossuth út 142. 6341
Telefon: 78/454-293, 78/454-294 vagy 30-9259-069

Telefax: 78/454-275

E-mail: rideg@mail.externet.hu

Tevékenységi kör: recirkulációs haltermelés, ivadéknevelés, export-import

Horgászturizmus**SZIKRAI PONTY KFT.**

Postacím: Kecskemét, Pászthóy u. 10. 6000

Telefon: 76/320-398 vagy 60-365-030

Tevékenységi kör: horgásztatás

Pisztrángos**SÁFRÁNY PISZTRÁNGTENYÉSZET ÉS HALFÜSTÖLDE BT.**

Felelős vezető: Sáfrány László

Postacím: Szilvásvárad, Park u. 12. 3348

Telefon: 36/355-140

Tevékenységi kör: pisztrángtenyésztés, halfeldolgozás, édesvízi és tengeri halak füstölése, csomagolás

Tógazdaság**TAMÁSI HAL HALTENYÉSZTŐ ÉS KERESKEDELMI KFT.**

Felelős vezető: Békés Ferenc ügyvezető

Postacím: Tamási, Fornád 7090

Telefon: 74/371-311/56

Telefax: 74/371-234 • Telex: 14-379

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés

Természetesvízi halászat, tógazdaság**SZABOLCSI HALÁSZATI KFT.**

Ügyvezető igazgató: Radóczy János

Postacím: Nyíregyháza, Luther tér 3. 4400

Telefon/fax: 42/410-038

Tevékenységi kör: természetesvízi halászat, horgásztatás, tógazdasági haltermelés, halkereskedelem

Tógazdaság**TATAI MEZŐGAZDASÁGI RT.**

Felelős vezető: Major Dezső vezérigazgató

Postacím: Tata, Toldi Miklós u. 19. 2890

Telefon: 34/380-851

Kereskedelmi vezető: Dr. Barakka Larisza

Telefon: 34/381-762, 20-574-353

Filipsz Attila

tel: 34/381-762, 30-9578-889

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, horgásztatás

Tógazdaság**SZEGEDFISH MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.**

Felelős vezető: Sztanó János igazgató

Postacím: Szeged, Pf. 50. 6701 vagy
Szeged, Külterület 41. 6728

Telefon: 62/461-444, 62/469-107, 30-9287-159

Telefax: 62/469-109

Tevékenységi kör: tógazdasági haltenyésztés, halkereskedelem

Halszaporító gazdaság**TEHAG KFT.**

Felelős vezető: Dr. Garádi Péter igazgató

Postacím: Százhalombatta, Vörösmarty út 68. 2441

Telefon: 23/354-693, 23/354-166

Telefax: 23/381-762, 30-9578-889

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, horgásztatás

Természetesvízi halászat, tógazdaság

TISZA HALÁSZATI SZÖVETKEZET

Felelős vezető: **Gyulyás Antal** ügyvezető igazgató

Postacím: Szeged-Tápé, Körös sor 83. 6753
Telefon: 62/496-700 vagy 496-740

Tevékenységi kör: természetesvízi halászat, víztározók hasznosítása, hal nagy- és kiskereskedelme, halfeldolgozás

Tógazdaság, halkereskedelem

TISZAHALKER KFT.

Felelős vezető: **Kovács Zoltán** ügyvezető

Postacím: Tizzasüly, Halászati Központ, 5061
Telefon: 56/497-817 vagy 60-303-732
Telefax: 56/487-050

Tevékenységi kör: tógazdasági haltenyésztés, hal kis- és nagykereskedelem

Tógazdaság, halkereskedelem

TÓGAZDA HALÁSZATI RT.

Felelős vezető: **Dr. Németh István** elnök-vezérigazgató
Tóth-Baranyi Antal
termelési vezérigazgató-helyettes
Kosztandinidisz Krisztina irodavezető

Postacím: Százhalombatta, Arany János út 7. 2440
Telefon: 23/354-691, 23/359-989 vagy 30-9348-411,
30-3005-654, 30-2775-008 • Telefax: 23/354-691

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, élőhal-kereskedelem, export-import

Tógazdaság, horgásztatás

VARSÁNYI JÓZSEF TÓGAZDA

Postacím: Tököl, Táncsics Mihály út 4. 2316
Tógazdaság: Karcag, 4-es főút mellett
Horgásztatás: Tököl (reptér mögött)

Telefon: 30/911-6456, 20-388-5546

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, hal kis- és nagykereskedelem, horgásztatás

SZLOVÁKIA

Haltermelés, kereskedelem

VEL'KÁ RYBA s.r.o.

Felelős vezető: **Geleta Ján**
A gazdaság helye: Levice, Kvetná

Postacím: Vel'ká Ryba s.r.o., Školská 339, 93524 Čajkov
Telefon: 0042/1905345947, 0042/1366301343

Tevékenységi kör: tógazdasági haltermelés, kis- és nagykereskedelem, export-import, horgásztatás, díszhaltenyésztés

Vízvizsgálat

VÍZÉLETTANI LABORATÓRIUM

Felelős vezető: **Báskay Imre** laboratóriumvezető

Postacím: Százhalombatta, Vörösmarty u. 66. 2440

Telefon: 23/540-540, 354-729

Telefax: 23/540-550, 354-728

E-mail: nta-vizlabor@fki.gov.hu

Tevékenységi kör: halászatilag, horgászatilag hasznosított vizek kémiai és biológiai (alga, zooplankton) vizsgálata a helyszínen vagy a laboratóriumban, halpusztulások kivizsgálása a halászati törvény alapján, valamint víztoxikológiai vizsgálatok végrehajtása algákkal, kistrákokkal, halakkal a GLP és az akkreditáció minőségbiztosítása szerint

Halászhúrok, halászcizmák

**természetes gumiból,
méretre vágva!**

Megrendelhetők még:

halszállító tartályok tömítőgumijai, méret szerint.

A termékek könnyen javíthatóak
TIP-TOP és PANG javítóanyagokkal.

Megrendelésnél a láb méretet, a testmagasságot
és a használó súlyát kell megadni.

A ruhákra egy év garanciát adok!

ARATÓ ISTVÁN gumijavító,
műszaki gumiárúkesztő mester
Szentlőrinc, Munkácsy M. u. 22.
Telefon/fax: (73) 371-054

Hálószaküzlet

**Kiváló minőségű skandináv
húzó-, ill. dobó-, eresztőhálók,
profi halászhúrok, valamint
varsák értékesítése kedvező
árakon.**

Cserhádi Zoltán

Telefon: 06-20-346-6648

A halászat támogatási lehetőségei a 2002. évi agrártámogatási rendszerben

Az évek folyamán kialakított gyakorlatnak megfelelően ez évben is tájékoztatást kívánunk adni a halászattal foglalkozó termelők részére az aktuális támogatási lehetőségekről.

Az agrárgazdaság 2002. évi támogatása, a halászati ágazat finanszírozási lehetőségei az előző évihez képest lényegesen nem változtak. A változások közül kiemelnénk a normatív földalapú támogatások keretéből kikerült halastó utáni támogatást. Az európai normáknak megfelelően ez a támogatási forma átkerült Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Program végrehajtásának támogatása kategóriába, ahol is mértéke az előző évi normatív támogatás duplájára növekedett, pályázatos lehetőség mellett. Bízunk benne, hogy az ágazatban mind többen sikerrel fognak pályázni erre a támogatási formára.

Az agrárgazdasági célok 2002. évi költségvetési támogatásáról szóló 102/2001. (XII.16.) FVM rendelet számos olyan támogatási jogcímet tartalmaz, amelyet a halászati ágazat szereplői tevékenységük kapcsán igénybe vehetnek. A támogatások igénybevételének módja az elmúlt évihez képest csak kis mértékben változott. Ez évben is pályázatos, illetve normatív támogatások működnek a hivatkozott rendelet előírásai alapján.

A következőkben a halászati célú, illetve a halászati célra, valamint halfeldolgozásra is igénybe vehető támogatási lehetőségeket ismertetjük, a támogatás jellege, típusa szerint a rendelet paragrafus sorrendjének megfelelően. A támogatási lehetőségeket és azok feltételeit teljes terjedelmében a rendelet és mellékletei tartalmazzák, azok megismerését ez a kivonat nem helyettesíti.

Az általános rendelkezések 1. §-a szerint a rendelet alapján többek között a halgazdálkodási tevékenységekhez, a rendelkezésre álló költségvetési forrás erejéig támogatás vehető igénybe az agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló, 215/2001. (XI. 17.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: R.) 7. számú mellékletében részletezett jogcímekre.

Haltenyészanyag felhasználásának támogatása (93–98. §)

Támogatás igényelhető – kérelem alapján – évente összesen ezer tonna egynyaras ponty kihelyezéséhez.

Támogatást az a termelő igényelhet, aki megfelel az alábbi feltételeknek:

- elismert vagy ideiglenes elismeréssel rendelkező tenyésztő szervezet nyilvántartásában szereplő tenyészanyagot szarvas tenyészanyagot telepít, melyet igazol
- tagja a Halászati Termékintézetnek, és annak az előző év szeptemberi termékbecslést beküldte
- azon Halászati Termékintézet tagok, akik előző évben nem üzemelt területükön rekonstrukciót végeztek, vagy új területen halastavat építettek, jogosultak e terület húsz százaléka egynyaras ponty támogatás igénybevételére is
- nem csökkenti az étkezési ponty termelési területét.

A támogatás háromszáz kilogramm/hektár ivadék kihelyezéséig nyújtható és mértéke kihelyezett tenyészanyag-kilogrammonként hetven forint.

A támogatási kérelmet a Rendelet 19. számú melléklete alapján kell összeállítani.

Az igénylőnek a kérelmet egy példányban az OMMI-nak és három példányban összesítés céljából a Halászati Termékintézet részére legkésőbb a tárgyév április 25-ig kell megküldeni.

A minisztérium igazolást állít ki a termelő részére. A támogatás az igazolás, valamint a Rendelet 3. és 5. számú melléklete szerinti nyilatkozatok alapján az adóhatóságtól igényelhető.

Az igénylés jogosságát az igénybejelentés során a Halászati Termékintézet köteles megvizsgálni, továbbá az elszámolásakor az elszámolás valóságát ellenőrizni. A jogosulatlanul igénybe vett támogatás visszafizetésének elrendelését a Halászati Termékintézet javaslata alapján a minisztérium kezdeményezi az adóhatóságnál.

Éven belüli lejáratú hitel kamattámogatása és egyes hitelekhez nyújtott állami kezességvállalás (110–117. §)

E jogcím alapján többek között a halászati tevékenység (TEÁOR B 05.0) költségeinek fedezetére pénzügyi intézménytől igénybe vett, legfeljebb egyéves lejáratú hitel után az eredeti hitelszerződés szerinti időszakra kamattámogatás vehető igénybe.

Az egy év a hitelszerződés megkötésének napjától számított 365 napot jelent. A kamattámogatás mértéke a hitelszerződés szerinti időszakra a meghatározott célra felvett forinthitel esetében a jegybanki alapkamattal számított kamat összegének negyven százaléka. A kamattámogatás szempontjából figyelembe vehető jegybanki alapkamat mértékét a hitelszerződésen fel kell tüntetni.

Kamattámogatás forinthitel esetén csak olyan hitelszerződés után vehető igénybe, amelyben a teljes hiteldíj legfeljebb három százalékponttal haladja meg a hitelszerződés megkötésének vagy jogszabály alapján történő megújításának időpontjában érvényes jegybanki alapkamatot.

E rendelet alkalmazása szempontjából a teljes hiteldíj a hitel folyósításához kapcsolódó és a hitel szerződés szerinti igénybevételével kapcsolatban felmerülő költségeket és díjakat tartalmazza (kamat, kezelési költség, folyósítási jutalék). A teljes hiteldíj nem tartalmazhatja a hitel folyósításától független, illetőleg a hitel folyósítása előtt felmerült költségeket (pl. hitelbírálati díj, rendelkezésre tartási jutalék).

Devizahitel esetén a támogatás mértéke a hitelszerződés szerinti kamat összegének a huszonöt százaléka.

Az éven túli lejáratú hitel kamattámogatása és egyes hitelekhez nyújtott garanciavállalás (119–129. §)

Az agrárfinanszírozást igénylők, gazdálkodásuk forgóeszköz-szükségletének fedezetére pénzügyi intézménytől felvett hitelek után, a hitelszerződés szerinti legalább három-, de legfeljebb hat-éves időtartamra kamattámogatást vehetnek igénybe.

A kedvezményrel igénybe vehető hitel összege a 2002. évben megkötésre kerülő hitelszerződésekben termelői hitelkérelem esetén legfeljebb kétszázmillió forint, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. §-ának 19. pontjában jelölt mezőgazdasági kistermelők, valamint az adóévben négy millió forint bevételt el nem érő mezőgazdasági egyéni vállalkozók (a továbbiakban: kistermelők) integrálását végző integrátor szervezet esetében – amennyiben kötelezettséget vállal arra, hogy legalább a hitel futamidőszakára az integráltakkal integrációs szerződéseket köt – az integrációs szerződésekben a termékfelvásárlás adott évére rögzített szerződéses felvásárlási összeg száz százaléka, de legfeljebb hétszázötven millió forint lehet.

A kamattámogatás csak olyan hitelszerződés után vehető igénybe, amelyben a teljes hiteldíj legfeljebb négy százalékponttal haladja meg a hitelszerződés megkötésének időpontjában érvényes jegybanki alapkamatot. A négy százalékpont korlátnak a jegybanki alapkamat mindenkor szintjéhez viszonyítottan a teljes futamidő alatt teljesülnie kell, a pénzügyi intézmény legalább egy éves, de legfeljebb két éves tőketörlesztési haladékokat engedélyez, készfizető kezesség igénybevétele esetén a kezességvállalási díj évenként nem haladja meg a szerződéskötéskor a hitelszerződés szerinti hitelösszegre, illetve az előző év december 31-én fennálló tőketartozásra vonatkoztatva a másfél százalékos mértéket.

A kamattámogatás mértéke az e rendelet hatályba lépését követően megkötött hitelszerződések esetében a jegybanki alapkamattal számított kamat összegének negyven százaléka.

A mezőgazdasági termelés és feldolgozás piaci versenyképességének javítása céljából, valamint a termelés és értékesítés előfinanszírozása, a felvásárlás és raktározás, valamint a halasztott fizetési értékesítési konstrukciók elősegítése érdekében legfeljebb 18 hónapos lejáratú, a Magyar Export-Import Bank Rt. (továbbiakban: EXIMBANK) által forintban vagy devizában folyósított hitelhez az EXIMBANK részére – a minisztérium és az EXIMBANK között kötött megállapodás keretében – kamat és kezességvállalási díjtérítés nyújtható. A minisztérium által nyújtott kamat és kezességvállalási díjtérítést az EXIMBANK teljes egészében köteles a felsorolt és e támogatás keretében muködtetett hitelkonstrukcióban résztvevő – igénylők részére továbbadni. E körbe tartozik többek között a halfeldolgozás (TEÁOR DA 15.2) is.

Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Program végrehajtásának támogatása (135–143. §)

Bevezetőkben már említettük a halastó terület után igényelhető támogatás új rendjét. E jogcím alapján a Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Programról és a bevezetéséhez szükséges intézkedésekről szóló 2253/1999. (X. 7.) Korm. határozattal elfogadott, az agrár-környezetvédelmet és tájfenntartást szolgáló környezet- és természetkimélő mezőgazdasági termelési módszerek és tevékenységek alkalmazását felvállaló jogosultak a rendelkezésre álló költségvetési forrás erejéig pályázat útján támogatást vehetnek igénybe.

Támogatásra jogosultak a feltételeknek megfelelő, mezőgazdasági tevékenységet folytató földhasználó természetes személyek, jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok és egyéb mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetek. A támogatási jogosultság további feltétele, hogy: a pályázó földhasználó rendelkezik legalább 5 ha halastó tulajdonnal, vagy legalább 5 évre szóló halastó bérleti szerződéssel.

Az "Agrárkörnyezetvédelmi céltámogatások" elnyerésére pályázatot lehet benyújtani. A pályázatok részletes feltételeit és szakmai követelményeit a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben közzétett pályázati felhívás tartalmazza. A pályázatokat legkésőbb a pályázati felhívás közzétételét követő 45 napon belül a földhasz-

nálat szerint illetékes megyei földművelésügyi hivatalhoz kell benyújtani. Hiánypótlásra, az erre való felszólítástól számított 15 napon belül, egyszer van lehetőség. A pályázat befogadásának, illetve a hiánypótlás benyújtásának időpontjaként a hivatalhoz való beérkezés ideje tekintendő. Amennyiben a pályázat nem felel meg az előírt formai és tartalmi követelményeknek, azt az illetékes megyei földművelésügyi hivatal visszaküldi a pályázónak.

A támogatás mértéke (halastóra vonatkozó rész):

AGRÁR-KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLPROGRAMOK		Támogatási összeg (Ft/ha)
E		
E 1.	Vizes élőhely célprogram	
	Halastó	8 000

A pályázó által kiválasztott és felvállalt célprogram(ok) pályázati felhívásban meghatározott előírásainak végrehajtására a pályázókkal a minisztérium támogatási szerződést köt.

A szaktanácsadás díjának támogatása (145–147. §)

A támogatást az a szaktanácsadási szolgáltatást igénybe vevő kaphatja, aki/amely többek között halgazdálkodási (TEÁOR 05.0) termelő tevékenységet, valamint kiegészítő agroturizmus szolgáltatói tevékenységet folytat, és megfelel a Nyilv. r. előírásainak. Nem jogosult támogatásra, aki szerepel a minisztérium Szaktanácsadói Névjegyzékében (a továbbiakban: Szaktanácsadói Névjegyzék).

Az előző évben egymillió forint árbevételt el nem ért, a Nyilv. r. alapján nyilvántartásba vett termelők csoportos formában kaphatnak ingyenes szaktanácsadást a területi központ vezető falugazdája által jelzett igény szerinti témakörökben megrendezésre kerülő szaktanácsadási programok – előadások, konzultációk, bemutatók – keretében. A szaktanácsadói programok megvalósítóját a program helye szerint területileg illetékes megyei földművelésügyi hivatal jelöli ki azok közül az ajánlattevők közül, akik nem végeznek az agrárgazdasággal összefüggő kereskedelmi és/vagy ügynöki tevékenységet, és az ajánlott szaktanácsadási programot a Szaktanácsadói Névjegyzékben szereplő szaktanácsadó bevonásával valósítják meg. Amennyiben a falugazdász területi központ olyan szaktanácsadási programot igényel, amelyhez nincs megfelelő regisztrált szaktanácsadó, vagy az adott időben és helyen regisztrált szaktanácsadó bevonása gazdaságosan nem oldható meg, a megyei programok megvalósításához a programok tervezett időtartama 20 százalékának mértékéig a Szaktanácsadói Névjegyzékben nem szereplő szakember is alkalmazható. Ez alól – indokolt esetben – a földművelésügyi hivatal vezetője adhat felmentést.

Az éves egymillió forint árbevételt meghaladó és a támogatásra jogosult igénylő olyan szerződés alapján vehet igénybe támogatást, amely szerint a szolgáltatást a Szaktanácsadói Névjegyzékben szereplő szaktanácsadó végzi.

A támogatás felső határa és mértéke a támogatott tevékenységből származó – a tárgyévet megelőző évre vonatkozó – éves árbevétel alapján a következő:

Az éves árbevétel [ezer Ft]	A támogatás felső határa [Ft/év]	A támogatás mértéke [%]
1 000– 5 000	75 000	75
5 000–15 000	100 000	50
15 000–30 000	125 000	25

Induló vállalkozás esetén a legalacsonyabb árbevételi kategóriát kell figyelembe venni.

Az, aki – a tárgyév január 1-jén – a 40. életévét még nem töltötte be, és egyéni agrárvállalkozói igazolvánnyal rendelkezik, a szerződés szerinti díj hetvenöt százalékát igényelheti támogatásként.

A szaktanácsadóval a 145. § (3) bekezdés szerint megkötött szerződés egy példányát a szolgáltatást részletesen leíró melléklettel együtt – a szerződés megkötését követő harminc napon belül, de a szerződés tárgyát képező munka megkezdése előtt – előjegyzés céljából be kell nyújtani a támogatást igénylő székhelye szerint illetékes megyei földművelésügyi hivatalhoz. A szerződést a megyei földművelésügyi hivatalban beszerezhető úrlapon kell megkötni. A szerződés a megyei földművelésügyi hivatalhoz a tárgyév október 31-éig nyújtható be. Az előjegyzésbe nem vett szerződés alapján támogatás nem folyósítható.

A támogatás kifizetése iránti kérelmet a szerződésben foglalt teljesítési határidőt követően harminc napon belül kell írásban benyújtani a megyei földművelésügyi hivatalhoz. A támogatás tárgyévi kifizetésére vonatkozó kérelmek a tárgyév október 31-éig nyújthatók be.

A támogatás kifizetése iránti kérelemhez mellékelni kell a számla másolatát. Átutalással történt fizetés esetén a fizetést igazoló bankszámlakivonat másolatát csatolni kell a kérelemhez. Tartós, legalább féléves szaktanácsadási tevékenységre kötött szerződés tartalmazhat részletfizetési feltételt is.

A támogatás igénybevételének jogosságát a megyei földművelésügyi hivatal állapítja meg.

A gazdálkodás eredményességét segítő ismeretátadás támogatása (153–159. §)

Támogatás vehető igénybe többek között halgazdálkodási (TEÁOR 05.0) termelő tevékenységet, valamint az ezen tevékenységet kiegészítő agroturizmus szolgáltatói tevékenységet folytatók számára nyújtott ismeretátadás költségeinek részbeni megterítésére.

A támogatás az alábbi célokra vehető igénybe:

- szakképesítést adó – iskolarendszeren kívüli – képzés költségeinek támogatása
- szakképesítést nem adó tanfolyamok, előadások költségeinek támogatása
- szakmai rendezvények költségeinek támogatása
- szakmai ismeretterjesztéssel kapcsolatos kiadványok, valamint videofilm és más képi adathordozók (pl: CD, DVD) előállítási költségeinek támogatása
- szaktanácsadók továbbképzésének támogatása
- a gazdálkodás eredményességét segítő informatikai szolgáltatások 2001. december 31-ig megkötött szerződéseinek 2002-re áthúzódó részének támogatása
- a szaktanácsadási központokban folytatott szaktanácsadási tevékenység és az ahhoz szükséges feltételek megteremtésének támogatása
- bemutató üzemek által biztosított üzemlátogatások költségeinek támogatása.

A támogatás formája a támogatási szerződésben meghatározandó vissza nem térítendő támogatás vagy fejlesztési célú juttatás. A támogatás a 153. § a)–c) és h) pontjai szerinti jogcímeke pályázat útján vehető igénybe. A támogatás a 153. § g) pontja szerinti jogcímeke a minisztérium által létesített állami megbízás útján vehető igénybe.

A támogatás a 153. § d) pontja szerinti jogcímeke pályázat, valamint a minisztérium által létesített állami megbízás útján vehető igénybe.

A nyilvános pályázat benyújtásának részletes feltételeit a minisztérium Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben megjelenő pályázati felhívása tartalmazza.

A támogatás mértéke az a)–d) pontok szerinti célok esetében a minisztérium által elismert költségek ötven százalékáig, legfeljebb hárommillió forintig terjedhet. Az e)–h) pontok szerinti célok esetében a minisztérium által elismert költségekig terjedhet, de nem haladhatja meg a feladat elkezdése előtt létrehozott támogatási szerződésben rögzített összeget.

Élelmiszer-biztonsági rendszer kidolgozásának és bevezetésének támogatása (187. §)

A Magyar Élelmiszerkönyv 1–2–18/1993. előírása szerinti élelmiszer-biztonsági rendszer kidolgozásához támogatást vehetnek igénybe a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszeréről szóló 9008/1997. (SK 7.) KSH közlemény szerint többek között TEÁOR B05.00 (Halászat, halgazdálkodás) tevékenységet folytató belföldi székhelyű természetes és jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók, akik/amelyek az adott telephelyükre, illetve tevékenységükre ilyen célú támogatásban nem részesültek, és nincs köztartozásuk.

A támogatás a tárgyév január 1. november 30. között elvégzett, az Európai Unió szabályaival konform Veszélyelemzés, Kritikus Szabályozási Pontok (a továbbiakban: HACCP) élelmiszer-biztonsági rendszer kiépítésére igényelhető. A támogatás mértéke a rendszer kiépítésére igénybe vett tanácsadói számlával igazolt, áfa nélküli költség 50%-a, legfeljebb azonban az alábbi táblázat szerinti összeg:

Tevékenység	Támogatás [E Ft]			
	Nagy-üzem *	Közép-üzem *	Kis-üzem *	Mikro-üzem *
Hús- és halfeldolgozás TEÁOR DA 15.1 és 15.2	1000	700	400	300
Halászat, halgazdálkodás TEÁOR B 05.00	***600	***400	***200	***150

Megjegyzés:

- * /mikro: 1–10 főt foglalkoztat
kis: 11–50 fő, max. 700 millió Ft/év nettó árbevétel, vagy 500 millió Ft a mérlegfőösszeg
közép: 51–250 fő, max. 4000 millió Ft/év nettó árbevétel, vagy 2700 millió Ft a mérlegfőösszeg
nagy: 250 fő felett
- ** /mikro: legalább öt állat
kis: 5–50
közepes: 50–100
nagy: 100 állat felett
- *** /mikro: 1–40 ha
kis: 41–100 ha
közép: 101–300 ha és
nagy: 301 ha felett és intenzív haltenyésztés

A támogatási kérelem – a 31. számú mellékletben foglalt adatlap kitöltésével – a kiépített rendszer dokumentációjának (HACCP kézikönyv), vagy a rendszer kiépítőjétől független szakértő igazolásának csatolásával a minisztériumhoz folyamatosan, de legkésőbb november 30-ig nyújtható be.

Állat- és növényegészségügyi, valamint minőségellenőrzési vizsgálatok költségeinek támogatása (206–207., 213. §)

Állatbetegségek megelőzési költségeinek és állatgyógyszer-vásárlások támogatása címén támogatás vehető igénybe állatbetegségek megelőzési költségeihez, az állatok egészségének megőrzése céljából beszerzett gyógyszerekhez, valamint laboratóriumi vizsgálatok költségeihez, a halgazdaságok és intenzív halnevelő telepek halállományának vírusmentesítési és az értékesítés alkalmával elvégzett állategészségügyi igazgatási vizsgálatok költségeinek támogatására. A halgazdaságok élőhalállományának vírusmentesítési vizsgálatára vonatkozó támogatást a halgazdaság üzemeltetője igényelheti. A költségtérítés a költségek összege lehet, de az nem lehet több 80 000 Ft-nál vizsgálatonként. Az összes vizsgálat után legfeljebb 6,4 millió Ft támogatás fizethető ki.

A támogatási kérelmet az Agrárintervenciók Központjához (AIK) az általa 2002. január 15-ig közleményben megjelentetett – pályázati lapon kell benyújtani, amelyhez csatolni kell:

- a) a terméktanácsi tagságot igazoló iratot, amelyet a Halászati Terméktanács ad ki
- b) az állategészségügyi hatóság számláinak másolatát az elvégzett vizsgálatokról
- c) a Halászati Terméktanács javaslatát az igénybe vehető támogatás összegéről.

A hal értékesítése alkalmával elvégzett állategészségügyi igazgatási vizsgálatok költségeihez támogatás vehető igénybe. A támogatást a halgazdaságokban, intenzív halnevelő telepeken, víztározókban és a négy nagy tavon (Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Tisza-tó) lehalászott élő édesvízi áruhal és tenyészhal (kivéve a diszhalakat) értékesítésre történő szállítása alkalmával – a szállító járműre történő berakodáskor – igénybe vett állatorvosi szolgáltatás költsége után igényelheti a szolgáltatást kifizető megrendelő. Az állategészségügyi vizsgálatok díjtételei alapján leszámított, berakodást ellenőrző költség után fizethető ki költségtérítés. A költségtérítés mértéke legfeljebb 120 Ft lehet minden megkezdett nettó száz kilogramm berakodott hal után. A támogatható hal mennyisége legfeljebb 8 000 tonna. A támogatási kérelmet az AIK-hoz – az általa 2002. január 15-ig közleményben megjelentetett – pályázati lapon kell benyújtani, amelyhez csatolni kell:

- a) a terméktanácsi tagságot igazoló iratot, amelyet a Halászati Terméktanács ad ki
- b) az állat-egészségügyi hatósági ellenőrzésért kifizetett számlák másolatát,
- c) a Halászati Terméktanács javaslatát az igénybe vehető támogatás összegéről.

Egyes élő halak piacra jutásának támogatása (229–230. §)

Az étkezési ponty és busa értékesítés szezonális piac meghosszabbítása után a többletköltségek támogatására támogatás vehető igénybe, amelyet az illetékes adóhatóságtól lehet igényelni a szükséges igazolás csatolásával.

Étkezési ponty vonatkozásában a támogatás célja a szezonális jellegű élőhal-kínálat meghosszabbítása, a belföldi halfogyasztás növelése. A többletköltségek mérséklése és a kárenyhítés érdekében támogatás vehető igénybe. A támogatás igénylésére jogosultak azok a terméktanács tag természetes és jogi személyiségű, valamint jogi személyiség nélküli halgazdaságok, akik/amelyek saját termelésből és vásárlásból 2001. december 31-ig betárolt élő étkezési pontyot (BTO 050012 1010), valamint busát (BTO 050012 1030 és 050012 1040) – tárgyév március 1. és május 31. között – közvetlenül a fogyasztó felé értékesítésre, az erre jogosult piaci

halkereskedőnek, halfeldolgozóknak (saját tulajdonban lévő is), valamint horgász-célú telepítésre pontyot leszámítva, illetve saját tulajdonú bolthálózatuk részére bizonylaton átadnak.

A betárolást a Halászati Terméktanács ellenőrzi és nyilvántartja a folyamatos értékesítést, valamint a támogatható halmennyiség határáig adhat ki támogatásra jogosító igazolást.

Támogatás nem igényelhető exportra történő értékesítés esetén, valamint a támogatás időtartama alatt importból, más tőzsgazdaságtól vagy közvetítő kereskedőtől vásárolt és a fogyasztónak ezután értékesített ponty vagy busa után.

A támogatható halmennyiség összesen 2400 tonna ponty és busa.

A támogatás mértéke tárgyév március hónapban értékesített hal után: 10 Ft/kg, tárgyév április hónapban értékesített hal után: 20 Ft/kg, tárgyév május hónapban értékesített hal után: 30 Ft/kg.

A feltüntetett halmennyiség után összesen 48 millió Ft támogatás fizethető ki.

A támogatási kérelmet az AIK-hoz – az általa 2002. január 15-ig közleményben megjelentetett – pályázati lapon kell benyújtani, amelyhez csatolni kell:

- a) a terméktanácsi tagságot igazoló okiratot, amelyet a Halászati Terméktanács ad ki
- b) az értékesített halmennyiségről kiállított számla vagy átadási bizonylat másolatát
- c) a Halászati Terméktanács javaslatát az igénybe vehető támogatás összegéről
- d) az R. 3. és 5. számú mellékletei szerinti nyilatkozatokat.

A balatoni busa ökológiai célú halászatának támogatása (231. §)

A balatoni busa ökológiai célú halászatának támogatásából származó termékek forgalmazásához legfeljebb hatvanmillió forint támogatás nyújtható a következő feltételek szerint:

Támogatható termékkör: a Balatonból a tárgyévben lehalászott busa (BTO 050012 1030 és 050012 1040) feldolgozott és értékesített termékei.

A támogatás mértéke: a forgalmazott termékek után 250 Ft/kg, de e jogcímen kifizetett összes támogatás nem haladhatja meg a hatvanmillió Ft-ot.

A támogatás igénybevételére jogosult a Balatonon halászatra jogosult jogi személyiségű társaság, amely az e paragrafusban előírt feltételeknek megfelel, és tagja a Halászati Terméktanácsnak. A támogatás az illetékes adóhatóságtól igényelhető a meghatározott igazolás csatolásával.

A támogatási kérelmet az AIK-hoz – az általa 2002. január 15-ig közleményben megjelentetett – pályázati lapon kell benyújtani, amelyhez csatolni kell:

- a) a terméktanácsi tagságról szóló igazolást
- b) a forgalmazott busatermékek mennyiségét igazoló bizonylatot
- c) az R. 3. és 5. számú mellékletei szerinti nyilatkozatokat
- d) a Halászati Terméktanács javaslatát az igénybe vehető támogatás összegéről.

Agrárgazdasági beruházások támogatásának általános feltételei (247–256. §)

Az egyes támogatási jogcímeznél felsorolt pályázó a támogatást csak abban az esetben veheti igénybe, ha az előző évi összes nettó árbevételében az igénybevételre feljogosító tevékenységéből és a mezőgazdasági termelésből származó nettó árbevétele eléri vagy meghaladja az ötven százalékot, és erről az éves beszámoló

vagy az adóbevallás másolatának pályázathoz csatolásával nyilatkozik. A gazdasági tevékenységet tárgyévben kezdő vállalkozásnak e feltétel teljesíthetőségét várható árbevételei alapján számítással kell igazolni, és a beruházás befejezését követő első naptári évben kell teljesíteni, és az első naptári évről szóló gazdasági számolóval kell igazolni. A feltétel vállalásáról szóló nyilatkozatot a pályázathoz, illetve támogatási kérelemhez kell csatolni.

A támogatások a beruházás helye szerint illetékes megyei földművelésügyi hivatalhoz benyújtott pályázatok alapján vehetők igénybe. A pályázatokhoz mellékelni kell az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998 (XII. 30.) Korm. rendelet 8/b. számú melléklete szerinti adatlapot, valamint az R. 3. és 5. számú melléklet szerinti nyilatkozatokat is.

Támogatás az áfa-t nem tartalmazó beruházási költség legalább huszonöt százalékának megfelelő mértékű saját forrás megléte esetén, a támogatási szerződésben (okiratban) foglalt éves ütemezéshez igazodóan, forrás- és teljesítésarányosan vehető igénybe.

A különböző jogcímenek igénybe vehető támogatások együttes mértéke nem haladhatja meg a hetvenöt százalékot.

Nem vehető igénybe, illetve nem nyújtható támogatás a R. 3. §. (5) bekezdése szerinti esetekben, valamint használt gép és eszköz beszerzéséhez. Továbbá nem nyújtható támogatás ingatlan- és termőföld-vásárlásához, valamint immateriális javak beszerzéséhez.

Az egyes halászati rendeltetésű új építési beruházások megvalósításának, valamint a meglévő épületek, építmények technológiai korszerűsítésével is járó átalakításának, értéknövelő felújításának támogatása

E jogcímen pályázat benyújtásával támogatást igényelhet többek között a halászati (TEÁOR 05.01) tevékenységet folytató igénylő.

A támogatható építési beruházások

Halászat körében a halastavak (beleértve a telet, halágyat, haltaró medencét, lehalászó helyet), keltetők esetében azok értéknövelő felújítása, takarmánytárolók, geotermikus energia felhasználásával üzemelő intenzív haltermelő rendszer, a telephelyen belüli kiszolgáló infrastruktúrával együtt. A halastavak átalakítására nem igényelhető támogatás.

Halászati szolgáltatást végzők nem támogathatók.

Egyes élelmiszeripari beruházások támogatása (257. §)

E jogcímen pályázat benyújtásával támogatást igényelhet az a négy milliárd forintot meg nem haladó éves árbevételű, vagy legfeljebb 2,7 milliárd forint mérleg-főösszegű, legfeljebb 250 főt foglalkoztató, kis- vagy középvállalkozásnak minősülő, belföldön állandó lakóhellyel rendelkező természetes személy, belföldi székhelyű jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, illetve egyéni vállalkozó, aki/amely többek között halfeldolgozási tevékenységet végez (TEÁOR 15.20), kivéve a rákfélék előkészítését, tartósítását, az ezekből készült termékek gyártását, a halliszt gyártását, a feldolgozó hajókon a halfeldolgozást és -tartósítást.

A támogatás igénybevételének feltétele, hogy az üzem feleljen meg az élelmiszer-biztonság és az élelmiszer-higiéncia előírásainak, a beruházás járuljon hozzá az érintett alapanyag-termelők helyzetének javításához, valamint piacképes, jövedelmező termék előállítását eredményezze.

A feldolgozó kapacitás bővülését eredményező beruházáshoz támogatás többek között csak a TEÁOR 15.20 halfeldolgozáshoz vehető igénybe illetve adható.

A támogatás mértéke a megfelelő beruházásokhoz az áfa-t nem tartalmazó beruházási költség legfeljebb huszonöt százalékának megfelelő fejlesztési célú támogatás, melynek összege nem haladhatja meg az ötvenmillió forintot, továbbá a hitelintézettől felvett, a feltételeknek megfelelő, legfeljebb kettőszázmillió forint összegű hitel után a jegybanki alapkamattal számított kamatösszeg negyven százalékának megfelelő kamattámogatás vehető igénybe, illetve nyújtható.

Az új mezőgazdasági gépek, technológiai berendezések vásárlásának, pénzügyi lízingelésének támogatása (269–274. §)

Az új mezőgazdasági gépek, technológiai berendezések vásárlásának jogcímen támogatást igényelhetnek többek között a halászati (TEÁOR 05.01) tevékenységet folytatók.

A támogatás igénybe vehető a BTO 293000 0000 termékcsoporthoz, illetve az ennek megfelelő vámtarifa-számcsoportba tartozó, termékgaranciával és szerviz-, illetve javítóbázis-háttérrel rendelkező új mezőgazdasági erő- és munkagépek, valamint új technológiai berendezések beszerzéséhez, kivéve a 271. §-ban felsorolt gépeket, berendezéseket. A nem a BTO 293 000 0000 termékcsoporthoz tartozó, illetve az ennek megfelelő vámtarifaszámokkal rendelkező új mezőgazdasági gépek és új technológiai berendezések közül azoknak a beszerzéséhez, amelyeket a 272. § (5) bekezdés szerinti mezőgazdasági gépek katalógusa tartalmaz.

Az új mezőgazdasági gépek, új technológiai berendezések pénzügyi lízingelésének támogatása (275. §)

E jogcímen támogatást igényelhet többek között a halászati tevékenységet folytatók (TEÁOR 05.01), kivéve a halászati szolgáltatást. A támogatás legalább harminchat hónapos futamidőre kötött lízingszerződés alapján, abban az esetben vehető igénybe, ha a lízingtárgy nettó tőkeértéke megegyezik az új mezőgazdasági gép áfa-t nem tartalmazó beszerzési árának összegével, és ez, valamint a lízingdíj és az ahhoz kapcsolódó kamattámogatás éves bontásban is a szerződésben rögzítésre kerül.

A lízingbe vevő a lízingszerződés, az igazolással ellátott támogatási kérelem, valamint a gép vételáráról a lízingbe adó nevére kiállított számla birtokában egy összegben igényelheti a fejlesztési célú támogatást az adóhatóságtól.

A lízingbe vevő a lízingszerződés és a kamat megfizetéséről szóló kamatterhelési bizonylat birtokában igényelheti a kamattámogatást az adóhatóságtól, a lízingszerződésben meghatározott gyakorisággal.

Fiatall agrárvállalkozók, valamint pályakezdő fiatal agrárszakemberek alkalmazásának támogatása (279–293. §)

Fiatall agrárvállalkozók támogatása jogcímen pályázat útján saját tulajdonú gazdaság (birtok) létrehozásához, továbbfejlesztéséhez, a gazdaság működtetésének elősegítéséhez támogatást igényelhetnek azok a fiatal agrárvállalkozók, akik 2002. január 1-jén 40. életévüket még nem töltötték be és megfelelnek a következő feltételeknek:

- a) büntetlen előéletű, nagykorú, legalább középfokú szakirányú végzettséggel és 2002. évre érvényes mezőgazdasági vállalkozói igazolvánnyal rendelkező magyar állampolgárok
- b) a pályázat tárgyát képező fejlesztés telephelyén, vagy attól legfeljebb 50 km-es távolságban állandó bejelentett lakóhellyel rendelkeznek, és a pályázat benyújtását megelőző évben regisztrált mezőgazdasági termelő tevékenységet végeztek

- c) az általuk használt szántóterület a pályázatban szereplő fejlesztést követően sem haladja meg a 300 hektárt
- d) a Nyilv. r. előírásainak eleget tettek
- e) a vállalkozásukban a család tagjain kívül idegen munkaerőt tartósan nem foglalkoztatnak
- f) vállalják, hogy a támogatás igénybe vétele esetén:
 - fa) növénytermelési-, kertészeti- (TEÁOR 01.1), állattenyésztési- (TEÁOR 01.2), vegyes gazdálkodást (TEÁOR 01.3), vadgazdálkodást (TEÁOR 01.5), erdőgazdálkodást (TEÁOR 02.01) vagy halászati (TEÁOR 05.0) tevékenységet a hitel futamideje alatt, de legalább a pályázatban szereplő fejlesztés üzembe helyezését követő öt évig egyéni vállalkozóként főfoglalkozásban fogják végezni.

A támogatás igénylésének egyéb feltételei:

- a) csak az olyan fejlesztés támogatható, amelynek eredményként a mezőgazdasági ártermelő tevékenységből származó bevétel – amelyet a pályázat üzleti tervében is rögzíteni kell – meghaladja a vállalkozás évenkénti összes bevételeinek 50 százalékát
- b) tárgyi eszközök közül termőföld, mezőgazdasági létesítmények, a létesítmények létrehozásához szükséges telek, tenyész- és haszonállatok, a fejlesztéshez kapcsolódóan készletként növendék- és hízóállatok, hivatalos forgalmazótól származó fémzárolt vetőmag, takarmány, növényvédő szer, műtrágya megvásárlása képezheti a támogatás alapját
- c) a fejlesztés keretében a vásárolt eszközök együttes értéke a fejlesztés értékének legfeljebb harminc százaléka lehet
- d) a megvásárolni tervezett ingatlanoknak a pályázat benyújtásának időpontjában per- és tehermentesnek kell lenni, és a vételi költségeket hivatalos értékbecsléssel kell alátámasztani.

A támogatás formája vissza nem térítendő támogatás és hitel felvétel esetén kamattámogatás lehet. A vissza nem térítendő támogatás mértéke a minisztérium által elfogadott fejlesztési költség áfa-mentes értékének harminc százaléka, de legfeljebb tizenötmillió Ft lehet. A kamattámogatás mértéke a jegybanki alapkamat nyolcvan százaléka. A kamattámogatás csak a rendeletben szereplő feltételeknek megfelelő hitel után igényelhető. A hitel összege a meghatározott fejlesztési költség negyvenöt százaléka, de legfeljebb huszonkétmillió ötszázezer forint, amelynek futamideje legfeljebb tíz év lehet.

A támogatás a minisztérium által meghirdetett pályázati felhívásban részletesen felsorolt feltételeknek megfelelő pályázattal igényelhető. A pályázatnak tartalmaznia kell minden olyan adatot, amellyel a gazdálkodó azonosítható, jogosultsága, fennálló gazdasági tevékenysége, valamint a fejlesztés szakmai megalapozottsága és jogszabályi megfelelősége ellenőrizhető.

A pályázatot folyamatosan, de legkésőbb a közzétett időpontig nyolc példányban a fejlesztés telephelye szerint illetékes megyei földművelésügyi hivatalhoz lehet benyújtani. Egy igénylő csak egy pályázatot nyújthat be, és csak egy pénzügyi intézményen keresztül igényelhet hitelt.

Ha a pályázó a pályázati felhívásban előírt követelményeknek meg nem felelő pályázatot nyújtott be, 15 napos határidővel, egy alkalommal hiánypótlásra szólítható fel. Amennyiben a pályázó a pályázat hiánypótlására felszólítást kapott, és határidőn belül hiánypótlási kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, a kérelmét el kell utasítani.

Halgazdálkodási tevékenységek támogatása (384–390. §)

A támogatást a természetesvizi halgazdálkodásra jogosult, vagy a halgazdálkodás területén oktatási és kutatási feladatokat ellátó természetes és jogi személyek, valamint a halgazdálkodást folytató szervezetek érdekképviseletei vehetik igénybe.

Támogatás nyújtható a következő tevékenységek folytatásához:

- a) természetes vizek halállományának pótlása
- b) halpusztulásokkal összefüggő kármelegelés, kárelhárítás, valamint a halállomány megújítása
- c) természetesvizi halállomány védelme
- d) természetesvizi élőhelyek javítása
- e) természetesvizi halgazdálkodással összefüggő kutatási és ismeretterjesztő tevékenység.

A támogatás pályázat alapján vehető igénybe. A pályázati felhívást a minisztérium a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben, a Halászat e számában, valamint az FVM honlapján teszi közzé.

A pályázati úton elnyerhető támogatás mértéke legfeljebb a teljes megvalósítási költség ötven százaléka. A kutatás és ismeretterjesztés támogatása esetén legfeljebb nyolcvan százalék. A pályázatot a pályázati felhívásban meghatározott határidőig az a)–d) pontokban meghatározott jogcímeire a területileg illetékes FVM megyei földművelésügyi hivatala vadászati és halászati felügyelőségéhez lehet benyújtani, ahonnan a megyei halászati felügyelő véleményével a beadási határidőt követően tizenöt napon belül továbbítják a minisztériumnak. Az e) pontban foglalt jogcímre a pályázatokat a pályázati felhívásban megadott határidőig közvetlenül a minisztériumhoz lehet benyújtani.

Családi gazdaságok támogatása

A Kormány 326/2001. (XII. 30.) rendelete a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásokról részletesen tartalmazza a halászati ágazatban is működő családi gazdaságok részére megnyitott új támogatási lehetőségeket.

A teljesség igénye nélkül néhány fontos részét emelnénk ki a rendeletnek.

A családi gazdaságok nyilvántartásba vételét az FM hivataltól kérelem benyújtásával lehet kérni. A nyilvántartásba vételt azok kérhetik, akik élethivatásszerűen kívánják a mezőgazdasági tevékenységet folytatni, legalább középfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek, lakóhelyük legalább három éve a családi gazdaság központjaként megjelölt településen van, rendelkezik őstermelői vagy egyéni vállalkozói igazolvánnyal, a használatban lévő földterület nagysága a 300 hektárt nem haladja meg, és az éves árbevételből a mezőgazdasági tevékenységből származó árbevétel aránya eléri az 50%-ot.

A családi gazdálkodók kiemelt támogatásai közül kiemelnénk az agárgazdasági beruházási támogatások igénybevétele esetén az építési, korszerűsítési és értéknövelő felújításának támogatásához nyújtott további tíz százalékos támogatást. Új mezőgazdasági gépek vásárlásánál a támogatási rendelet szerinti mértéken felül további tíz százalékos támogatás nyerhető el.

A családi gazdálkodó a pályázat úton igénybe vehető támogatások esetében a rendelet 9. § (1) bekezdése szerinti kiemelt támogatások, valamint a támogatási rendelet által biztosított támogatások igénybevétele a pályázatát egyidejűleg nyújthatja be a megyei FM hivatalhoz 2002. március 30-ig.

Az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztályának közleménye

Pályázati felhívás a halgazdálkodási tevékenységek feladataihoz igényelhető támogatásokra

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium az agrárgazdasági célok 2002. évi költségvetési támogatásáról szóló 102./2001. (XII.16) FVM rendelet (továbbiakban: Rendelet) IX. fejezet 384–390.§-ai “Halgazdálkodási tevékenységek támogatása” pontjai alapján – a vonatkozó egyéb jogszabályokra is tekintettel – az alábbi pályázati felhívást teszi közzé.

1. A támogatás általános célja:

A természetes vizek halállományának megőrzése, fejlesztése, védelme, környezeti feltételeinek javítása és az ezzel kapcsolatos kutatások és ismeretterjesztő tevékenység elősegítése.

2. Támogatás igényelhető:

- Természetes vizek halállományának pótlására
- Halpusztulásokkal összefüggő kármegelőzésre, kárelhárításra, valamint a halállomány megújítására
- Természetesvízi halállomány védelmére
- Természetesvízi élőhelyek javítására
- Természetesvízi halgazdálkodással összefüggő kutatási és ismeretterjesztő tevékenységre

3. Támogatásban nem részesíthető:

Olyan tevékenység megvalósítása, amely nem a természetes vizekkel és/vagy azok halállományával kapcsolatos és nem felel meg egyéb kritériumaiban a pályázati felhívásban előírtaknak.

4. A támogatás jellege és mértéke:

A támogatás jellege vissza nem térítendő fejlesztési célú juttatás. Mértéke: a 2. pont a)–d) jogcímei esetében a teljes megvalósítási költség legfeljebb ötven százaléka, az e) jogcím esetében a teljes költség legfeljebb nyolcvan százaléka.

5. A támogatás igénylésére jogosult:

Pályázatot nyújthatnak be a felszámolási vagy végelszámolási eljárás alatt nem álló jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, továbbá végrehajtási eljárás alatt nem álló

egyéni vállalkozók, valamint más magánszemélyek, amennyiben megfelelnek az a 6. pontban felsorolt feltételeknek is.

6. A támogatás igénybevételének feltételei:

- Az a), b) és c) jogcímek szerinti témánál a pályázó halászati vízterület hasznosítására jogosult.
- Az e) jogcím szerinti tevékenységnél a pályázó halászati vízterület hasznosítására jogosult vagy a halgazdálkodási területén oktatási és kutatási feladatokat lát el, illetve halgazdálkodó szervezetek érdekképviselőjét végzi.

7. A pályázatok általános tartalmi és formai követelményei:

- A pályázat első példányához mellékelni kell az alábbi dokumentumokat:
 - a jelen pályázati felhívás 1. és 2. számú melléklete szerinti nyilatkozatokat és a 3. számú melléklet kitöltött adatlapját (letölthetők az FVM honlapjáról)
 - a 6. pont szerinti jogosultság igazolását.
- Minden pályázati példánynak tartalmaznia kell:
 - a pályázó nevét
 - a pályázó címét
 - a pályázó bankszámlaszámát
 - a pályázó adószámát és/vagy adóazonosító számát
 - a témafelelős nevét és elérhetőségét
 - a téma ismertetését és indoklását
 - a téma megvalósításának helyét és idejét
 - az általános forgalmi adót is tartalmazó összköltséget
 - a visszaigényelhető általános forgalmi adó összegét
 - az igazolt saját forrás összegét, valamint nyilatkozatot arról, hogy a saját forrás milyen formában áll rendelkezésre
 - az esetlegesen igénybe venni kívánt bankhitel összegét
 - a megvalósításhoz esetlegesen rendelkezésre álló egyéb támogatási vagy nem támogatási jellegű forrásokat
 - az igényelt támogatás összegét.
- Az egyes tevékenységekhez tartozó pályázatok további tartalmi követelményei:

- a) Természetes vizek halállományának pótlása:
 - a vízterület érvényes halászati üzemtervének vagy halgazdálkodási tervének másolata
 - védett természeti terület esetén a természetvédelmi hatóság véleménye.
- b) Halpusztulásokkal összefüggő kármegelőzés, kárelhárítás, valamint a halállomány megújítása:
 - műszaki beavatkozással járó tevékenység esetén az illetékes vízügyi kezelő előzetes hozzájárulása
 - védett természeti terület esetén a természetvédelmi hatóság véleménye.
- c) Természetesvízi halállomány védelme:
- d) Természetesvízi élőhelyek javítása:
 - amennyiben a pályázó nem azonos a vízterület halászati jogosultjával, a jogosult előzetes véleménye
 - az illetékes vízügyi kezelő előzetes hozzájárulása
 - védett természeti terület esetén a természetvédelmi hatóság véleménye.
- e) Természetesvízi halgazdálkodással összefüggő kutatási és ismeretterjesztő tevékenység:
 - amennyiben a kutatás halászati vízterületen kerül elvégzésre, a halászatra jogosult előzetes véleménye

8. A pályázat benyújtásának ideje és helye:

A pályázat az a)–d) jogcímek esetében az illetékes FVM megyei földművelésügyi hivatala vadászati és halászati felügyelőségéhez tíz példányban 2002. április 1-jéig nyújtható be, ahonnan az illetékes megyei halászati felügyelő véleményével a beadási határidőt követően tizenöt napon belül továbbítják azt a minisztériumnak. A pályázat az e) jogcím esetében közvetlenül a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Vadgazdálkodási és Halászati Főosztályához (1860 Budapest 55. Pf. 1.) tíz példányban 2002. április 1-jéig nyújtható be.

9. A pályázat elbírálásának rendje:

- 9.1. A formailag hiányos pályázatok benyújtóit az illetékes FM Hivatal, illetve a minisztérium egy alkalommal levélben 15 napos határidejű hiánypótlásra szólítja fel.
- 9.2. A pályázati felhívásnak megfelelő pályázatok támogatásáról az a)–e) jogcímek esetében a benyújtási határidőt követő harminc napon belül a minisztérium az Országos Halászati Bizottság bevonásával dönt.

10. A pályázati kérelem benyújtása a pályázó részéről nevének (cégének) lakhelyének (székhelyének) és a támogatás összegének nyilvánosságra hozatalához való hozzájárulásnak minősül.

11. A támogatás felhasználásának rendje:

Az eredményes pályázókkal a minisztérium támogatási szerződést köt, amelyben részletesen meghatározásra kerül a támo-

gatás folyósításának és a téma megvalósításának ütemezése és ellenőrzése.

12. A támogatás elszámolása:

A megkötött támogatási szerződésnek megfelelően a pályázó a teljesítést igazoló bizonylatok és számlák alapján készített elszámolás, valamint zárójelentés kikötése esetén annak a minisztérium általi elfogadásával a támogatási szerződés lezárásra kerül. A haltelepítéssel kapcsolatos elszámolásokhoz mellékelni kell az illetékes megyei halászati felügyelő igazolását a telepítésről, vagy a telepítés bejelentéséről szóló irat másolatát és a telepített halak egészségi állapotáról az illetékes hatósági állatorvos igazolásának másolatát. A telepített halak elszámolható maximális beszerzési nettó árát a pályázati felhívás 4. számú melléklete tartalmazza.

13. Ellenőrzés és a támogatás rendeltetéstől eltérő felhasználásának következményei:

A támogatás felhasználását a minisztérium a területileg illetékes halászati hatóság bevonásával ellenőrzi. A támogatás rendeltetéstől eltérő felhasználása esetén jogosulatlanul igénybevetett támogatás visszafizetését a minisztérium rendeli el.

14. Egyéb feltételek:

- 14.1. A támogatásokhoz kapcsolódó kiemelt előirányzat forráshiánya esetén a pályázat elbírálása felfüggesztésre kerül, a pályázatok nyilvántartásba vétele mellett.
- 14.2. A pályázat eredményét a minisztérium a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben, a minisztérium honlapján, valamint a Halászat c. szaklapban teszi közzé.
- 14.3. A minisztérium fenntartja a jogot, hogy a támogatási összeget a pályázattól eltérő mértékben, a jogszabályban biztosított lehetőségnél alacsonyabb összegben állapítsa meg.

15. A pályázatnál alkalmazandó jogszabályok:

- a .102/2001. (XII.16.) FVM rendelet
- 273/1997. (XII.22.) Kormány rendelet
- 217/1998. (XII.30.) Kormány rendelet
- 236/1998. (XII.30.) Kormány rendelet
- A halászatról és horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény
- A PTK vonatkozó jogszabályai

16. A pályázatokkal kapcsolatos információ:

A pályázatokkal kapcsolatos kérdésekben felvilágosítást ad az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztályának Halászati Osztálya (1860 Budapest 55. Pf. 1. vagy telefonon: Gábor János, 301 48 62). A pályázati felhívás szövege megtalálható a minisztérium honlapján

A pályázati felhívás mellékletei megtalálhatók a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő 2002. évi I. számában, vagy letölthetők az FVM honlapjáról.

Javaslat a vidra által okozott károk elkerüléséhez halas- és horgásztavaknál

Gera Pál

Az európai vidra fokozottan védett hazánkban. Védelméből is adódóan az elmúlt évtizedben számos olyan probléma került a felszínre, amit nem, vagy csak felszínesen tudtak és tudnak kezelni, illetve megoldani az államigazgatási intézmények (minisztériumok), a halas- és horgásztavak kezelői/bérlői/tulajdonosai, valamint a gazdálkodók szakmai/érdekvédelmi szövetségei.

Természetvédelmi szempontból a magyarországi vidrapopuláció is olyan egyedülálló érték, amire méltán lehetünk büszkéek. Az elmúlt évek felméréseinek tanúsága szerint kijelenthető, hogy Európa egyik legegységesebb állományával büszkélkedhetünk. (A felméréseket 1995-től napjainkig az alapítvány fogta össze a Környezetvédelmi Minisztérium megbízásából). Ugyanakkor bizonyítottá vált az is, hogy a populációk meghatározott része halas- és horgásztavaknál, illetve ezen élőhelyek közvetlen környezetében él. 1989-től napjainkig a hazai horgász- és halastavak (továbbiakban halastavak) jelentős része magán- és egyesületi tulajdonba került, ami új helyzet elé állította a gazdákat, a törvényhozókat és a minisztériumok illethetéseit is.

A vidra életmódjából adódóan nem szívesen látott vendége ezen élőhelyeknek. A rendszerváltást követő években megsokszorozódott a Nemzeti Park Igazgatóságokhoz és az utóbbi időben az alapítványhoz is érkező kárbejelentések száma a neki tulajdonított károkozás miatt. Érzékelhetően megnőtt a fajra irányuló orvvadászat is. Már a rendszerváltást megelőzően akut problémát jelentett a halas- és horgásztavaknál keletkező vidrakárok rendezetlenségének ügye, de a politikai és gazdasági váltás után, a privatizációnak köszönhetően ezek száma megtöbbszöröződött.

A következőkben olyan javaslatok ismertetésére vállalkozom, amelyek hozzájárulhatnak a probléma kezeléséhez.

Elsősorban a halastavak védelméhez kívánok tanácsot adni. Ez azonban az adott

és érvényben lévő törvények védett és a fokozottan védett állatfajokra vonatkozó rendelkezéseit, a jogszabályok hiányosságából, nem kellő ismeretéből vagy téves értelmezéséből fakadó összeütközéseket nem tudja, de nem is akarja pótolni.

Jogszabályi előírások, kötelezettségek

Az intenzíven kezelt halastavak, valamint a rendszeresen hallal telepített horgásztavak "táplálékkínálata" s ezen élőhelytípusok javarészt megfelelő rejteket adó vegetációja kiváló feltételeket nyújt a vidra számára.

1997 januárjában lépett életbe a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény. Ez a jogszabály foglalkozik a védett és fokozottan védett állatfajok okozta károk megelőzésének a kérdésével, valamint a kárviselésre vonatkozó szabályokkal (74. §). Ami a lényeg: "a védett és fokozottan védett állatfaj egyedei által okozott károk megelőzéséről, illetve annak csökkentéséről a kártétellel érintett ingatlan tulajdonosa a tőle elvárható módon és mértékben gondoskodni köteles" – ez esetünkben a halas- és/vagy horgásztó tulajdonosa/bérlője/használója – továbbiakban tulajdonos. Ha az őt ért kárt nem képes megelőzni, kérheti a területileg illetékes Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban igazgatóság) intézkedését. Mindent összevetve az ingatlan (halastó) megóvása, a károk "kivédése" elsősorban nem a természetvédelmi hatóság kötelezettsége – még ha védett és fokozottan védett állatfajokról is van szó.

Abban az esetben, ha természetvédelmi oltalom alatt álló állatfajok jelenlétéből adódik probléma, a tulajdonosnak már az első kártétel észlelésekor érdemes értesítenie az illetékes igazgatóságot. Ez azonban nem pótolhatja azt, hogy a tulajdonos minden tőle telhetőt tegyen a károk megelőzéséért és/vagy csökkentéséért. Ha ez sikertelen, kérheti az igazgatóság támogatását (erről szintén a 74. § rendelkezik, annak 2., 3. és 4. bekezdése).

Néhány szó a halastavakról

A halastavak: méretezésük, rendeltetésük, vízi és part menti vegetációjuk, partfal-meredekségük és zavartságuk szerint is különböznek egymástól. Ezek meghatározzák az ott élő vidraállomány mozgását és aktivitását, valamint az alkalmazható védekezési eljárásokat.

Tényként kell kezelni, hogy a bőséges táplálékot jelentő halastavak, amennyiben vízi és part menti vegetációjuk megfelelő rejtőzködési feltételeket nyújtanak a vidra számára, több egyedet is eltarthatnak. Különösen igaz lehet ez abban az esetben, ha összefüggő vagy egymással érintkező halastórendszerrel van szó, ami optimális feltételeket adhat a megtelepedéshez, a szaporodáshoz és a vándorláshoz is.

Ha a terület nem nyújt a vidrák számára elfogadható rejtekhelyet (kevés, vagy teljesen hiányzik pl. a vízi és a part menti vegetáció, vagy a partfal túlságosan meredek), de a közelben – pár száz méteren, egy kilométeren belül – akad erre a célra alkalmas terület: csenderesek, erdőrészek stb., előfordulhat, hogy a halastóra a vidra csak táplálkozni jár, egyébként kerüli a területet.

A vidra képes "érzékeny károkat" okozni, aminek tagadása értelmetlen. Elsősorban a teletavaknál említhető olyan mértékű kártétele, ami hátráltathatja az ottani gazdálkodást. Ezért a tulajdonosoknak ezeknél a tavaknál külön gondot kell fordítaniuk a védelemre. Mindez persze nem jelenti annak el nem ismerését, hogy más rendeltetésű tavaknál a vidra nem okozhat károkat (jelentős veszteséggel járókat is).

Tény az is, hogy az általam megismert esetek (1995 januárja és 2001 szeptembere között közel hatvan halastónál jártam "vidrakár ügyben"), a bejelentett vidrakárok nagy része túlzottan tűnt, alkalmasint előfordult, hogy nem is vidrától származott. Oka ennek az állatfaj életének nem kellő ismerete, hiszen más fajok is hasonló nyomjeleket hagyhatnak maguk után.

Mindezért nagyon fontos, hogy a még 1997-ben az alapítvány (Alapítvány a vidrákért) által halastavakra kidolgozott "kárfelmérési módszertan" szempontjai ilyen esetekben érvényesüljenek.

Védekezési lehetőségek

Az alábbi javaslatok egy része (kerítés, villanypásztor, elterelő etetés) csak abban az esetben hozhatnak eredményt, ha a vendő területen kívül él a vidra. Akkor, ha az adott halastónál már megtelepedett, mondjuk a sűrű vízínövényzetbe rejtette fészket, nem sok értelme van az ismertett védekezéseknek. Ha egy vidra biztosan tudja magát (a táplálék és búvóhely adott számára), akkor sem a zavarás, sem másfajta "trükkök" nem, vagy csak sokára veszik rá a terület elhagyására. Természetesen azt, hogy egy adott halastónál bent él-e a vidra, vagy csak zsákmányolni jár be, nehéz kideríteni, de az előző oldalon ismertetett figyelembe véve nem lehetetlenség (ezt alapvetően a terület nagysága, táplálékellátottsága, a vízi és a part menti vegetáció szabja meg).

Figyelemmel kell lenni arra, hogy a halastó működése is behatároló tényező a védekezési eljárások során: kedvelt horgásztavaknál nem feltétlenül alkalmazható a villanypásztor vagy őrzőkutyák szabadon eresztése az esetleges balesetek miatt (pl. gyerekek jelenléte a tónál). A legeredményesebbnek a kombinált védekezések tűnnek.

Az összes ismertett védekezési módszer alkalmazásánál ügyelni kell arra is, hogy a területen élő/mozgó vidra ne kerüljön csapdába; olyan helyzetbe, hogy az éppen alkalmazott védekezés miatt nem tudja elhagyni a területet (pl. a kerítés akadályozza meg ebben). Ez a tulajdonosnak is érdeke, mert ha ilyen előfordul és bizonyítást nyer, a "foglyul ejtett vidra" kifogásának és elszállításának költségei, no meg az addigi "kártétele" is az ő pénztárcáját terhelheti (lásd már többször citált 74. §).

A terület körbekerítése

Személy szerint nemigen vagyok a híve, mégis az egyik leginkább javasolható védekezés. Az egy hektárnál kisebb tavaknál és a teletavaknál tanácsolt első sorban (utóbbinál feltétlenül), vagy olyan tavaknál, ahol egyéb védekezési eljárás eredménytelen. Nem olcsó beruházás, de hosszabb távon valószínűleg a legbiztosabbnak tekinthető.

A kerítésnél (ami lehetőleg 3–5 milliméteres drót legyen, szemmérete pedig ne haladja meg az 50 millimétert) ügyelni kell

A hazánkban fokozottan védettnek számító európai vidra

arra, hogy a vidra kiválóan ás és ügyesen mászik. Vagyis célszerű, ha a kerítés legalább három méter magas, amiből két méter a talajszint fölé emelkedik. A visszamaradt egy méter drót mélyen a talajba ágyazva kerüljön úgy, hogy fél méter függőlegesen, majd fél méter visszahajtva vízszintesen a halastótól kifelé hajoljon. Így elkerülhető, hogy a vidra alákaparva bejusson a halastóhoz.

Villanypásztoros védekezés

Nagyon jó és bevált, de ez is a kisebb területű tavaknál javasolt.

Olcsóbb beruházás, mint a kerítésesemelés, rendszeres használatával a rááldozott befektetés azonban megtérülhet. Ajánlott a vezeték a talajtól 15–30 centiméterre fektetni (vidraorr-magasságban). Minden esetben több sorban kell kihúzni, de két-három sorban feltétlenül. A villanypásztor alkalmazása során figyelemmel kell lenni a parti vegetációra, mert az a villanypásztor működését befolyásolhatja, esetenként meg is akadályozhatja. Úgyszintén a téli csapadék is nehézséget okozhat.

Riasztási módszerek

Ha a területen bent él már a vidra, vagy ha csak "rájár" a halastóra (időnként bukkan fel) ez a fajta védekezéssorozat alkalmasnak tűnhet az elijesztéséhez.

Természetesen ha már territóriumot foglalt, nehezebb a dolog, mégis ajánlott megpróbálni. Ha még a halastavon kívül él, akkor távol maradhat. Ezeknek a technikáknak a hátránya, hogy időigényesek, minden esetre olcsóbbak, mint a kerítés és a villanypásztor. Hosszabb távon azonban

nem hoznak megnyugtató megoldást. Ugyanakkor szintén csak a kisebb területű, maximum 0,5–3 hektáros halastavaknál vezethetnek eredményre (nagyobb tavak védelme túlságosan nehéz ilyen módon mód-szerekkel).

Javasolt lehetőségek:

- Meghatározott időszakonként riasztólővések – a hajnali, esti és éjszakai időszak ajánlott. A területileg illetékes igazgatóság és vadászatra jogosult megkeresésével, engedélyével és közreműködésével alkalmazható csak!
- Meghatározott szakaszonként őrtüzek gyújtása a part mentén – főleg a hajnali és éjszakai időszakban
- Meghatározott távolságokban "vidraorr-magasságban" a földbe vert cövekekre (öt-hat méterenként) és az ismert vidraváltókra ruhadarabok, szétvagdosott műanyag flakonok, konzervdobozok stb. aggatása. (Ezekről idegenkedik a vidra)
- A legnagyobb segítséget az éber és jól jelző kutyák jelenthetik. Ajánlott több őrzőkutya alkalmazása is. Napközben célszerű őket a part mentén megkötvé tartani, éjszakára azonban szabadon engedni és rendszeresen végigjárni velük a teljes parthosszt.

Elterelő etetés

Ez a fajta védekezés Nyugat-Európa szerzte dívik, nem sok sikerrel. Csak olyan halastavaknál lehet értelme, ahová még nem jár be a vidra, de még ott sem valószínű.

Lényege, hogy a terület halastótulajdonosai összefognak, és egy közös, sem gazdálkodásra (haltenyésztésre), sem horgászatra nem használt halastóba úgynevezett szeméthalat telepítenek (kárász-, keszegfélék stb.), ami aztán az arra vetődő vidrának elégségesnek bizonyulhat a "letepedéshez".

Kicsit idealizált és szobaszagú megoldás. Sőt, előbb-utóbb ellenkező hatást is eredményezhet: a védendő területre csábithatja a vándorolni kényszerülő vidrát, alkalmasint többet is, aminek eredménye lehet, hogy a gyengébbik tovább állni kényszerül, lehet, éppen az egyik megvédeni szándékozott tóhoz.

A hatályos törvényben megfogalmazott lehetőségek

A következőkben három olyan lehetséges megoldás ismertetésére kerül sor, amelyeket a természet védelméről rendelkező érvényes törvény is megemlít (69., 71. és 72. §).

Alkalmazásuk egyelőre csak részben érvényesíthető (csapdázás és áttelepítés), részben pedig még nem lehetséges a jogszabályt kiegészíteni hivatott végrehajtási rendelet hiánya miatt (kártalanítás, állami kedvezmények). Mindaddig, amíg a környezetvédelmi tárca nem pótolja ezt a mulasztásos törvénysértést (ti. nem hirdeti ki a rendeletet), ezek alkalmazására nincs módja az igazgatóságoknak. Egyelőre úgy tűnik, hogy 2003 januárja előtt nem kerülhet sor a rendelet kihirdetésére, aminek a

2000-ben elfogadott kétéves (2001-re és 2002-re vonatkozó) költségvetés az oka.

Csapdázás és áttelepítés

Fontos ismerv: nem elég hozzá az igazgatóság engedélye (csapdázásra és áttelepítésre javaslatokat tehet csupán fokozottan védett állatfajok esetében az igazgatóság), hanem a Természetvédelmi Hivatal hozzájárulása szükséges. Ez az ügymenet idejét jelentősen megnöveli.

Esetenként sor kerülhet rá, de csak kizárólag "utolsó megoldásként". Világosan kell látni, hogy ezzel csak egy tünetet szüntetnek meg, ami ismételtel jelentkezik, mindaddig, amíg a halastó oly mértékben nincs levédve, hogy oda ne tudjon bejutni a vidra. Ha egyet megfognak, és a környék vagy akár maga a halastó több vidrát is eltart még, a kifogott helyett napokon/heteken belül egy másik foglalja el a megüresedett territóriumot.

A csapdázás tagadhatatlanul egy lehetséges módszer, de ökológiai és természetvédelmi szempontból, amíg lehet, kerülendő.

Kártalanítás

A jogszabály szerint a védett és a fokozottan védett állatfajok egyedei által okozott kárért lehetséges kártérítés fizetése akkor, ha már az említett és az erről rendelkező miniszteri rendelet napvilágot lát.

Azon tavaknál, ahol a vidra károkozása valóban bizonyított, ott úgynevezett "szeméthal" telepítés megoldhatná, illetve tomíthatná a felmerült konfliktusokat, és sok

esetben feleslegessé tenné az erőltetett védekezést. Nem utolsó sorban pedig közelebb hozná egymáshoz a tulajdonost és a természetvédőt. (Fontos: nem anyagi kompenzációról van szó, hanem természetbeni kártalanításról, esetünkben halvásárlásról!)

Állami támogatások

Az állam nemcsak az állatok befogásával vagy a kártalanítás intézményének életre hívásával oldhatja meg a felmerülő problémákat. Ezeknél sokkal szerencsésebbnek és hatékonyabbnak tűnik az, ha különböző mértékű adó- és hitelkedvezményeket és támogatásokat kínál a tulajdonosoknak abban az esetben, ha a védendő természeti érték ezt szükségessé teszi – esetünkben a vidra megóvása a halastavaknál.

Arról van szó, hogy a miniszteri rendeletben meghatározott adó- és hitelkedvezményeket, valamint (pályázatok során elnyerhető) támogatásokat biztosítana az állam a tulajdonosoknak ott, ahol erre szükség mutatkozik. Ez a megoldás tűnik a leginkább elfogadhatónak.

Kérem, ha az Olvasónak a leírtakkal kapcsolatban megjegyzése van, keressen meg bennünket. Megkérem arra is: ha bárminemű, vidrával összefüggő észrevétele/problémája van, esetleg beteg/ elhagyott vidráról/vidrakölyökről tud, értesítse az alapítványt:

ALAPÍTVÁNY A VIDRÁKÉRT,
1156 Budapest, Nyírpalota u. 60. VII/29.
Telefon: (06)-30-258-3637.

Kis és nagy tételben egész évben vásárolhatók

- étkezési ponty
- étkezési amur
- étkezési fehér busa
- étkezési harcsa, valamint tenyész- és sporthalak.

Érdeklődni lehet: SZEGEDFISH KFT.-nél
(Fehértói Halgazdaság)
62/461-444; 62/469-107
Fax: 62/469-109

Választékbővítés irdalással, pácolással, panírozással készített pontytermékekkel

Péterfy Miklós

Tavaly – az európai trenddel megegyezően – a hazai haltermelés és a feldolgozott hal mennyisége is emelkedett. A feldolgozott hal iránti kereslet-növekedés egyértelműen bizonyítja: a változás megkezdődött, bár a vásárlókhoz még mindig elsősorban élőhal és csak kisebb részben feldolgozott hal és haltermék formájában jut el. A hazai képet a karácsony előtti erőteljes élőhal-forgalom ugyan időszakossá teszi, mégis jól látható, hogy a feldolgozott hal mennyisége 1998-tól folyamatosan nő. A hazai haltermelés és -fogyasztás gerincét a ponty és a pontyfélék adják, ezek korábban a korszerűtlen halbolti hálózatot keresztül főleg élő halként kerültek a fogyasztók elé. A mára kialakult korszerű értékesítési rendszerben – különösen az egyre szaporodó hipermarketek révén – megnőtt a feldolgozott hal aránya, ami lehetővé teszi a folyamatos halhűs-kínálatot, csökkentve a szezonálisból fakadó egyenlenségeket. A folyamatos friss-hal-hűs-kínálat a halfogyasztás egyértelmű növekedését eredményezi.

A hal korszerű, higiénikus üzemekben történő feldolgozását igen hatásosan szorgalmazzák az utóbbi években egyre erőteljesebben terjeszkedő áruházláncok, amelyek feldolgozott: tisztított, szeletelt, filézett, friss vagy továbbfeldolgozott és akár fagyasztott halhúst, haltermékeket is szívesen fogadnak. A hazai halfogyasztás igen csak kívánatos emeléséhez a hipermarketek és a nagy üzletláncok halpultjain jégágyon, attraktívan bemutatott friss tengeri halak mellett a hazai édesvízihal-választék egész éves kínálata döntő lökést ad a hazai hal értékesítésének. Mindezek együttesen a halfeldolgozó üzemekben előállított haltermékek fejlesztésére, a hagyományos termékek korszerűsítésére, új termékek kifejlesztésére és gyártására készítetnek minden üzemet.

A meglévő halfeldolgozó üzemek technológiáját a mai követelményeknek megfelelően úgy célszerű átforgatni, illetve a közeljövőben létesülőket úgy kialakítani,

hogy a friss jegelt halat és a friss haltermékeket nyújtott eltarthatósági idejű csomagolással vagy – csomagolás nélkül, de – jegelve elegáns, a frissességet sugárzó, vonzó megjelenéssel és minőségben legyek képesek előállítani.

Hogyan látja a hazai átlag halfogyasztó?

Amikor a hazai fogyasztók többsége halról beszél, elsősorban a ponty jut az eszébe, azután meg annak finom íze és vitathatatlanul zavaró szálkassága. A harsáról azt mondják: az igen, az finom, nem szálkás, de azért lehet, hogy zsíros, a fogas, az aztán rendkívül finom és szintén szálkamentes, a pisztráng kitűnő, de enni bizony azt is tudni kell. A mai étkezési szokásokra sajnos az a jellemző, hogy a halfogyasztás kultúrája feledésbe merült. A pontyfogyasztó generáció, ha lassan is, de folyamatosan csökken, a fiatalok nem szívesen esznek pontyot. A jelenleg kínált formában a pontyból csak sok munkával, hozzáértéssel készíthető izletes fogások, ezért értékesítési esélyi korlátozottak. A ponty egyszerűen nem felel meg a fiatal generáció táplálkozási szokásainak: ma nincs idő a komótos, szertartásszerű ebédre, vacsorákra, sokan még a főttéskést is rohanva, szinte habzsolva gyűrik le – csak az a fogás sikeres, amelyet gyorsan, percek alatt el lehet fogyasztani. Ma már bizony a fiatalok közül nem sokan ismerik – és valószínűleg még kevesebben használják – a halkést, aligha tudják, hogy a pontyot is lehet kellő rutinnal no meg kellő türelemmel, a szálkáktól való félelem nélkül fogyasztani. Sokkal többet kell tenni annak érdekében, hogy megnyerjük ezt a nagyon is jelentős fogyasztói réteget. A vásárló egész éven át folyamatosan kapható, szálkamentes, azonos minőségű, finom halterméket vár, amelynek lehetőleg azonnal fogyaszthatónak, de legalább gyorsan elkészíthetőnek kell lennie.

Új pontytermékekkel kell meglepni a fogyasztókat!

A hallal szembeni előítéleteket csak pozitív élmény szerzésével lehet legyőzni. A halfeldolgozó üzemekben olyan termékeket kell a kitűnő ízű pontyból előállítani, amelyek előkészítettségükben, "szálkamentességükben", felhasználhatóságukban és csomagolásukban versenyképesek az egyre gazdagabb tengerihal-választékkal. Ma már ugyanis nem ritka, hogy egy halboltban 5–6-féle friss tengeri hal is kapható. Nem könnyű tehát a feladat, de ahhoz, hogy az importtermékek keltette kemény versenyben ne maradjunk le, szinte azonnali cselekvés szükséges. A jóízű, jó állományú hazai pontyhúsból is olyan termékeket kell kifejleszteni, majd átgondolt marketinggel a piacra bevezetni, amelyeket a fogyasztó kellemesnek ítél, különösebb konyhatechnikai ismeretek nélkül is könnyen és legfőképpen gyorsan el tud készíteni.

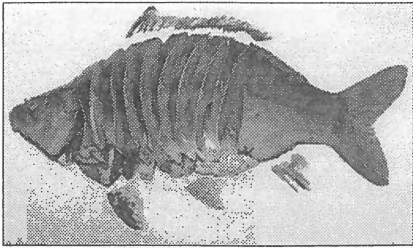
A ponty többirányú feldolgozása

A gyarapodó számú, korszerű és higiénikus hazai halfeldolgozó üzemekből egész sor, a kereskedelemben ma még nem forgalmazott, ragyogó terméknek kell kikerülnie.

Ennek a rovatnak egyik célja éppen az, hogy ráirányítsa a figyelmet a magyar halfeldolgozás fontosságára, fejlődésének szükségességére és felvázolja a követhető, követendő utakat, lehetőségeket.

Az élő hal feldolgozása során már a kezdetektől el kell döntenünk, milyen végtermékcsoportot kívánunk előállítani.

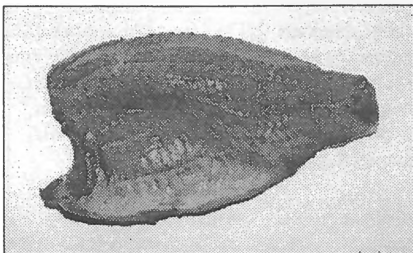
Először a kábitást, a pikkelyezést, a belezést, a testüreg tisztítását és a teljes test folyóvízes lemosását végezzük el. Ezután a tisztított haltest átkerül az üzem tiszta övezetébe, ahol a további feldolgozásra kerül sor. A szeletelés és a filézés napi

A hagyományos halbontás szerint, de nem az egész törzset végigszeletelve egyöntetű patkó alakú szeleteket és adagos kis filé(ke)t kapunk

6. Egész filé. A tisztított ponty törzsből, gépi vagy kézi filézéssel egyaránt könnyedén előállítható. Az egész filéből a vállcsontot és a bordákat ki is vágjuk, de termékválasztékunkban lehet egy ezeket tartalmazó változat is. A gépi filézéssel ellentétben kézi filézéssel a gerincről jobban, kisebb veszteséggel lehet leválasztani a halhúst, ebben az esetben viszont kisebb a termelékenység. Amennyiben szálcaszeparátor és halászlékészítő vonal is van az üzemben, akkor a gépi filézés során a csonton maradó húsmennyiség visszanyerésével, hasznosításával már érdemes foglalkozni. Az egész filé már ebben a formájában is közvetlenül értékesíthető, de tovább megmunkálva újabb, fokozottan konyhakész termékek állíthatók elő belőle. Értékesítésre friss, jegelt vagy gyorsfagyasztott formában egyaránt alkalmas.

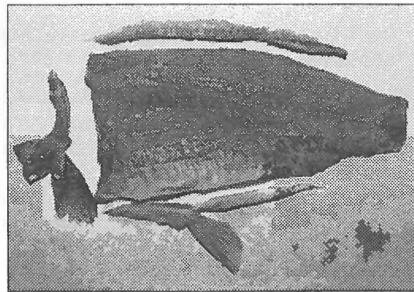
7. Halászlébe való szeletek. Erre a célra a tisztított, fej nélküli törzsből könnyedén előállíthatjuk oly módon, hogy először késsel irdaljuk a törzs Y-szálkás zónáit, majd felvágjuk 3–4 cm széles szeletekre. Ezeket a szeleteket az elkészült halászlé-alapban csak rövid ideig kell főzni, ily módon emberes, "szálcamentes" bajai pontyszelet kerülhet a tányér halászlébe. Érdemes ezeket az irdalt, vastag pontyszeleteket még be is sózni, hogy a vásárlónak odahaza már erre se legyen gondja. A halászlébe való szeletek akár frissen, akár gyorsfagyasztva bővíthetik a termékválasztékot.

A kézi filézéssel előállított egész filé fél oldala már ebben a formában is jól értékesíthető, ám tovább megmunkálva kiváló termékek alapanyaga lehet

8. Kis pontyfilé. A patkó alakúra szeletelhető törzsrész mögötti törzsvég kézi filézésével állítjuk elő. Otthon a háziasszony a halfeldolgozó üzemben irdalt pontyfilét tudja a legsikeresebben elkészíteni, éppen ezért a gépi filézést feltétlenül érdemes alkalmazni. Az irdalt pontyfilét lehet bőrös vagy bőr nélküli változatban is előállítani, a bőrös változat eredményesebben irdalható, és a további kezelést is jobban viseli, mint a bőr nélküli, könnyen széteső változat. Az irdalt pontyfilé frissen, akár védőgázos csomagolásban is forgalmazható, de legjobban gyorsfagyasztva tartja meg a formáját.

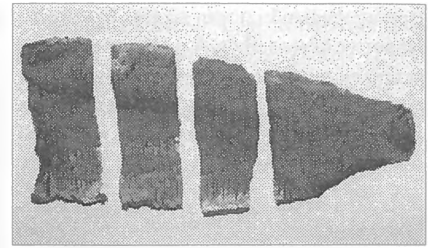
9. Irdalt, egész bőrös pontyfilé. A tisztított törzsből készített egész filé továbbfeldolgozásával, azaz irdalással készíthetjük el. A gépi irdaláshoz a bőrös, egész filéből ki kell vágni az uszonytöveket, mert ezekbe beleakadna az irdalókés. Az uszonytövek kikanyarításával egyidejűleg a filé

Értékesebb végtermék előállításához és a gépi irdaláshoz egyaránt érdemes leválasztani a vállcsontot, valamint a zsíros has- és hátszéllet az uszonyokkal együtt

hasi felének formázásákor érdemes leválasztani a zsíros hasszéllet is. Kisebb mennyiség kézi filézése esetén az uszonytövek benn maradhatnak a filében, így alacsonyabb áron forgalmazható, más minőségű terméket állíthatunk elő. Az irdalt egész pontyfilét – az előző pontban ismertetett kis pontyfilével megegyezően – frissen vagy fagyasztva is értékesíthetjük.

10. Bőr nélküli, egész pontyfilé. Az egész pontyfilé gépi bőrözésével készítjük. A sikeres bőrözés megkívánja, hogy az egész filé már ne tartalmazza a bordákat és az uszonytöveket, hiszen azok könnyedén elakadnának a bőröző késben. A bőröző gépen gondosan végezzük el a vágási vastagság beállítását, hiszen döntően ettől függ a bőrözési veszteség mértéke. Ez a bőr nélküli filé akár ebben a formában egészben vagy szépen kialakított adagokra vágva, közvetlenül is értékesíthető termék. Továbbfeldolgozása során újabb termékeket készíthetünk belőle.

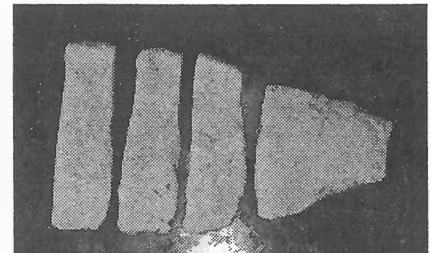

A gondosan irdalt filét adagosra felvágva, védőgázos csomagolásban frissen vagy gyorsfagyasztott formában jól értékesíthető konyhakész terméket kapunk

11. Irdalt, bőr nélküli pontyfilé. Már a legigényesebb pontybarátot is vásárlásra bírhatja. A bőr nélküli filé irdalás után könnyedén szétesik lamelláira, ezért az adagokra történő darabolás után – vagy akár egészben – szinte elkerülhetetlen a gyorsfagyasztása. A gyorsfagyasztás után már könnyedén csomagolható és sikeresen forgalmazható.

12. és 13. Pácolt, irdalt pontyfilé. A törzsvégből készített filéből és egész filéből egyaránt állítható. A filét még irdalás előtt érdemes bepácolni, majd bőrözni és irdalni. A bőrözést akár el is hagyhatjuk, ebben az esetben egy újabb termékváltozatot állíthatunk elő. A bőrös változat ezúttal is eredményesebben irdalható, és a további kezelést is jobban tűri, mint a bőr nélküli, könnyen széteső változat. Az irdalás növeli a termék feldolgozottsági fokát és értékét, de nehezíti a mozgatását. A pácolt, irdalt pontyfilé legjobban gyorsfagyasztott változatban tartja meg a formáját, ezért inkább ez javasolt, de védőgázos csomagolásban is jól forgalmazható.

14., 15. és 16. Panírozott pontytermékek. Ezek igencsak hiányoznak a hazai halkészítmények sorából, készítésük jelentős választékbővítést hozhat. Az egyöntetű, válogatott, patkó alakú szeletek, az irdalt bőrös vagy bőr nélküli filé, adagnyi méretre vágva, bepácolva, panírozva, majd gyorsfagyasztva korszerű, figyelemfelkeltő

Az irdalt, pácolt, adagokra vágott és fűszeres panírozású, gyorsfagyasztott, pontyfilé a hazai kereskedelemről ma még hiányzó, kiváló választékbővítő lesz (Péterfy Miklós felvételei)

csomagolásban biztosan sikeres új termék-csoportot képviselhet. A panirozott ponty-termékek gyártása gondos odafigyelést kíván, hiszen a panír eltakar, és a vevő csak a fogyasztás során tudja meg, hogy a vásárolt áru milyen minőségű. A termék kifejlesztése során a technológiát úgy is kidolgozhatjuk, hogy a panír hordozza a fűszereket, így elég, ha csak besózzuk a halhúst. A minőség garantálása érdekében figyelemmel kell lennünk arra is, hogy a panirozandó darabokról távolítsuk el a zsíros hasszél, hiszen az a panír alatt rossz ízű falattá válhat.

A hagyományos haltermékek fejlesztése az egész szakmát érintő, fontos feladat, a csúnya, nem vonzó, jellegtelen csomagolású és nem ízletes termékek előállításának ideje lejárt. A régi, jól bevált termékeket új, igazán finom ízzel, új, megnyerő külsővel és garantáltan azonos minőségben boldogan vásárolja majd a halat kedvelő vásárlóréteg. Mindezek mellett új halkészítmények fejlesztését és piacra jutását kell szorgalmazni, hogy a bővülő választékkal az új formában megjelenő vonzó és valóban finom új haltermékekkel a fogyasztás kedvező irányú változását lehessen elősegíteni.

A pontyból készíthető termékek választékának a fentiek szerinti szélesítésével valamennyi, pontyot is feldolgozó halfeldolgozó üzemnek érdemes és kell is foglalkoznia, ezzel jelentősen hozzájárulhatnak az elmaradott hazai halfogyasztás olyanira kívánatos növeléséhez.

A fentiekben felsorolt pontytermékek előállításához szükséges technológia és a gépek ismertetése sem maradhat el. Többek között a legtöbb terméknel is visszatérően megemlített halhús szószának-pácozásának mikéntjére, a termék minőségét jelentősen befolyásoló halhús éréseinek folyamatára, az elméleti alapok és gyakorlati alkalmazások ismertetésére, az alkalmazható legkorszerűbb gépek értékelésére a rovat keretein belül, egy későbbi cikkben visszatérünk.

A csomagolásfejlesztés és a marketing is fontos része a sikernek

Világosan kell látnunk, hogy bár egy termék kifejlesztésével a sikerhez vezető út egy részét már megtettük, de ez önmagában még nem elég. A jól megtervezett és kivitelezett csomagolásnak kell biztosítania, hogy a kiváló minőségű haltermék esztétikailag is lenyűgözze a vásárlót. A korszerű csomagolástechnika és a gondosan előkészített marketing nélkül nem várható el egy mégannyira kiváló terméktől sem, hogy eredményesen meghódítsa a

piacot. Olyan nagy a vásárlókat érő csábító hatás más élelmiszeripari ágazatok termékdömpingje részéről, hogy csakis a minőségvédelmet és garantált eltarthatóságot

biztosító, de egyúttal lenyűgözően szép csomagolású haltermékekkel, valamint igazán figyelemfelkeltő, célirányos marketinggel lehet a sikert elérni.

YAMAHA

Csónakmotorok

Halgazdaságok, halászati szövetségek, hal kft.-k, halászok figyelem!

„Csendben, Tisztán, Gyorsan, Megbízhatóan, Gazdaságosan, Elegánsan...“

Yamaha-csónakmotorral

A YAMAHA MOTOR HUNGÁRIA Kft. tisztelettel figyelemükbe ajánlja 2002. évi csónakmotor-kínálatát.

- Csúcstechnológiájú motorok: 2–250 lóerőig.
- Négyütemű, környezetbarát motorok: 4–115 lóerőig.
- Nagy teherbírású munkamotorok: 20–115 lóerőig.

A munkamotorok speciálisan halászati, vízügyi munkálatokhoz kifejlesztett széria tagjai.

Szélsőséges körülmények között is megállják a helyüket. Például: tartós, teljes terheléssel, etetőladikon, sekély, iszapos vízben, durva vezetővel.

Ideális társ a tógazdaságok nehéz, embert és gépet egyaránt próbára tevő munkájában.

Kérjék részletes katalógusunkat, árajánlatunkat!

Igény szerint a telephelyükön kiválasztjuk a megfelelő csónakmotort a vízjárművükhöz, bemutatót tartunk és lehetőséget biztosítunk a próbára.

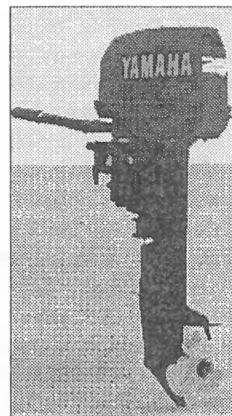
A csónakmotorokra a hatályos magyar rendelkezéseknek megfelelő garanciát vállalunk és 100%-os alkatrészellátást biztosítunk. Országos szervizhálózattal rendelkezünk.

Címünk:

YAMAHA MOTOR HUNGÁRIA KERESKEDELMI KFT.

1118 Budapest, Budaörsi út 112/c.

Telefon: 247-1522 · Fax: 247-1512

Akadémiai Kiadó

Pintér Károly

Magyarország haljai

224 oldal, 24 oldal színes melléklet
2900 Ft

A könyv minden korábbi munkánál részletesebben mutatja be a Magyarország vizeiben élő halak világát. Rövid általános bevezetés és a halak meghatározását segítő kulcs után rendszertani sorrendben követi egymást 78 halfaj részletes tárgyalása. Megismerhetjük az adott halfaj külső jellemzőit, elterjedését, szaporodását, táplálkozását, fejlődését és a vizek életközösségében betöltött szerepét. Foglalkozik a bemutatás a horgászati és halászati hasznosítással, a tógazdasági tenyésztéssel és a halfajok természetvédelmi helyzetével. A könyv utolsó fejezetében szerepelnek a vizeinkben csak a közelmúltban megjelent új halfajok, közöttük olyanok is, amelyekről magyar nyelvű könyvben még nem olvashattunk. A hazai és a nemzetközi tudományos kutatás eredményeit teszi a könyv hozzáférhetővé.

Küldje vissza ezt a hirdetést, így csupán 2320 Ft-ért juthat hozzá "Magyarország halaihoz"!

Akadémiai Kiadó Vevőszolgálat

1519 Budapest, Pf. 245

Telefon: 464-8200

Fax: 464-8201

E-mail: www.akkr.hu

HACCP

A korombeli olvasók életük során sokféle szabvánnyal és szabványosítással találkozhattak már eddig is. A szabványokat rövidítéseikről, helyesebben jelentésük szavainak kezdőbetűiből alkotott betűszavakról ismerjük fel: pl. ASA, DIN, MSZ; egy évtizede nálunk is megjelent az ISO, és most itt kopogtat az ajtónkon a HACCP, az Európai Közösség élelmiszer-szabványa. A HACCP angol szavainak jelentését nálunk így fordították le: veszélyelemzés a kritikus pontok segítségével.

Most még újdonságnak számít a hazai halvilágban a HACCP. Nem ismerjük kellően a tulajdonságait. Ideje összebarátkozni vele!

Úgy fél évvel ezelőtt hallottam először "élesben" a HACCP-ről, és azonnal megtudtam: az EU szörnyetege! Ha ezzel álmodnak a haltenyésztők, rögtön felriadnak, és hidegvizes borogatást tesznek a szívükre. Ijesztgetésre is alkalmas varázsszó. Eleget a nádas rejtekéből vagy egy bokor mögül rákiáltani a tógazdára: "hacöcöpö!", az illető ijedtében máris lefut a térképről...

E rémségek ki is váltották az érdeklődésemet, mert ha ilyen rossz a fogadtatás, még nem biztos, hogy a kezdeményezésben van a hiba, legfeljebb a tálalásban. Az elmúlt hónapokban összeismerkedtem a HACCP-vel. Olyan általános érvényű élelmiszerszabványról van szó, ami a kötött vagy zárt technológiával dolgozó élelmiszergyártók körében természetes, ám az élőhalat exportálókat számára szokatlan, de irányelveiben mindenképpen hasznos lehet. Különösen akkor, ha megtanuljuk alkalmazni a tógazdasági haltenyésztésre.

Gyanítom, hogy sokan sokféleképpen vélekedünk a HACCP-ről. E cikkben a magam véleményét írom le. Igyekszem a HACCP előírásait értelmezni, barátságosan kezelni, befogadni és befogadtatni. Olvasóimat kérem, ezt a cikket így kezeljék, mert ennél magánosabb magánvélemény nincs másik e témában.

Szabvány, szabványosítás

A szabvány valamely termék megkívánt tulajdonságainak, méreteinek, választékának, vizsgálati módszerének, valamely ismétlődő műszaki-gazdasági feladat egy-egy és legkedvezőbbnek ítélt megoldási módjának írásba foglalt és közzétett előírása.

A szabványosítás eljárásában meghatározzák, hogy milyen tulajdonságokkal szabványszerű a termék, milyen a szabványszerű vizsgálati módszer, csomagolás stb. A szabványban elő lehet írni a termék anyagát, összetételét, alakját, méreteit, csomagolását és egyéb jellemző tulajdonságait, mint a csereszabatoságát, biztonsági jellemzőit az egységesítés és egyértelműség érdekében.

A szabványosítás előnyeit a mindennapjainkban élvezzük. Megszoktuk a szabványokat, talán nem is tudnánk élni nélkülük. Találkozunk a szabványokkal a szakterületünkön is, pl. ha a vízminősítésére, a haltakarmányokra, a munka- és védőruhák méretére és minőségére, a halászhálóak alapanyagaira gondolunk. Peres ügyeinkben is a szabványokra hivatkozunk.

A HACCP-ről

A HACCP-t éppen négy évtizeddel ezelőtt (1961-ben) az amerikai űrkutatási program részeként fejlesztették ki azzal a céllal, hogy az űrhajósok kiváló minőségű és biztonságos "ürkosztot" kapjanak. Egyszerű oka volt ennek: ki akarták zárni azokat a hagyományos élelmiszer-technológiai eljárásokat, amelyek az akkori végtérkép-ellenőrzési módszerekkel nem garantálták megbízhatóan ezt a magas követelményt.

1971-ben nyilvánosságra hozták az új szemléleten alapuló rendszer elveit, majd 1973-ban az USA konzerviparában már bevezették a HACCP-t. Az 1980-as évek közepe táján kezdett elterjedni, nem véletlenül, hanem nagyon is következetesen. Oka: a modern USA-ban, az élelmiszeriparban egyre több olyan adalékanyagokat használtak fel, amelyek nem várt, tömeges lakossági megbetegedéseket okoztak. A fogyasztói társadalom elvei sérültek ezzel, és felismerték: az élelmiszer-forgalmazás csak akkor lehet továbbra is sikeres, ha a fogyasztók bizalma töretlen. Ehhez pedig garantálni kellett a biztonságot!

Az Európai Unió tagországaiban 1995. december 14-től kötelező a HACCP alkalmazása. Hazánkban az 1995. évi XC. tv. (élelmiszer-törvény) említi először. A HACCP előírásait az élelmiszergyártásban és köztisztviselésben érdekelteknek 2002. január 1-jétől alkalmazniuk kell.

A tógazdasági haltenyésztés területére is előírták a HACCP szabvány alkalmazását. Valamennyien "A kritikus szabályozási pontok az élő halat közvetlen emberi fogyasztásra az EU-ba exportáló gazdaságokban" címen ismerkedtünk meg az ajánlásaival és az előírásaival.

A rendelkezés szigorú. Hivatkozási alapja az Európa Tanács 91/439. EWG 6. fejezete és a 94/356. EK számú bizottsági döntése. E szerint az élő halat exportálni kívánó gazdaságoknak önellenőrzési programtervezetet kell készíteniük, és azt 2001. december 1-jei határidőre az illetékes megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomásnak meg kell küldeniük.

A programtervezetet elbírálják, majd annak elfogadása után a gazdaságok kész programot készítenek 2002. december 31-ig. A tervezet el nem fogadása esetén újabb tervezet elkészítésére szólítják fel a kérelmezőt, ám mindaddig kizárják a halexportból, ameddig elfogadásra alkalmas programot nem készít.

Az FVM a HACCP bevezetésének támogatására anyagi segítséget nyújt. A támogatás mértéke a cégnagyságtól függ.

A HACCP a tógazdaságokban

Hazánkban a haltenyésztés hároméves üzemmódban neveli fel az étkezési halakat. Az élőhal-export a harmadik évben, leginkább annak végén teljesíthető. Ekkorra érik el az étkezési halak az exportálható méretet és minőséget. A HACCP szempontjából vizsgálva az exporthalakat nevelését, a harmadik év a súlypontos (az ivadéknevelés és a növendékhal-nevelés értékeltelen, de a haltenyésztő számára igen fontos két évről van szó).

Az önellenőrzési program szempontjai nem különböznek a haltenyésztési szakönyvekben leírtaktól. Ezekben az éppen soros tógazdasági feladatok részletes leírása megtalálható, s amelyeket a jól, szakszerűen vezetett gazdaságokban be is tartanak. Úgy látom, hogy a HACCP e tekintetben semmiféle többletterhet nem jelent a tógazdaságokban.

Figyelmet érdemel az önellenőrzési program egyik kitétele, az ún. kritikus pontok értelmezése. Ez a fogalom a szakmában új, lehetséges, hogy magyarázatra szorul. A haltenyésztésben a technológiai műveletek szinte valamennyi ténykedése lehet sorsdöntő, így a kritikus pontok úgy értendők, hogy az elvégzett munkák szakszerű kivitelezése hangsúlyos (pl. kihelyezés, takarmányozás, lehalászás, teletetés). Következésképpen a kritikus pontok nagyrészt folyamatok, ám mindegyiknek megvan az évszakhoz kötött ideje, időbelisége. Ezeket kell a HACCP-ben megjeleníteni. A mellékelt táblázatban összefoglaltam ezeket a kiemelendő szempontokat (1. táblázat).

Még egy tisztázni való: a kiadott anyag kritikus pontokként értelmezi a víz fizikai és kémiai jellemzőit (ammónia, kénhidrogén-, oxigéntartalom stb.). Ezek a vizsgá-

1. táblázat: A HACCP tógazdasági műveleteinek kritikus pontjai

Műveletek, kritikus folyamatok	Kiemelt tennivalók	Magyarázat, kiegészítés
Termelési előírányzat (tőterv)	Szaporulat [kg/ha] összcsen	Halfajonként
	Kihelyezés szaporulatra	Halfajonként [db, kg]
	Optimális növekedés	Halfajonként [kg]
	Kihelyezés kallódásra	Halfajonként [% , db, kg]
	Természetes hozam	[% , kg]
	Takarmányhozam	[% , kg]
	Trágyázási terv	Szerves trágya, műtrágya
	Takarmányterv	K.é.-ben
	Fajlagos k.é. felhasználás	
Tőkezelés	Teleltetés, nyaraltatás	Karbantartás, toápolás
	Trágya behordása	Alaptrágya, fenntartó trágya
Kihelyezés	Ideje (őszi, tavaszi)	
	Halak származása	Saját nevelés, vásárlás
	Származási igazolás	Állatorvosi igazolással
	Végrehajtás	Egyöntettség, egészség, parazitamentesítés
	Tavi ellenőrzés	
Etetés	Csak kifogástalan minőségű takarmánnyal	Gyógyszeres kezelés (megelőző és gyógyító)
Próbahalászat	Május 15-től kötheti gyakorisággal	Próbahalászati értékelés, törvszerűségi mutatók
	Hal egészségügyi vizsgálat	Következmények, intézkedések
Lchalászás	Nyár végi, őszi	Hal egészségügyi vizsgálat
	Haltermés elemzése	Mint a tervezéskor
Teleltetés	Exportra szánt halak telelői	Telelők parazitamentesítése
Halszállítás exportra	Egészségügyi tennivalók	Állatorvos igazolása

lati adatok nem kritikus pontok, hanem kritikus értékek, és ez nagy különbség! Nem a HACCP-ben kell előírni, hogy miből mennyi legyen, vagy ne legyen a tavunkban.

Figyeljünk a következőkre: a természetközeli, ún. extenzív haltenyésztés nem zárt láncú termelési folyamat, hanem soktényezős munka. Eredményes művelése csak rugalmas, a termelési adottságok külső és üzemen belüli feltételeinek állandóan – tehát napról napra – egyeztetett és ehhez alkalmazkodó végrehajtásával lehetséges. Ezért sohasem beszélünk merev, kötött tógazdasági technológiai folyamatokról, "termelési ketrecekéről", de minden cselekvésben megkívánjuk a szakszerűséget. E gondolatmenettel egyben tisztázom, hogy miért nem javaslok az "alapos, a termelési folyamat minden részletére kidolgozott, a teljes vertikumot átfogó, tételes" technológia leírását, kibocsátását. Elegendőnek tartom, ha a termelési folyamatot fő vonásaiban jelenítjük meg, mert ezzel tisztán látjuk, hogy mire kell ügyelni, s a külső ellenőr is érteni fogja a cselekvési sorrendet, ám a cselekvési szabadság a szakember kezében marad továbbra is.

Számos olyan halgazdaság üzemel országunkban, amelyeknek több halastava

van annál, mint ahány tóból élő halat exportál. Főként a törzstenyésztő, teljes üzemű tógazdaságok ilyenek. Számításba kell venni, hogy a területileg megosztott, szétszórta fekvésű gazdaságok természeti és műszaki adottságai is különbözőek lehetnek (pl. az egyik terület vízhiányos, "fél üzemmél" és nagy kockázattal termeli a belföldi halat, míg egy másik területen fekvő tava kiváló adottságú, kifejezetten exportra alkalmas étkezési halakat nevel). Tekintettel az EU előírásaira, egyértelmű, hogy a kötelezettségek csak azokra a halastavakra értendők és alkalmazandók, ahonnan a gazdaság exportálni akar. Egy gazdaságnak lehet akár 20–50 halastava is, de ha évenként "csak" 200 t pontyot kíván exportálni, és ezt a mennyiséget 2–3 halastóban neveli fel, akkor csak erre a 2–3 halastóra kell az EU előírásait alkalmazni, a többire nem.

Tisztázatlan előttem, hogy a harcsa, süllő stb. halak exportfeltételei hogyan illeszthetők a HACCP-höz. Bizonyára akad erre is elgondolás, de hogy ezeket a halakat hogyan fogják az önellenőrzési programba bevonni, elképzelésem sincs róla. Mit tesznek a természetesvízi zsák-mánnyal?

Mindent papírra!

A HACCP előírja, hogy a termelési folyamatokat a tógazdaság nyilvántartásaiban nyomon kell követni. Jól vezetett gazdaságainkban ez egyébként is így van, mert tisztában vagyunk a "papírmunka" jelentőségével, melynek nemcsak az a célja, hogy a jelen történéseit "dossziézzuk", hanem az is, hogy a tapasztalatokat a jövőbeli cselekedeteink megalapozásában felhasználjuk (lehetőség szerint elkerüljük a hibákat, és a hasznos tapasztalatokat a javunkra fordítjuk). Ezzel ki-elégítjük az önellenőrzési program előírását, miszerint külső ellenőr, felülvizsgáló személy is meggyőződhet a munka szakszerűségéről, mert ilyen ellenőrzésre a jövőben számítani kell.

A végrehajtás felelőse(i)

Az önellenőrzési programban felelőst vagy felelősöket név szerint is meg kell nevezni. Nem tudok olyan helyzetről, ahol egy gazdaság vezetője ne önmaga lenne mindenért a felelős, mert az egyszemélyi felelősség általánosan elfogadott jogi és

szakmai fogalom. Tehát a felelős az a vezető, aki az ügyvezetői feladatot ellátja, vagy a területet birtokolja (tulajdonos, bérlő).

Jogilag nem zárható ki, hogy az egy személyi felelős átruházza a feladatot olyan beosztottjára, aki a haltenyésztés specialistája, szakembere, de felelősség tekintetében ezzel a vezető helytállási kötelezettsége nem csorbul. A megbízott személy mulasztásait az egyszemélyi felelősnek kell kezelni. Ehhez külső szervnek semmi köze sincs. Ez legyen a tógazdaságok belső ügye.

Halegészségügy

Szakmánk sajátossága, hogy minden műveletének halegészségügyi tennivalói is vannak. Az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény nyomán a halegészségügyi kérdések is nagy hangsúlyt kaptak már eddig is. (Úgy tudom, mostanában készül az FVM rendelete, ami az édes-

vízi halak fertőző betegségei elleni védekezésről és a fertőző betegségektől mentes halgazdaságok létrehozásáról szól majd.) Értelemszerű, hogy a rendelet szerint kell eljárni a gazdaságokban. Ez nem lehet kérdéses.

A magyar állategészségügyi rendelet összhangban van a HACCP-vel, de vigyázat: a rendeletben foglaltak a teljes gazdaságra, az összes halastóra érvényesek! Ebben nincs különbség export és belföldi vagy ivadék- és étkezési halak között.

Összegzés

A HACCP irányelveinek van olyan kicseréje is: ha valaki képtelen normális, azaz szakszerű haltenyésztés-haltermelést folytatni, ne akarjon az élőhal-export nemzetközi piacán tündökölni.

A HACCP nem ellentétes a magyar haltenyésztés gyakorlatával, tudásanyagával, szakismereteink gazdagságával, mert az ma

is EU-konform. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a nagyvilágban a magyar szakemberek keresettek, és az EU-ból is gyakran és szívesen jönnek hazánkba a "haliparosok" tanulni, kutatni, tapasztalatokat szerezni. A magyar haltenyésztésnek Európában és a világ távol eső országaiban súlya és tekintélye van. Ez a mi haltenyésztőink közös munkájának eredménye. A magyar haltenyésztésre nézve szerencsétlen dolog lenne, ha az EU-csatlakozás folyamatában azok az "EU-bürokraták" fékeznienek le bennünket, és győznének a közösségi piacon, akik szakmánk iránt távolról sem elkötelezettek.

Reménykedem benne: a jelen cikk elegendő információt tartalmaz ahhoz, hogy bármelyik gazdaságban a feladatokat áttekintsék, és saját maguk is megbirkózzanak az adminisztrációs előírásokkal.

Tasnádi Róbert

A halak és az éghajlat

A HALÁSZAT-ban – de szinte minden sajtótermékben – már számos olyan híranyag, cikk, tanulmány látott napvilágot, amely Földünk általános (globális) felmelegedésével foglalkozott. Most néhány olyan tanulságos példát említünk, amelyek a víz alatti változásokat mutatják be.

Vízhiány

Az elmúlt két évben sokkal kevesebb csapadék hullott hazánkra, mint amennyire valójában szükség lett volna. Az aszály nemcsak a szántóföldeken, erdőn-mezőn éreztette hatását, hanem álló- és folyóvizeinknél is. Ennek következtében például a hagyományosan jó vízellátottságú Zala megyében idő előtt elfonnyadtak, a szárazságtól elpusztultak a kukoricások. A Balatonban mintegy 55–60 centiméterrel alacsonyabb volt a vízszint a szokványosnál. Emiatt a siófoki vízleeresztő zsilip immár több mint egy éve zárva maradt; a hajók se fel, se le nem közlekedhettek a Sión. Nem beszélve az angolnacsapdáról, mely egyetlen "kigyóhalat" sem ejtett foglyul.

A kínzó vízmizéria nemcsak a Magyar Tengert, hanem szinte minden más álló-

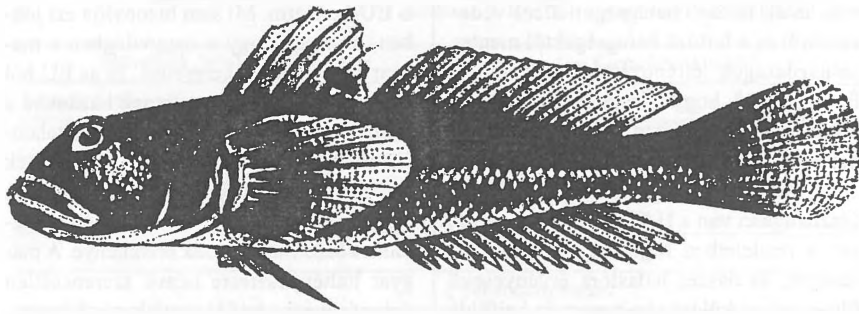
vízünket sújtotta, legyen szó tóról, víztározóról, mocsárról vagy éppen lápról. Arra is akadt bőven példa, hogy a tógazdaságokban – már júniusban – "halágyra-párolgott" több tó. A mélyedésekbe menekült, összezsúfolódott pontyokat, busákat és társaikat más, jobb vízellátottságú tavakba kellett keserves munkával átmenteni.

Se szeri, se száma azoknak a mocsaraknak, lápoknak, amelyek már nyár elején fenéig kiszáradtak (lásd pl. a szigorúan védett, dinnyési "fertő-tavat"). Így az ott élő vízimadarak menekülésre kényszerültek, többségük a nagy vizeken vészelt át a sanyarú időszakot. A vízszükén, az áldatlan állapotokon még a júniusi, július eleji, medárdi esők sem segítettek.

Rendhagyó jelenségnek, netán a globális felmelegedésnek, a sivatagosodásnak vagyunk tehetetlen szemlélői, szenvedői? Lehet, de egyáltalán nem biztos. Hiszen hazánkban már sokszor volt vízszűke, amelyet víz- és halbőség követett. Mindezek a korabeli feljegyzésekkel kellően alátámaszthatók. Vegyük például az 595 km² alapterületű Balatont, amelynek vízállásáról 1863 óta vannak pontos feljegyzések. 1866 decemberében, majd 1867-

ben – vagyis a "kiegyezés" évének októberében – 39,2–34,0 cm volt a vízhiány, majd 1879 júniusában rekordot, +193,0 cm-t mértek. 1932 és 1935 között is alacsony volt a vízállás. Visszatérve a már említett 1866. évre, akkor nemcsak a Balaton hanem a Velencei-tó is "szenedett" a kellő mennyiségű csapadék elmaradása miatt. A 25 km² alapterületű Velencei-tó fenéig kiszáradt, amelynek következtében szinte az egész halállomány odaveszett. Csupán a mélyebben lévő, tocsogós, iszapos részen maradt mutatóban néhány kárász, réti csík stb. Egyik legszebb és sokáig legtisztább folyónk, a Tisza is sokszor volt változó vízállású, 1834 és 1843 között nemcsak a víz, hanem a halak mennyisége is oly csekély volt, hogy a halászok legtöbbször földművelésre adta a fejét. Hasonlóak voltak az adottságok 1861 és 1866, majd 1872 és 1875 között is. Viszont 1844 és 1846 között, 1860-ban és 1881-ben – a pusztító, 1879. évi tiszai árvíz után – halbőség volt.

Ha kevés a víz, azt a halak különösen megsínylik. Mindenekelőtt kisebb lesz a férőhelyük, kevesebb táplálék és oxigén áll a rendelkezésükre. Másrészt a vízben jelen lévő szerves- és szervetlen anyagok (pl. a mérgező bomlástermékek – ammónia, kénhidrogén, nitrit; továbbá az ipari, kommunális és mezőgazdasági szennyezőanyagok) besűrűsödnek, ami tovább nehezíti, sőt gyakran lehetetlenné teszi amúgy is sanyarú életüket.

Új bevándorló: A feketeszájú (kerekefejű) géb (*Gobio melanostomus* Pall.)

Új halak vizeinkben

Rendkívül érdekes jelenség az, hogy az elmúlt három évtizedben, délről, az itteni-nél melegebb adottságú Duna-deltából négy halfaj vándorolt be hozzánk. 1971-ben megtalálták a folyami gébet (*Neogobius fluviatilis*). 1996-ban bukkantak rá a Kessler- vagy más néven békafejű gébre (*Neogobius kessleri*), 1997-ben kifogták az első Syrman-gébet (*Neogobius syrman*). 2000-ben hálóra került az osztrák Duna-szakaszon a feketeszájú (más néven kerekefejű) géb (*Neogobius melanostomus*). Mind a négy "honfoglaló" halfaj – vélhetően – már nem találta túl zordnak, hidegnek az itteni körülményeket, és ezért kerültek hozzánk.

Változások a tengerek, óceánok világában

1998-ban amerikai és japán szakemberek megállapították, hogy az Indiai-óceán keleti térségében, közelebről az indonéziai szigetektől, mintegy 2 °C-kal hűlt le a tenger hőmérséklete. Evvel szemben Kelet-Afrikánál átlagosan 2 °C-kal melegebbet mértek a szokványosnál. Nagy valószínűséggel evvel függhet össze az, hogy a Maldive-szigetek körül az Indiai-óceán vizének átlagos hőmérséklete, akkor 26-28 °C-ról 29-31 °C-ra emelkedett. Ehhez a meleghez az ott őshonos korallfajok többsége képtelen volt alkalmazkodni, ezért nagy részük elpusztult. *Reinhard Kikinger*, neves osztrák tengerbiológus – helyszíni vizsgálatokkal – megállapította, hogy 1999-ben a tengervíz hőmérséklete visszaállt a régi értékre. Ennek következtében a korallzátanyok pusztulása megállt, és lassan visszatért az élet. Itt is, ott is korallkolóniákat látni, és újból temérdek hal népesíti be a víz alatti labirintusokat. Ugyancsak a szóban forgó időszakban Ausztrália északkeleti részén, a Nagy Korall-zátany térségében hasonló korallpusztulásra figyeltek fel.

Néhány évtizede a Déli-sarkhoz közeli tengerekben – egy bizonyos részen –

temérdek, mintegy 300 millió tonnányi krill-rákot (*Euphausia superba*) fedeztek fel a biológusok. A mindössze néhány cm-re megnövő rákok valóssággal barnára festették a tengervizet. Egyesek akkor úgy vélték, hogy azért van belőlük oly sok, mert legfőbb fogyasztói, a bálnák állománya – a kíméletlen vadászat miatt – megcsappant. Voltak olyanok, akik az emberiség új és szinte kimeríthetetlen fehérjeforrását vélték felfedezni a krill-rákokban. Annál is inkább, mert a tengeri halászat éves összesített zsákmánya mindössze 100 millió tonnára tehető... Időközben a hihetetlen mennyiségű krill eltűnt, annak ellenére, hogy a bálnák nem lettek többek. Angol kutatók most víz alatti robotokkal keresik-kutatják a rákparányok tartózkodási helyét.

1997-ben, de főleg 1998-ban a halászat lényegesen kevesebb halat fogtak a Csendes-óceánból, mint korábban. Ennek következtében jelentősen csökkent a halliszt- és a halolaj-termelés (részletes adatokat lásd a "Miről számol be a külföldi sajtó" – Nyilvánvaló visszaesés c. – híranyagunkban). Emiatt szinte az égbe szökött a halliszt és a halolaj világgiazi ára. A halzsákmány visszaesését az ún. "El Niño éghajlati jelenséggel magyarázták, aminek következtében – Dél-Amerika nyugati partvidékének közelében – kissé felmelegedett a tenger. Ez zavarólag hatott az ottani, óriási tömeget képező halállományokra – így szétszéledtek, hidegebb vízterületekre vándoroltak... Időközben visszaállt a régi rend, szokványos hőmérséklet, újból sok a hal és kedvezőek a fogási eredmények is.

1997-ben és 1998-ban a Vörös-tengerben hasonlóknak lehettünk tanúi. A tengervíz hőmérséklete néhány fokkal magasabb lett, aminek következtében 110 halfaj – a Szeuice-csatornán keresztül – bevándorolt a kissé hűvösebb Földközi-tengerbe. Így ott most nem 530, hanem már 640 halfaj él az olasz Környezetvédelmi Minisztérium legfrissebb tájékoztatása szerint.

Az Atlanti-óceánt illetően is tanúi lehetünk a változásoknak. Az egyik ilyen a Golf-áramlattal kapcsolatos tapasztalat.

Mint az köztudott, ez a tengeráramlat időtlen-idők óta némi meleget szállított Észak-Európa nyugati – főleg norvégiai – partvidékéhez. Most azonban, főleg Grönland térségéből, egyre nagyobb mennyiségű hideg tengervíz áramlik az Atlanti-óceán keleti térségébe, ahol lehűti a Golf-áramlat jótékony melegét. Sokan ezzel magyarázzák azt, hogy a nyugat-európai partoknál, folyótorkolatoknál drámai módon csökkent a kifogható üvegangelonák mennyisége. (A 7-9 cm testhosszúságú és mindössze 0,3 g tömegű, áttetsző testű üvegangelonák – a Sargasso-tengerből – mindig a Golf- és az Észak-atlanti áramlattal, kb. 810-820 nap alatt érték el kontinent-sünk nyugati partját.) 1967-ben 1 kg üvegangelona (3100-3300 db) ára csak 18-35 német márka volt. Ugyanez a mennyiség napjainkban 600-800 márkaért kapható! A Golf-áramlatnál tapasztalt zavarok miatt az üvegangelonák többsége talán el sem jut az európai partokig...

Amerika északkeleti partvidékén 2000-ben több mint 30 000 tonna tömegű atlanti homárt (1-2 kg tömegűre megnövő rákfaj) fogtak. Ez a mennyiség háromszor volt nagyobb, mint a korábbi évek legjobb zsákmánya. Mi lehet a pártját ritkító eredmény magyarázata? Mindenekelőtt az, hogy az Atlanti-óceán szóban forgó szakaszán némileg emelkedett a tengervíz hőmérséklete, és ez serkentőleg hatott a homárok fejlődésére. A másik valószínű ok az, hogy a túlhalászat miatt megcsappant a fiatal homárokat ragadozó, fogyasztó tőkehalak állománya.

Globális felmelegedés hozta létre a Fekete-tengert?

Walter Pitman és *William Ryen* amerikai hidrogeológusok a közelmúltban behatóan vizsgálták a Fekete-tenger vízügyi és földtani adottságait. A több helyen végrehajtott üledékvizsgálatok során számos édesvízi kagylót (pl. *Dreissena rostriformis* var. *distinca* fajt) találtak. Az elemzések során arra a következtetésre jutottak, hogy mintegy 12 000 évvel ezelőtt befejeződött egy kisebb jégkorszak. Ezt követően lassú és globális felmelegedés volt Földünkön. Emiatt egyre több és több hó és jég olvadt meg a sarkkörök térségében, a magas hegyek csúcsain. Ez a felszabaduló víztöbblet megemelte a tengerek, az óceánok vízszintjét. A felduzzadt Földközi-tenger áttörte a Boszporusz-völgyben lévő természetes gátat, majd betódult a mostani Fekete-tenger medencéjébe. Oda, ahol eredetileg édesvíz volt, édesvízi növényekkel, állatokkal (többek között az említett kagylókkal). Pitmanék szerint ez a sorsdöntő

fordulat mintegy 7500 évvel ezelőtt, vagyis nem is olyan régen következett be. A hihetetlen mennyiségű tengervíz benyomulása következtében a Fekete-tenger elvesztette édesvízi jellegét, területe kiter-

bélyesedett, egykori partszakaszai – emberi településekkel együtt – víz alá kerültek, mindezt számos lelettel igazolták. Ezzel az éghajlati változással új tenger született, melynek sótartalma messze elmarad

a legtöbb tengerétől, hiszen vize meglehetősen híg, az oda ömlő folyók – többek között a Duna – miatt.

Dr. Pénzes Bethen

A halak petefészkeiben lezajló folyamatok és a szaporodás környezeti indítékainak összekapcsolódása

A szexuálisan érett halat több környezeti elem (környezeti benyomás, érzés) készíteti a szaporodással kapcsolatos belső (az ováriumban végbemenő) folyamatok elindítására és befejezésére.

Még nem tudjuk, milyen környezeti tényezők, elemek indítják el a szikképzés (vitellogenezis) folyamatát. Az eddig ismeretlen tényezőkön kívül biztos szerepet játszanak az ivarszerv (petefészek) fejlettségi állapotának az agy hipotalamusz részébe történő visszajelzései. Bebizonyosodott, hogy a vitellogenezis hormonális elindítása a hipotalamuszból a gonadotrop releasing hormonnak (GnRH, eleresztő hormon) a hipofízis felé való elválasztásával indul el. A GnRH a hipofízis elülső lebenyében lévő gonadotrop hormont (GnH) termelő és raktározó sejtjei a vérpályába eresztik a vitellogenezisnek a hírvivő (*mesenger*) hormonját, a GnHv-t. A hipofízisben két, szerkezetileg egymáshoz közel álló gonadotrop hormon szintetizálódik, az egyik a vitellogenezis, a másik a végső érés indukálását közvetíti mint hírvivő hormon.

A hírvivő hormon molekulái a peték folliculusának sejtjeiben termelődő vitellogenin (szikképző) szteroidot mozgósítják a vérbe. A vitellogenin szteroid célszerve a máj, ahol erre a hatásra megindul a szikanyag (*vitellum*) előfutárvegyületének a szintézise. Az előfutárvegyület vízben oldódó, a sziknek már minden lényeges alkotórészét tartalmazza. Ezt az anyagot a vér szállítja a petefészek folliculusainak a kapillarisába, ahonnan az a petébe jut, vizet veszít, és vízben oldhatatlan szikanyagként oda berakódik. Valószínűleg a főlegben maradt szteroid okozza ezután a másodlagos (ívás után eltűnő) nemi bélyegek megjelenését. Az ikrás hal petéi (amelyek mostantól ikrának nevezhetők) most már "anyagilag" készen állnak a további folyamatok megindulására. Az ik-

rás hal ebben az állapotban "várja" a számára megfelelő környezeti tényezők beköszöntét. Az ivóhelyre (szaporodási helyre) vándorló halak a vitellogenezis befejeződésétől vándorlási késztetést is kapnak. Az indulás jelzését valószínűleg a szteroidfőlétségek az agy felé történő visszajelző (*feed back*) hatása adja meg.

A mérsékelt égöv alatt a legfontosabb környezeti elem a hőmérséklet, mely nyugtalanságot, ivóhelykeresést idéz elő. Folyókban az ivóhelyre vonulást indítja el a hideg évszak után. Az aktív ivadék-gondozó fajok hímjeit a "fészek" készítésére, ivóhelyre letakarítására készíteti.

Az ivóhelyen vagy annak közelében a környezeti benyomások, újabb környezeti készítő elemek megjelenése (áradás, hímek aktivitása, az ivási aljzat minősége, megfelelő vízminőség stb.) és a halfaj örökletes tulajdonságai szerint "fontos elemek" öszszegződése, megerősödése és tartósodása oldja fel az agy hipotalamusz részében a gátló faktor (*inhibiting factor*) vegyi ellenállását. A gátlás megszüntével a gonadotrop releasing hormon (GnRH, gonadotrop eleresztő hormon) molekulái elindulhatnak a közelben lévő hipofízis felé az idegsejtszállakon és a kapillarisokon át. Ezzel az ikrás hal belső, a petefészekben végbemenő folyamatainak (a végső érésnek és az ovulációnak) az irányítását a hal saját hormontermelő sejtjeinek a hormonláncolata veszi át. Ez a hormonláncolat a következő: GnRH – GnH – MIS – ikra.

A hormonmolekulák mint megannyi egyforma morzejelek kerülnek a vérpályába. Mint ahogyan a morzejelek a táviródrótokon futnak a felfogó gép felé, mely leüti, rögzíti a jelet, úgy érkeznek meg a hormonmolekulák a célszervbe, hogy ott kifejthessék hatásukat. A vérpálya szövevényeibe a célszervtől "eltévedt" hormonmolekulák hatás nélkül eltűnnek.

A hal pete(ikra) érésének a folyamatát valószínűleg kevés hipofízishormon- (gonadotrop hormon) molekulának a folliculuszba érkezése elindíthatja a folliculuszban szintetizált MIS (*Maturation Inducing Steroid*, végső érést indukáló szteroid) útján. A MIS szerepe tehát végrehajtó szerep. Ennek a szteroidnak a hatására elindul és befejeződik az a folyamatláncolat (magvándorlás, vízfelvétel, a mag szétesése, az első redukciós osztódás befejeződése, a második redukciós osztódás megindulása stb.), mely visszafordíthatatlan és természetes körülmények között megállíthatatlan. (Mesterséges körülmények között elsősorban stresszhatásokra azonban megállhat, ami az anyahal számára végzetes, pusztulást jelent.)

A MIS-főlétségek a végső érés után a vérbe jut és visszajelzi (*feed back* jelenség útján) a hipotalamusznak, hogy az ikra végső érése befejeződött, az "készen várja" az ovulációt. Ezután, a legnagyobb valószínűség szerint gonadotrop releasing hormon indíttatására, a hipofízis sejtjeiben még bőven maradt gonadotrop hormon egyszerre kiürül a vérbe. Ez a gonadotrop hormon "áradat" (*flus*) indítja el a végső érést befejezett ikra folliculusának a szétesését, az érett ikra kiszabadulását, ovulációját. Az ovulált ikra a petefészek (ovárium) üregében, a pisztrángfélék (*Salmonidae* család) esetében a hasüregben gyűlik össze.

Az ovulált ikra a halban feszítő érzést kelthet. Azonban újabb környezeti elemek készítő hatására is szükség van az ikrakerüléshez, az iváshoz. A hím (tejes) halak is jelentős szerepet játszanak az ivás előkészítésében. Ezek messziről megérzik az ovulált ikrájú nőstényeket, és ivásra ingerlő tevékenységet fejtenek ki. Az ivás magába foglalja a hímek egyidejű (szinkron) spermatoképzését is, és ezzel a vízben (a

testen kívül) megtörténhet az ikra megtermékenyítése.

A megtermékenyített ikra további sorsa már egy külön fejezet.

Jelenlegi tudásunk szerint a szaporodásra felkészült egyes halfajokban örökletesen rögzült, különböző fontosságú környezeti tényezők válthatják ki a hipotalamuszban lévő vegyi gátlás megszűnését. Ezzel egy hormonláncolat (indító hormon [GnRH] hírvivő hormon [GnH] – végre-

hajtó hormon [MIS] működése indul el, mely egymás után indítja el (indukálja) az ikra végső érését és azután – újabb hormonhatásra – az ovulációt. Az ovulált ikra lerakás tevékenységét, az ivást már újra környezeti hatások (elemek) együttese váltja ki.

A hipotalamuszban kifejtett vegyi gátlás visszatartja a szaporodásra érett halakat attól, hogy ikrájukat nem megfelelő környezetben érleljék meg, és ovuláljanak

azért, mert ezek a folyamatok természetes viszonyok között megállíthatatlanok és visszafordíthatatlanok. Ha a szaporodás testen belüli folyamatai ivásra alkalmatlan környezetben mennének végbe, az a szaporodás biztos sikertelenségét jelentené. A fenti igen bonyolultnak látszó elrendezéssel és működéssel a természet ezt a biztos sikertelenséget "akarja" elkerülni.

Dr. Woynarovich Elek

Halászati Fórum a tudomány és a gyakorlat kapcsolatáról

A Haltermelők Országos Szövetsége, a Halászati Tudományos Tanács és a Halászati és Öntözési Kutatóintézet szervezésében 2001. december 7-én került sor a rendezvényre Budapesten az Olimpia szállóban. A fórumon öt előadást hangzott el, amelyeket követően konzultációra is sor került. Az előadások az alábbiak voltak:

- **Dr. Orosz Sándor** – A HOSz szerepe a gyakorlat és kutatás közötti kapcsolat fejlesztésében
- **Pintér Károly** – Az EASTFISH/EUROFISH szerepe a kelet-európai országok halászatfejlesztésében
- **Dr. Váradi László** – Aqua-Flow Európai Információs Hálózat az akvakultúrában
- **Bardócz Tamás** – A FEAP mint az európai szintű érdekképviselet az akvakultúra fejlesztésében
- **Prof. Horváth László** – A "Halászati ágazat biológiai és technológiai alapjainak minőségi fejlesztése" c. Nemzeti K+F projekt aktuális kérdései.

Dr. Orosz Sándor a Haltermelők Országos Szövetségének (HOSz) igazgatója előadásában bemutatta, hogy a HOSz tevékenységében a szövetség jogelődjének a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetségének 1957-ben történt megalakulása óta hagyományosan benne van a kutatás és a gyakorlat együttműködése. A szövetség dinnyési halszaporító gazdasága, amely a hatvanas évek elején állami támogatással jött létre, a hazai pontytenyésztésnek, illetve anyahaltartási és halszaporítási technológiák fejlesztésének egyik legfontosabb hazai bázisává vált. A szövetség nemcsak az ivadékellátás, de a tógazdasági technológiák fejlesztésének területén is segítette a haltermelő gazdaságokat, szaktanácsadás-

sal és továbbképzési programok szervezésével. A szövetség kapcsolata a hazai halászati kutatás bázisát képező HAKI-val, illetve más kutatóhelyekkel folyamatosan fejlődött. 1990-től a HAKI a HOSz tagjává vált, ami tovább erősítette a kutatás és a gyakorlat kapcsolatát. A szövetség és a HAKI egyeztetet a legnagyobb hazai halászati fórum, a szarvasi Halászati Tudományos Tanácskozás (a HAKI Napok) programjait illetően, törekedve arra, hogy a termelőket leginkább foglalkoztató témák szerepeljenek a programban. Jó példa volt erre az 1999-ben megrendezett HAKI Napok, amely a HOSz javaslatára kiemelten foglalkozott a halászatnak a biodiverzitás fenntartásában betöltött fontos szerepével.

A HOSz és a hazai kutatóhelyek az elmúlt években együttműködtek több, a halászatfejlesztést érintő program, rendelet és törvény előkészítésében. A kutatás és a gyakorlat együttműködésének jelentős mérföldköve volt a HOSz Pontytenyésztő Tagozatának létrejötte 1996-ban. A tagozat munkája hozzájárul a hazai pontytenyésztés minőségi fejlődéséhez, elősegíti állattenyésztési célú állami támogatások elnyerését, illetve a "tótól az asztalig" elv érvényesítését. Jelenleg 15 tenyésztő szervezet 25 államilag elismert pontyfajtát tart fenn, ami indokolatlanul soknak tűnhet és szükséges lehet a fajták tudományos módszerek alkalmazásával történő szűkítése. A HOSz több mint negyvenéves működése alatt nemcsak a hazai haltermelés, de a kutatás is jelentősen változott. A kutatásra ma már nem a hagyományos technológiafejlesztési orientáltság, hanem a multidiszciplinaritás a jellemző. Az átalakuló halászat jó partnerre talált a változó körülményekhez igazodó kutatási intézményekben. A haltermelés fejlesztésben meghatározóvá vált a piaci

szempontok figyelembevétele. A Debreceni Egyetemnek és a HAKI-nak a hazai halfogyasztási szokások felmérésére irányuló közös vizsgálata, illetve annak eredményei megalapozták a HOSz marketingkommunikációs programját, amely a hazai fogyasztás ösztönzésével segíti a hazai haltermelés bővítését, a hal és a halászat társadalmi megítélésének javítását. A kutatásra fordítható források szűkössége gátja annak, hogy a K+F tevékenység jelentősebb mértékben hozzájáruljon az ágazat fejlesztéséhez, azonban kikényszeríti a kutatók és a gazdálkodók különböző pályázatokon való közös részvételét, ami erősíti a kutatás és a gyakorlat kapcsolatát.

Pintér Károly, az FVM főosztályvezetője előadásában bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a hazai halászat, az EU-struktúrákhoz igazodva nem elsősorban a mezőgazdaság, hanem egyre inkább Európa, illetve a világ halászatának a része. A nemzetközi kapcsolatok eddig elsősorban a tudományban és a külkereskedelemben voltak fontosak, azonban a nemzetközi hatások a hazai halgazdálkodást is alapvetően érintik a jövőben. A világon a természetes vízi fogásokból és az akvakultúras termelésből származó összes zsákmány mintegy 120 millió tonna évente, amelyből kb. 95 t szolgál emberi fogyasztásra. A népesség ellátására így kb. 15 kg hal áll rendelkezésre fejnéként évente. A tengeri halfogások a kilencvenes évek elejétől gyakorlatilag stagnálnak, és a haltermelés növekménye szinte kizárólag az akvakultúrából származik. A növekvő népesség halellátásának biztosításához tehát egyrészt az akvakultúra fejlesztése, másrészt a lehalászást követő (post-harvest) veszteségek csökkentése szükséges. A FAO elsősorban e veszteségek csökkentése céljából hozta létre a

“GLOBEFISH” nevű hálózatát, amely adatbázisok létrehozásával és információkkal segíti a lehalászást követő veszteségek csökkentését. A világméretű hálózat mintájára jött létre 1997-ben az EASTFISH nevű szervezet, amely a dán kormány által finanszírozott FAO-projekt keretében a kelet-európai halászat egyes alapvető problémáinak megoldásában nyújt segítséget. Egyik ilyen generális probléma a halászati flották visszafejlesztésének kényszere az 1985-ben aláírt tengerjogi egyezmény hatályba lépése, illetve a part menti országok halászati felségvizei határának kétszáz mérföldre történő kiterjesztése következtében. Másik, az egész régió halászatát érintő alapvető strukturális probléma az 1989-ben kezdődött gazdasági és társadalmi változások hatásaként jelentkezett, és mind a halászat, mind az akvakultúra visszafejlődését eredményezte. Így az EASTFISH (majd később EUROFISH) működésének céljai között kiemelten szerepelt a halászat strukturális alapjainak fejlesztése, a magánszektor erősödésének elősegítése, illetve az élelmiszerbiztonság növelése. E célokat az EASTFISH partnerközvetítéssel, képzési programok és tanácskozások szervezésével, illetve információszolgáltatással kívánta elérni. Kiadványai, különösen a rendszeresen megjelenő EASTFISH (később EUROFISH) Magazin (amelyben Magyarország két alkalommal is bemutatkozott) népszerű és hasznos közvetítő médiaként működnek. Az EASTFISH 1999-től megkezdte átalakulását, melynek során a projekt keretében történő működést egy önálló és önfenn tartó szervezetként történő működés váltja fel. Az EUROFISH nevű új szervezet alapítási dokumentumának első aláírói között 2000. év májusában hazánk is ott volt, és jövőre megtörténik a dokumentum magyar részről történő ratifikálása is. Az új szervezet jövő év januárjától már önállóan működik, tovább folytatva az EASTFISH tevékenységét. A szervezet önfenn tartásához szükséges összeget a tagdíjbevételek és a kiadványok hirdetési bevételei biztosítják. Hazánk éves tagdíja a szervezet többi tagjának számától és azok gazdasági fejlettségének szintjétől függően várhatóan 5–10 ezer dollár között lesz. A hazai halászat nem maradhat ki a kelet-európai halászat fejlesztését szolgáló szervezetből, hiszen az EUROFISH a kiépülő hazai halfeldolgozó ipar fejlesztéséhez, illetve a magyar K+F eredmények kelet-európai transzferéhez jelentős segítséget nyújthat.

Dr. Váradi László, a HAKI igazgatója az EU-támogatással létrejött Aqua-flow információs hálózat működéséről, illetve a működés tapasztalatairól adott tájékoztatást. Az Aquaflow hálózat projekt formában működik 1998 óta. A hálózatnak megalkadásakor 17 ország volt a tagja, közt-

tük hazánk, egyedül a kelet-európai régióból. A projekt első szakasza 2000-ben lezárult, a második szakasz 19 taggal (a Cseh Köztársasággal és Lengyelországgal bővülve) 2003-ig tart. Az Aqua-flow hálózat fő célja az európai akvakultúra versenyképességének növelése a gazdálkodóknak nyújtott K+F információkkal, a kutatók és a gazdálkodók kapcsolatának javításával, illetve azzal, hogy továbbítja a gazdálkodók visszajelzéseit a kutatásfinanszírozás európai döntéshozói számára. A hálózat az EU által finanszírozott és nemzeti K+F programok eredményeit tömör, könnyen érthető, egységes formájú, az adott ország nyelvén íródott egyoldalas összefoglalók formájában ismerteti meg a vállalkozókkal, szakmai tanácskozásokat szervez és internetes honlapot működtet, amely a tagországok nyelvén használható. A magyar Aqua-flow hálózat vezető intézménye, a HAKI a Debreceni Egyetemen, a HOSZ-szal és a szarvasi Akvapark Egyesülettel együttműködve 1998 óta hetven tájékoztató anyagot postázott nyolcvankét gazdálkodó szervezetnek és tizenegy intézménynek, illetve szélesebb érdeklődésre számot tartó tájékoztatót jelentetett meg a *Halászat* szaklapban. A magyar nemzeti hálózat munkatársai közreműködtek a kutatás és a gyakorlat együttműködését szolgáló rendezvények szervezésében, szerkesztik az Aqua-flow magyar nyelvű internetes honlapját, és tartják a kapcsolatot az európai halászatfejlesztés intézményeivel és szervezeteivel. Az Aqua-flow projekt eddigi működésének tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a vállalkozások a tájékoztató anyagok által ismertetett kutatási eredmények többségét nem találták alkalmazhatónak munkájuk során. Ez jelzi azt a problémát, hogy az EU többségében kutatók által kezdeményezett olyan projekteket finanszírozott, amelyeknek a tudományos jelentőségükön túl igen korlátozott közvetlen gyakorlati alkalmazhatóságuk. További problémát jelent a kutatási programok lezárása és a tájékoztató jelentések elkészítése közötti viszonylag hosszú idő, amely alatt egy eredmény alkalmazhatósága már aktualitását veszítheti. A projekt tapasztalatai jelzik a kommunikációs szakadékot a kutatás és a gyakorlat között, amely nemcsak egy adott ország termelője és egy másik ország kutatója, de egy adott országon belül a kutatók és gyakorlati szakemberek is között megvan. Gondot jelent az is, hogy az európai haltermelőknél csak mintegy 30%-a használja az internetet. A projekt működésének másik alapvető tapasztalata a termelői passzivitás a visszajelzéseket illetően, holott azokra alapvetően szükség lenne a gyakorlat és a kutatás közötti információáramlás fejlesztése, illetve a gyakorlat igényein alapuló kutatási programok beindítása érdekében. Az Aqua-flow hálózat működése eddigi

tapasztalatainak hasznosításával hozzájárul azon európai szintű halászati kutatási irányok megerősödéséhez, amelyek a következők szerint foglalhatók össze:

- növekszik a gyakorlat igényein alapuló alkalmazott kutatások fontossága
- kutatási intézmények és vállalkozások együttműködése: konzorciális keretekben működnek együtt K+F projektek végrehajtása során
- a kutatási programok sikeressége nemcsak a publikációkon keresztül, hanem azok gyakorlati használat mérhető
- az EU “határok nélküli kutatás” koncepciójának érvényesítésével, a K+F munkát igénylő befektetések ösztönzésén keresztül közvetett kutatás finanszírozásával, illetve a kutatócserék támogatásával segíti az európai halászat versenyképességét.

Bardócz Tamás, a HOSZ munkatársa előadásában bemutatta az Európai Akvakultúra Szövetséget (FEAP) mint az akvakultúra-fejlesztés európai érdekképviseleti szervezetét.

A Szövetség 1969-ben alakult meg, elsősorban lazac- és pisztrángtenyésztők szövetségeként.

Jelenleg 28 nemzeti szövetségből és 22 országból áll. Szervezeti felépítésére jellemző, hogy az igazgatói testület irányítása alatt úgynevezett szakmai bizottságok működnek, melyek működési területüket tekintve felölelik az akvakultúra legfontosabb területeit. Szakmai Bizottságok: Lazac Bizottság, Adagos Pisztráng Bizottság, Nagy Pisztráng Bizottság, Tengeri Akvakultúra Bizottság, Édesvízi Haltenyésztési Bizottság, HALEGÉSZSÉGÜGYI Bizottság, Marketing Bizottság. Részletes beszámolót hallhattunk a bizottságok feladatairól és törekvéseiről. Kiemelten szó volt az Édesvízi Haltenyésztési Bizottság munkájáról, hiszen hazánk is ebben a bizottságban a legérdekeltőbb.

Betekintést nyertünk egy rövid összefoglaló keretében az EU halászati döntéshozatali testületének munkájáról, melynek élén a mezőgazdasági és halászati főbiztos, Franz Fischler áll.

Ezt követően az európai haltermelés bemutatására tért ki az előadó, konkrét mennyiségi és értékadatok alapján jellemezte a jelenlegi európai helyzetet. A kilencvenes évek eleje óta folyamatos növekedés figyelhető meg mind mennyiségileg, mind értékadatok alapján. Míg 1994-ben csupán 600 000–700 000 tonna körüli volt az összes európai haltermelés, 2000-re elérte a közel 1 000 200 tonnát, ami megközelítőleg 4 millió euró-t jelentett. Ezeket az értékeket halfajonkénti lebontásban vizsgálva kitént, hogy a legnagyobb mennyiségi növekedés az atlanti lazacnál, valamint a tengeri sügérnél és keszegnél volt megfi-

gyelhető, azonban ezek értéke kilogrammra levetítve csökkenő tendenciát mutatott. Elmondható, hogy a pisztrángok, az angolna és a ponty esetében mennyiségileg stagnáló állapot volt az elmúlt évek során, azonban amíg a pisztráng egy kilogrammra vetített értéke folyamatosan növekedett, addig az angolna és a ponty értéke folyamatos csökkenést mutatott.

Prof. Horváth László, a gödöllői Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszékének vezetője előadásában a halászati ágazat Széchenyi-tervét mutatta be. A projekt beindításának indoklása azzal az általánosan ismert problémával indult, hogy az egy főre eső halfogyasztás hazánkban rendkívül kicsi, az európai átlagot meg sem közelítő érték. Továbbá az ágazat helyzetének megítélésében fontos az infrastrukturális fejlettség, amely annak ellenére sem változott, hogy a magyar halászati ágazat jelentős nemzetközi eredményeket tudhat magáénak. Az EU-csatlakozás vonatkozásában a természet- és környezetvédelmi szemlélet javításában, valamint a kulturált munkakörülmények megteremtésében igyekszik eredményeket elérni a projekt. Ezzel együtt kerül megvalósításra egy bizonyos termék-szerkezet-váltás is, amelylyel a piaci igényeket igyekeznek követni. Hazánk halászatának, haltermelésének fejlesztésére a projekt több céllal állt elő. A termékszerkezet javítására előtérbe kerülnének az értékesebb halfajok, valamint külföldi piacokra jutás lehetőségének megteremtése szélesebb választék kialakításával. A halfogyasztás kiváló éltrendi hatásának megismeretetésével az egészségesebb táplálkozási szokások részeként a hazai halfogyasztás növelése is fontos. Ehhez a haltermékek nagyobb arányú feldolgozottsága szükséges, amely a halfeldolgozó szektor és az ehhez kapcsolódó marketingtevékenység fejlesztésével érhető el. A fejlesztés során az ökológiai szemlélet elterjesztésére is külön hangsúlyt fektetnek a fenntartható gazdálkodást hangsúlyozva. A haltermelésen – eladáson kívül olyan alternatív jövedelemszerzési lehetőségek fejlesztése, mint a horgászat és ökoturizmus is szerepelnek a projekt célkitűzései között. A projektben jelenleg huszonnyolc vállalkozás, hat felsőoktatási és két kutatási intézmény vesz részt, melyek hazánk jelentősebb haltermelő régióit teljes egészében képviselik. A résztvevő huszonnyolc vállalkozás az országos termelési kapacitás 80 %-át fedi le. Az egyéni szerepvállalás is jelentős a projekten belül, huszonnégy minősített kutató és oktató számos tudományágból képviselteti magát és tizennyolc alapkutatósi téma szerepel a projekten belül. A vállalkozások és költségvetési intézmények önerőből való hozzájárulása a program megvalósítására jelentős, 277 millió forintot jelentett. A szakszerű munka és az erőfeszítések ered-

ményeként az előpályázat "A" minősítést kapott: "Kiválóan megszervezett konzorcium, valódi K+F tevékenységet tükröző pályázat. Eredményes kivitelezése esetén átörökítés várható a magyar haltenyésztés és -fogyasztás stimulálás terén." A projekten belül hat témakört és a hozzájuk tartozó részfeladatokat dolgozzák ki. Témakörök: Piacképes haltermék előállítás, műszaki fejlesztése, Iparszerű termelési rendszerek fejlesztése, A tógazdasági haltenyésztés fejlesztése, Nemes ragadozó halfajok tenyésztési technológiájának fejlesztése, Ökológiai alapú rendszerek gazdálkodási formáinak fejlesztése, Minősített rendszerek halgazdasági adaptálása. Az egyes feladatok között a támogatásigény felosztása is jól tükrözi az egyes témakörök jelentőségét, így legnagyobb 19%-kal a halfeldolgozás támogatásának igénye, ezt követi a szerves trágyázás 10%-kal, az intenzív ragadozó 9%, intenzív rendszerek és intenzív technológia 8-8%, gépesítés és tavi recirk 5-5%, ragadozó előnevelés és díszhal 3-3%, minősítés 2%, gyomhal és extenzív polikultúra 1-1%. A projekt tevékenysége és a fejlesztések a halászat jövőbeni helyzetére meghatározóak lehetnek. Az ágazat bruttó termelési értéke 1,0-1,3 Mrd Ft-tal növekedhet évente, és 5-6 kg egy főre jutó fogyasztás valósulhat meg. A ragadozó

halakra vonatkozó export gyakorlatilag korlátlan lehet. Ágazati szinten 20%-os hatékonyságnövekedés érhető el.

A **hozzászólásokban** egyrészt többen kifejezték elismerésüket az ágazati Széchenyi-projektet koordináló Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszéke munkatársainak az áldozatos szervezőmunkáért, másrészt a kérdések is jelezték, hogy nem tudatosult még minden konzorciumi tagban, hogy a projekt sikeres végrehajtása érdekében minden eddiginél nagyobb szükség van a szerződésben vállalt feladatok maradéktalan teljesítésére.

A nemzetközi szervezetekben való magyar részvételt illetően az előnyök mellett többen azt hangsúlyozták, hogy a tagok sokféle és sok esetben a miénkkel ellentétes érdekei között tudnunk kell érvényesíteni a hazai halászat érdekeit.

A vitában felmerültek még a várható EU-csatlakozással kapcsolatos teendők, például a halászat stratégiai tervének elkészítése, amely egyelőre ugyan még nem elvárás, de a terv egyes elemeinek kidolgozása segítheti különböző ágazati programok előkészítését. Elhangzott a vitában az a felvetés is, hogy meg kell vizsgálni, nem működhet-e a HOSZ és a Hal Terméknaács egy szervezetben, ami többek között segítené a hatékonyabb információáramlást is.

YAMAHA

Terepjárók

Halgazdaságok, halőrök figyelem!

Iszapos lecsapoló csatorna, agyagos-tractornyomos földút, nádas, meredek töltés, lépcső, kőszórás, faröng nem akadály többé a rapsic-kergetésben.

A YAMAHA MOTOR HUNGÁRIA KFT. tisztelettel figyelemükbe ajánlja újdonságát:

a Yamaha négykerékű terepjáró motorcsaládot.

Többféle típus áll rendelkezésre:

- 250-600 köbcentis, egyhengeres, négyütemű motorral,
- 18-37 lóerős teljesítménnyel,
- kettő, ill. négykerék-hajtással,
- kapcsolható felezővel,
- sokféle tartozékkal, adapterrel (pótkocsi, hótólólap, fűkasza, puskatartó stb.)

Gyors, fordulékony, szűk helyen is elfér és nem ismer utakadályt.

Ideális társ a tógazdaságok halórzó munkájában.

A terepjárókra a hatályos magyar rendelkezéseknek megfelelő garanciát vállalunk és 100%-os alkatrészellátást biztosítunk.

Országos szervizhálózattal rendelkezünk.

Kérjük részletes katalógusunkat, árajánlatunkat!

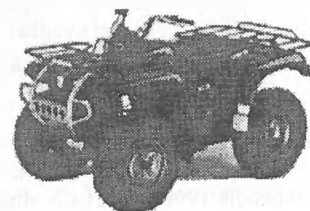
Igény esetén Önöknél is bemutatót tartunk.

Címünk:

Yamaha Motor Hungária Kereskedelmi Kft.

1118 Budapest, Budaörsi út 112/c.

Telefon: 247-1522 • Fax: 247-1512

Könyvismertetés

Kunkovács László

Kece, milling, marázsa

Hagyományos halászat természetes vizeinken

Kunkovács László neve nem ismeretlen a Halászat olvasói előtt, hisz lapunkban gyakran találkozhatunk fotóival. 1974 óta járja kisebb-nagyobb vizeinket, és kapja lencsevégre a hagyományos halászat eszközeit, használatukat. A halászat mellett a pásztorkodást és ősi építményeinket örökíti

meg. Felvételei nemcsak művésziek, szépek, de dokumentum értékűek is. Ami külön értékük, hogy hitelesek. Ha valamit bal kézben fognak, azt a kompozíció kedvéért nem teteti át a jobb kézbe. Amit a képen látunk, elhihetjük, hogy az valóban úgy van. Sok bel- és külföldi kiállítás után végre a Balassi Kiadó jóvoltából egy albumban 150 felvételét csodálhatjuk, a kevés szöveg a laikus számára is érthető eligazítást ad. Halászati módok szerint csoportosítja képeit a tapogató halászáttól az emelő halászatig és a halászbarkák faragott orrtökéjéig sorjáznak

fekete-fehér felvételei. A Szigetköztől a Bodrogig, Körösökig és Hortobágyig szinte az egész ország képviselve van, kivétel a Balaton és a Velencei-tó, melyeken – mint a bevezetőben írja is – a hagyományos halászat eszközei már nem találhatók. Mint Körösi Csoma Sándorról írták, ő is *pénz és taps nélkül végezte és végzi önként vállalt feladatát. Ez a 150 felvétel keresztmetszetét adja a halászat ősi mesterségének, de tudjuk, hogy odahaza sok ezer negatívot őriz precízen nyilvántartva. Minden felvételtől tudni, hogy hol, mikor, kivel (név, hely, cím) készült, mit ábrázol. Albuma kis halászlexikon, mely napjainkban rohamosan változó halászatunk hagyományos módszereit, szerszámainak mutatja be. (Balassi Kiadó, Budapest, 2001.)*

Solymos Ede

Egy érdekes adat középkori halgazdálkodásunkról...

Takáts Sándor foglalkozását tekintve pap volt, aki a századfordulón éveket töltött középkori írásos emlékek feldolgozásával. Nemcsak a hazai, hanem a bécsi levéltárakat is bújta, ahol elsősorban latin nyelvű, majd német és magyar nyelven írott történelmi emlékeket ástott ki a feledés homályából. A középkori emlékeket azután több könyvben adta közre, melyekben egy fejezetet szentel a vízfogás emlékeinek, továbbá a tőzséreknek, akik marhakereskedők voltak, és ők hajtották lábón a magyar szürke marhát a nyugat-európai piacokra.

Középkorunk nemes hölgyeit mutatja be a "Magyar nagyaszonnyok" című munkájában. Minden hölgyalakjának közös vonása, hogy amíg a férj hadban jár, vagy az uralkodó közelében, Bécsben politikai karrierjét építi, addig az asszony odahaza gazdálkodik. Ez pedig akkor nemcsak a birtok ügyes-bajos ügyeinek intézését jelentette, hanem a nemes ifjúság nevelését is. Egy-egy főúri udvarban tucatnyi nemes ifjú és leány élt, akiket jötevéjük még gazdag jegyajándékkal ki is házastott. A házastársak közti levélváltásból hű képet kapunk középkorunk egy-egy neves alakjának mindennapjairól, örömeiről és gondjairól.

A Takáts Sándor által közzétett levélrészletek arról is hírt adnak, hogy nagyaszonnyaink előszeretettel kertészkedtek, nemes verseny alakult ki közöttük, hogy kinek lesz korábbi gyümölcse, amit aztán nemcsak egymásnak, hanem a királyi udvarnak is küldöttek. Az teljesen természetes, hogy egy-egy ajándéksomag esetenként halat is tartalmazott.

Közvéleményünkben általánosan elterjedt nézet, hogy a középkori Magyarországon a természetes vizek halászata széles körben elterjedt volt, tavakat is építettek, ahol haltartás volt a cél, hogy a bőjti időszak élelemellátását megoldják. Nos, a Takáts Sándor által közzétett levélrészletek másról is tanúskodnak.

Batthyány Ferenc bán részt vett a mohácsi ütközetben, ahonnan épségben került ki. Felesége alsó-lindvai Bánffy Kata volt, aki a török elől menekülő családokat befogadta németújvári birtokára. Pl. a mohácsi hősokeket eltemető Kanizsay Dorottya is nála talált magának új otthont. Batthyányit azonban hivatalos ügyei máshová szólították, így éveken át rendszeresen leveleket váltottak a házastársak, melyek egy része ránk maradt.

Batthyány 1531-ben írott levelének részlete:

"Továbbá írsz nekem a tók (tavak) felől, hogy sok ívás vagyon benne, de igen apró. Bizonyába kívánom, ha öregbek volnának, hogy a tóba bocsáthattuk volna, de látasd meg a többibe is, ha mit találhatnak, hányasd az új tóba be, mert kár hal nélkül állania. Továbbá, akit az víz elmosott, csinátsd meg; nám elég álcis vagyon mostan ott, megcsinálthatod, zugót nagyot rajta..."

A közölt sorok nemcsak haltartásról tanúskodnak, hanem a tógazdasági haltenyésztés alapvető műveleteiről, anyahalak kihelyezéséről, sőt próbahalászatról is! Kár, hogy arra nincs utalás, hogy ezek a műveletek milyen halfajra vonatkoznak, Egy másik levélben szó esik kárászokról, de nincs bizonyítékunk arra, hogy a tógazdálkodás alapvetően mely halfajra irányult.

Mindezeket azért tartottam közzétételre érdemesnek, mert némiképp új színbe helyezik középkorunk távolba tűnő halgazdálkodását.

Befejezésül Takáts Sándorról még annyit, hogy ugyancsak ő tette közzé Nádasy Tamás levelezését feleségével, melynek során az asszony azzal csalogatja Bécsből haza urát, hogy de jó volna ismét horgászni együtt...

T. B.

“Kutatócsoport vizsgálja a Tiszát”, adja hírül a *Magyar Nemzet*. Magyar, német, román, szlovák és jugoszláv szakemberekből álló kutatócsoport vizsgálja szeptember végétől a német Argus mérőhajóról a Tisza hidrobiológiai és vízkémiai állapotát a folyó teljes hosszában. A tiszai halak egészségi állapotáról szóló mérések feldolgozását a wiesbadeni laboratóriumban végzik el. A hajó Titeltől a Tiszán felfelé, a Felső-Tisza térségéig haladva teljes képet adhat a tavaly súlyos károkat elszenvedett folyó és mellékvízfolyásai jelenlegi hidrobiológiai és vízkémiai állapotáról, mondta *Csányi Béla*, a VITUKI munkatársa, az expedíció vezetője. A vizsgálat tükrében lehet majd megállapítani, hogy a Tisza és mellékvívei milyen ökológiai állapotban vannak. A Környezetvédelmi Minisztérium, valamint a Közlekedési és Vízügyi Minisztérium regionális szervezeteinek szakemberei is bekapcsolódtak a munkákba, segítve az expedíció speciális munkáját. *Petra Stenlschmidt-Allner* német halbiológus elmondta, hogy magyar kollégáival közösen tanulmányozzák a tiszai halak egészségi állapotát.

*

A *Napló* tudósít arról, hogy “Megkezdődött a nagyhalás halászat a Balatonon”. Az aszályos időjárás következtében ellehetetlenült a parti horgászat, tapasztalhatják ezt nap mint nap a balatoni pecások. Az ilyen vízszegény körülmények között a halászoknak sem volt szerencséjük, sokszor maradt üres a hálójuk. Az idej halászfogás a negatív csúcs közelében van. *Szakál Tamás*, a balatoni üzemegység vezetője szerint eddig mindössze 450 tonna halat fogtak, ebből 257 tonna volt a busa, 160 tonna a keszegfélék, a fennmaradó a nemes hal. Angolnát nem fogtak, az elektromos halászatot nem folytatták, a Sió zsilip pedig zárva maradt. A társaságnál tervezik a speciális kisszerszámú garda-halászatot.

*

A *Napló* címében felteszi a kérdést: “Közhasznú lesz a halászat?” A napokban egymást követték a horgászforumok, először Révfülpön, majd Balatonkenesén. Az egyik bejelentés hangzott el, mely szerint közhasznúvá kell tenni a balatoni halászatot. Dr. Bóka István kijelentése a horgászok körében talajt fogott, mert véleményük szerint így a Balatonból a halat nem a halászok fognák ki. (Az más kérdés, hogy a halászok is örülnének, ha tele lenne a hálójuk, ami mostanában egyáltalán nem jellemző.) Talán ismert, hogy a közhasznú társaság gondolatát *Orbán Viktor* miniszterelnök Balatonfüreden már januárban megfogalmazta. A hal-

Hazai LAPSZEMLE

szat állományfenntartó, szabályozó tevékenysége nem nélkülözhető. Az átalakításhoz alapprogramot kell rövidesen készíteni. A nemeshal-telepítést is növelni kell, az azonban tetemes költséggel jár. 300 millió forintba becsülik a nemeshal-telepítést és a halórzés fokozását, hogy ne a rapsicoké legyen a hal. És természetesen a halászat kötelező állományszabályozó tevékenységéért is fizetni kell, hiszen a gazdaságosság szempontjai megváltoznak. Kérdés, ki fizeti mindezt és miből? Javaslatok szerint a közhasznú és a profittermelő tevékenységet külön szervezetbe kellene szétválasztani. Mindezekhez a helyzet áttekintése után az állami szándékra van szükség. Az egyeztetéseket megkezdték *Gönczy Jánossal*, a részvénytársaság vezérigazgatójával az ügyben.

*

“Gazdátlan horgászvizek”-ről ír a *Népszabadság*. Május óta nem bírálják el a halászati jogok megszerzésére beadott pályázatokat. Szakértők az agrártárca vezetőváltásaival hozzák összefüggésbe, hogy május óta szünetel a halászati-horgászati kezelői pályázatok elbírálása. Nyitott kérdés, hogy kié lesz a halászati jog a Tiszatavon vagy a Velencei-tavon, vagy éppen a Fertőn. A régi és új kezelők megegyezését esetenként százezeres kártérítési viták nehezítik. Az agrárminisztérium május 23-án függesztette fel a halászati jogra vonatkozó pályázatok elbírálását. *Pintér Károly*, az FVM halászati főosztályvezetőjétől ismert, hogy a 130 ezer hektár természetes vízterületre 835 pályázat érkezett. 622 esetre már megkötötték a szerződést. A pályázatok elbírálása heteken belül folytatódik. Mind a már lefutott, mind a még el nem bírált pályázatok körül akadnak konfliktusok. Például a Tihany Belső-tó új kezelőt kapott, de a kártalanítás megoldatlansága miatt a régi és az új gazda is birtokon belül érzi magát, és mindketten adnak ki horgászengedélyeket. Az eddig a MOHOSZ kezelésében lévő Tisza-tónál egy főként helyi önkormányzati érdekeket képviselő kht. pályázatát találta jobbnak (igen szoros szavazás mellett) a bizottság, döntés még nincs, ugyanakkor az eddigi kezelő, a halasítások és korábbi beruházások fejében 400 millió kártalanításra tart igényt, ha elveszti a halászati jogot.

“Halgyár épül Kemeccsén”, tájékoztat a *Kelet-Magyarország*. Csaknem 200 milliós költséggel EU-igényeknek megfelelő feldolgozót épít a Szabolcsi Halászati Kft. Az építkezés várhatóan ősszel kezdődik, jövő tavasszal avatják az üzemet. 20 embernek adnak új munkalehetőséget. A szigorú egészségügyi és környezetvédelmi előírásoknak megfelelő üzemben 13 °C lesz a hőmérséklet. Egy kisebb jéggyárat is kialakítanak, kásás jeget tesznek a speciális kamionokba, így jegelme lehet a hal exportra. Halételek készítésére is alkalmas lesz az üzem. A sült halat például egy hétig ecetes páclében tartják, így a szálkák megpuhulnak, ehetővé válnak. Talán ezzel is fokozható a halfogyasztás. Kemeccsén két évvel ezelőtt halvágóhidat építettek, ez év tavaszán keltetőházat avattak, a feldolgozóval válik teljes vertikummá az üzem, hangsúlyozta *Radóczy János* ügyvezető igazgató.

*

A *Petőfi Népe* részletesen mutatja be a cikk címében is kedvező, figyelemre méltó együttműködést, miszerint “Mexikó számít a magyar halászatkutatásra.” A szarvasi halászati kutatás stratégiaileg fontos két régiója Délkelet-Ázsia és Mexikó. A Halászati és Öntözési Kutatóintézet igazgatója, *Dr. Váradi László* a közelmúltban járt Mexikó két államában, a kiterjedt kutatási kapcsolatok értékelése és bővítése céljából. A HAKI Mexikóval való kapcsolata több évtizedre nyúlik vissza, de jelentősen erősítette ezt a nemzetközi halászatfejlesztési konferencia, melynek Mexikó volt a házigazdája. Az együttműködés a különböző hal- és ráktermelő tavak anyagforgalmának, a tápanyagok hatékony és környezetkímélő hasznosításának témáiban folyik. A másik kutatási terület vizsgálja, hogy milyen hatással van a C-vitamin a halak ellenállóképességének növelésére. További új téma az állományukban megfogyatkozott őshonos halak mesterséges szaporításának megoldása. Lezárult Pueblo államban a természeti katasztrófák során elpusztult halállomány rehabilitációjára irányuló program első üteme. Jelezték, hogy töépítéssel és vízminőség-szabályozással foglalkozó szakembert igényelnek. Hidalgo államból a pontytenyésztés fejlesztéséhez kérnek törzsszanyagot, szaporítási közreműködést. Mexikó szegények lakta területei az ország belső részén található, a tengerpartoktól távol. Ezek a vidékek az édesvízi halászat, haltermelés a jellemző. A Hidalgo állambeli pontytenyésztő központ több mint ötszáz farmernek szállít ivadékot, akik néhány száz négyzetméteres tavakban termelik a halat.

Dr. Dobrai Lajos

TEHAG®

A TEHAG KFT.

ajánlata

*Rendeljen étkezési – horgászok számára
méretes – pontyot és afrikai harcsát!*

Egész évben kiszolgáljuk.

*Várjuk vevőink megrendelését
egynyaras, növendék (nyújtás) halakra,
tavaszi szállításra.*

Temperáltvízű Halszaporító és Kereskedelmi Kft. (TEHAG Kft)

H-2440 Százhalombatta, Vörösmarty út 68.

H-2441 Százhalombatta, Pf. 28.

Telefon: 23/354-693; 23/354-166 (120 mellék); 30/99 66 008; fax: 23/354-693; 23/354-859

e-mail: tehag@battanet.hu

A FISH COOP BETÉTI TÁRSASÁG

ajánlatai:

Betéti társaságunk 2002-ben is elősegíti a tógazdaságok, természetes vizek ivadékolását.

Zsenge és előnevelt csuka-, süllő-, harcsa-, ponty-, fehér és pettyes busa-, amurivadékokat kínálunk megvételre.

Betéti társaságunk igény szerint a zsenge és előnevelt ivadékokat helyszínre szállítja.

Az árak a tavasszal kialakult országos áraknak megfelelően megállapodás alapján kerülnek meghatározásra.

A FISH COOP Betéti Társaság a GALATI „PLASE PESCARESTI” SA Hálógyár termékeinek kizárólagos magyarországi forgalmazója.

Vállalja:

- hálók (műanyag)
- kötelek (műanyag és kender)
- inslégek (műanyag)
- hálócérnák és kötözőanyagok (műanyag)
- bálakötöző zsinórok (műanyag)

rövid határidővel történő szállítását.

A hálók anyagának vastagsága, színe, szemnagysága bizonyos határok között a léhész mélysége és hossza egyedileg megválasztható. Ugyanígy a kötelek, inslégek, hálócérnák és kötözőanyagok vastagsága és színe a megrendelő igénye szerint teljesíthető.

Részletes felvilágosítás:

FISH COOP BT. Csoma Gábor ügyvezető

5500 Gyomaendrőd, Áchim u. 3/1.

Telefon: 06-30 9-952-187 vagy 06-30 9-554-569, 06-56 446-016, 06-66 386-789 (este)

Telefon/fax: 06-66 386-437

Miről számol be

a külföldi sajtó?

A LÁNYOK PONTYBŐRBE BÚJNAK! A távoli, zord Szibériában, közelebbről az Amur folyó partján él – immár több ezer éve – a nanai népcsoport. Vadászattal, de főleg lazachalászattal foglalkoznak. Kitűnően értenek a lazac minden porcikájának – így bőrének is – hasznosításához. A fekete hajú és szemű Anatolij Donkan is nanai leszármazott, de immár huza-mosabb ideje Párizsban, Rómában és Bécsben él. A tehetséges fiatalember továbbfejlesztette és finomította ősei foglalkozását, a halbőrök kikészítését, divatos felhasználását. Donkan úr a rendkívül rugalmas, erős, finom tapintású és meglepően szép mustrázatú lazac- és újabban pontybőrből készült ruhákat és használati tárgyakat (táskákat, szemüvegtokokat, nyakkendőket, öveket stb.) óriási sikerrel mutatja be, és értékesíti Európa-szerte. 2001. szeptember 21-én az ausztriai Litschauban tartott divatbemutatót, lazac- és pontybőrbe bújtatott, feltűnően szép lányokkal. A rendhagyó divatbemutatónak nagy sikere volt. A hírünkben szereplő ruhák és használati tárgyak megtekinthetők a bécsi AMUR ART MUSEUM-ban (Siebenbrunnengasse 42 szám alatt, telefon/fax. 00 43 1 9523992).

MEGDUPLÁZOTT EREDMÉNY. Kinában példátlan gyorsasággal fejlődnek az akvakultúrák. Az elmúlt esztendőben 23,96 millió tonna halat, puhatestűt, rákot termeltek ezekben a létesítményekben. 1990-ben még "csak" 2370 kg volt az egy hektáron termelt áru mennyisége, az elmúlt évben már 4474 kg tömeget állítottak elő egy hektáron. 1978-ban mindössze 4,8 kg tömegű hal jutott éves viszonylatban egy főre, az elmúlt évben ennek többszöröse, összesen 32,7 kg! EUROFISH (2001) 4. szám.

FAO JÖVENDŐLÉS. Az ENSZ-FAO prognózis szerint 2010-ben már 39 millió tonna kagyló, rák és főleg hal

kerül majd ki az akvakultúrákból. Az ehető tengeri algák/moszatok külön tételt képeznek, a fent említett mennyiségben nem szerepelnek. (1998-ban az akvakultúrákban a termelt állatok mennyisége 30,9 millió tonna volt). INFORMATIONEN FÜR DIE FISCHWIRTSCHAFT AUS DER FISCHEREIFORSCHUNG (2001) 2. száma.

NYILVÁNVALÓ VISSZAESÉS. Az ENSZ-FAO nyilvánosságra hozta a világ halliszt és halolajtermelésének összesített adatait. Az alábbiakban ismertetjük a halliszra vonatkozó mennyiségi adatokat – a zárójelben lévők a halolaj mennyiségére utalnak:

1993. 6,5 millió tonna (1,2 millió tonna),
1994. 7,4 millió tonna (1,5 millió tonna),
1995. 6,8 millió tonna (1,3 millió tonna),
1996. 6,9 millió tonna (1,4 millió tonna),
1997. 6,5 millió tonna (1,2 millió tonna),
1998. 5,3 millió tonna (0,8 millió tonna).
1999-től lassan, fokozatosan javultak a fogási eredmények és ennek megfelelően a halliszt és a halolaj termelése. A fent látható, jelentős visszaesést az ún. El-Niño éghajlati jelenség okozta, mely az 1998-as évben a Csendes-óceán halászatát sújtotta leginkább. Ami pedig a halliszt és halolaj felhasználását illeti, 2000-ben a halliszt 52%-át a szárnyasok, 25%-át az akvakultúrákban lévő halak, 19%-át a sertések és 4%-át a prémesállat-farmok hasznosították; a halolaj 70%-ából margarin, 25%-ából haltáp, 5%-ából ún. technikai anyag készült. INFORMATIONEN FÜR DIE FISCHWIRTSCHAFT AUS DER FISCHEREIFORSCHUNG (2001) 2. száma.

NORVÉG TŐKEHALAK. Mivel az Északi- és a Balti-tengerben csak korlátozott mértékben szabad a piacon keresett tőkehalakat zsákmányolni, a norvégok kidolgozták a nevezett halak tömeges szaporításának és ketreces akvakultúrákban

való felnevelésének módszerét. A jelentős állami szubvencionálnak köszönhetően ma már teljesen megoldottnak tekinthető a szóban forgó tengeri halak tömegtermelésének technológiája. Ennek nyomán 2002-ben már mintegy 4000 tonna étkezési tőkehal kerül ki Norvégia akvakultúráiból, minde-nekelőtt a COD CULTURE NORWAY (CCN) halszaporító gazdaságaiból. FISH FARMING INTERNATIONAL (2001) 7. száma.

SZABADALMAZTATOTT GYÓGY-MÓD. Az átfolyós rendszerű edényekben (pl. zuger-üvegekben) tartott, keltetett ikrá – ha folyamatosan nem kezelik – megpenészedik, tönkremegy. Eddig a legtöbb helyen malachitzölddel kezelték az ikrát, hogy a halpenésztől (Saprolegnia) megóvják. Igen ám, de a malachitzöldet már számos országban betiltották, mondván káros az élőlényekre, így az emberre is. Dán, norvég és svéd együttműködés-sel most sikerült kidolgozni egy olyan új és hatatos módszert, amely az ikrapenészedést meggátolja, sőt más kórokozót (mikrobákat) is elpusztít. Az új, szabadalmaztatott módszert/eszközt a svéd BenRad intézet forgalmazza. FISH FARMING INTERNATIONAL (2001) 7. száma.

A LAZAC- ÉS PISZTRÁNGTERME-LÉS JELENE, JÖVŐJE. Az ENSZ-FAO statisztikai kimutatása szerint 2001-ben mintegy 1 077 000 tonna lazacot és külön-féle pisztrángfajokat állítanak elő és dobnak piacra világszerte. 2010-ben várhatóan 3,5 millió tonna lesz az említett halak megtermelt tömege. A tetemes mennyiséget előreláthatóan a következő megosztásban fogják előállítani az egyes országok (zárójelben a 2000. évi termelési adatok vannak feltüntetve): Norvégia 1,2 millió tonna (459 000 t), Chile 1,5 millió tonna (304 000 t), Anglia 200 000 tonna (124 000 t), Kanada 300 000 tonna (87 000 t), Feröer-szigetek (Dánia) 70 000 tonna (29 000 t), Írország 60 000 tonna (20 000 t), Amerikai Egyesült Államok 80 000 tonna (22 000 t), Ausztrália 15 000 tonna (11 000 t), Új-Zéland 15 000 tonna (7000 t). FISH FARMING INTERNATIONAL (2001) 7. száma.

FELZÚDULÁS AZ IMPORT MIATT. Vietnamból havonta és átlagosan 450 tonna olcsó csatornaharcsát szállítanak az Amerikai Egyesült Államokba, ahol igencsak sokat állítanak elő a nevezett halból. A nagy kereslet miatt az importra is szükség van. Igen ám, de az olcsó, délkelet-ázsiai

halak számottevően lenyomják az amerikai árakat, amelyek a fogyasztók igen, ám a tógazdák egy cseppet sem örülnek. *FISH FARMING INTERNATIONAL* (2001) 8. száma.

ANTIBIOTIKUMOK ALGÁKBÓL.

Ausztrál szakemberek megállapították, hogy bizonyos tengeri algákban olyan hatóanyagok találhatóak, amelyeknek hasonló hatása van, mint a már ismert antibiotikumoknak. Vagyis a könnyen kivonható anyagok bizonyos kórokozókat megsemmisítenek. *FISH FARMING INTERNATIONAL* (2001) 8. száma.

TÚL SOK A VESZTESÉG! A chilei akvakultúráknak az egyik legveszedelmesebb kórokozója a *Piscirickettsia salmonis*, amely leginkább a coho- és atlanti-lazacokat támadják meg. A legfrissebb adatok szerint a tömegesen tartott halaknak akár 20%-a is elpusztulhat az említett betegség miatt. Hathatós gyógykezelése egyelőre ismeretlen. *FISH FARMING INTERNATIONAL* (2001) 8. száma.

TÚZZEL-VASSAL IRTJÁK A CSUKÁKAT. A Bodeni-tóban élő csukák betegek. Szinte valamennyit a májférgesség (*Triaenophorus modulosus*) gyötri. Az élősködő leginkább a halak máját és izomzatát károsítja. De nemcsak a csukák, hanem a sügerek is szenvednek a férgektől. A veszedelmes betegség ellen egyelőre nincs megfelelő gyógyszer. Éppen ezért csak a csukák állományának csökkentésével lehet némi eredményt elérni. Ennek megfelelően a Bodeni-tóból kifogott valamennyi csukát megsemmisítik, egy sem kerülhet vissza a vízbe. 2003-ig bezárólag érvényes a fenti rendelkezés. *PETRI HEIL* (2001) szeptemberi száma.

120 ÉVIG FIATAL MARADNI? Az embereket időtlen-idők óta foglalkoztatja a hosszú élet titka, receptje. A legtöbbben sokáig szeretnének élni, még hozzá fizikailag és szellemileg egészségesen, fiatalosan! Itt Európában, az Olaszországhoz tartozó Szardínia szigeten és a Görögországhoz tartozó Krétán élnek legtovább az emberek, pontosabban az ott élő halászok! Miért? Mert sok halat esznek, kizárólag olívaolajjal főznek és a gyümölcsök, zöldségek rendszeresen szerepelnek a táplálkozásukban. A már említett halakban és az olívaolajban jelen lévő telítetlen zsírsavak – a legújabb kutatások szerint – rendkívül jó

hatással vannak az emberi szövetsejtekben lévő mitochondriumokra (a legtöbb növényi és állati sejt protoplazmájában jelen lévő, különböző alakú és méretű – nagyrészt fehérjéből álló – parányi szemcsék, amelyeknek óriási szerepük van a sejtek anyagcseréjében). Ha a mitochondriumokkal – ezekkel a törpe "motorokkal" – nincs baj, akkor nemcsak az egyes szövetek, szervek, hanem az egész szervezet jól, fiatalos lendülettel működhet. Így ez lehet az egyik feltétele a hosszú, talán 120 évig tartó emberi életnek. Az élettannal, biokémiával foglalkozó szakemberek most ebben az irányban is végzik kutatásaikat. Ehhez a témához kapcsolódik az a hír is, mely szerint a *Turritops sp.* nevű lábasfejű állatról ("tintahalról") nemrég kiderítették, hogy képes visszafiatalodni. Más szóval, egy bizonyos életkor elérése után, egy bonyolult fejlődési szakasz révén, újból embrió – tehát egészen fiatal – életszakaszba jut. A regenerációnak, már-már újjászületésnek ez a példája nemcsak az öregedéssel (gerontológiával) foglalkozó szakembereknek, hanem mindnyájunknak is reménykeltő lehet. *BUNTE* (2001) 37. száma.

FIZETIK A TELJES "CECHET"! Az, hogy Németországban sorra-rendre megtisztulnak a folyók, nem a véletlen műve. Az érvényben lévő rendelkezések szerint minden szennyvízkibocsátó üzemnek – legyen szó gyáróriásról vagy néhány személyes manufaktúráról – a legszigorúbb, már-már húsba vágó anyagi kötelezettségei vannak. Ugyanis nemcsak a szennyvízzel kapcsolatos, rendszeres laboratóriumi vizsgálatok borsos árát, hanem a kibocsátott vízben lévő, minőségileg/mennyiségileg meghatározott szennyező, netán mérgező anyagok büntetési költségét is rendezni kell. Így nagyon is érthető, hogy mindenki igyekszik hatékony szűrő- és derítőrendszereket építeni, mert ez az út még a legolcsóbb. Az alkalmazott szigor nem hiábavaló. Hatására a legkényesebb halfajok is visszatérnek azokba a vízfolyásokba, ahol néhány évvel ezelőtt az életnek édeskevése jele, képviselője volt jelen! E. Wolff – 25. *INTERNATIONALES SYMPOSIUM FÜR VIVARISTIK – MENSCH, TIER, UMWELT*. Litschau (Ausztria) 2001. szeptember 21–26.

NAGYOK KÖZT IS A LEGNAGYOBB. A szomszédos Ausztriában szinte számtalan kisebb-nagyobb, változatos árukészlettel ellátott díszhalereskedelem található. A bécsi "ZIERFISCH ZENTRUM" (Fischt-

nergasse 12. Fax: 00 43 1 879-5979) kiemelkedően a legnagyobb az országban. A több teremből álló eladóteremben, a kristálytisza vízű akváriumokban rendszeresen több mint 800 (!) trópusi halfaj látható és vásárolható. A halkülönlegességek között vannak néhány száz és több tízezer Ft értékűek. A legkülönfélébb haltápok mellett számos mélyhűtött eleség – pl. vörös- és szürkeszünnyog-lárva, vízibolha, kandics- és sórák (*Artemia*), kagyló- és rákhús stb. is beszerezhető a nevezett nagykereskedésben.

TALÁL MÁNYKÉNT ELISMERTEK: Az Európai Találmányi Hivatal találmányként elismerte, és EP 578 653 számmal lajstromozta azt a módszert, melynek segítségével ún. génmanipulált lazac hozható létre. Az így kifejlesztett hal nyolcszor nagyobbra fejlődhet, mint a természetben – az Atlanti-óceánban – élő rokonai. *BUNTE* (2001) 39. száma.

HALTÁRLAT – A BUNKERBEN. Bécsben még mindig található néhány második világháborús bunker. A 30–40 méter magas, vasbeton kolosszusok egykor katonai objektumok voltak, és lapos tetejükről a szövetségesek repülőit támadták. A háború elmúltával nem robbantották, nem bontották le őket, mert a környező háztömbök is megsérültek volna. Nem messze a főváros egyik legismertebb bevásárló utcájától – a Mariahilfstrasse-tól – található az Eszterházy-park. Itt is van egy ilyen hatalmas szürke betonkolosszus. 1958-ban a belsejében elhelyeztek néhány tetszetős akváriumot, különféle halakkal, puhatestűekkel, rákokkal. A bécsiek "HAUS DES MEERES" (A tenger háza) néven ismerték meg az új létesítményt. A közelmúltban nagyszabású modernizálásra került sor. A zömében átfolyós rendszerű tengeri akváriumokban az Adria és a Földközi-tenger élőlényeit helyezték el. A legkisebb akvárium 151, míg a legnagyobb 15 000 liter űrtartalmú. Ez utóbbiban méteres cápák láthatók. A korszerűsítésnek köszönhetően a macskacápák olyan jól érzik magukat, hogy nemrég sikeresen szaporodtak. A meglehetősen zord épület külső falát – mely több mint 1,5 méter vastag vasbetonból készült – áttörték és a homlokzati részre egy óriási méretű üveg "vitrint" függesztettek, ahová egy parányi "őserdőt" telepítettek, trópusi növényekkel, hullókkal és színpompás madarakkal. *PRESSEINFORMATION Vivarium Wien* (2001) szeptember.

Dr. Pénzes Bethen

Rendezvénynapló

2002. február 8–10.

Ausztria, Salzburg

DIE HOHE JAGD & FISHEREI

Vadászati és horgászati szakkiállítás

Információ: Sabine Laimböck,

Reed Messe Salzburg,

Am Ausstellungszentrum,

5020 Salzburg, Ausztria.

E-mail: hohejagd@reedexpo.at

2002. február 14–17.

Németország, Bréma

FISH INTERNATIONAL 2002

Hagyományos nemzetközi halászati és haltermék szakvásár.

Információ: MGH Messe- und Ausstellungs-gesellschaft, Buergerweide,

D-28209 Bremen, Németország.

Telefon: +49 421-350-5260

Telefax: +49 421-350-5681.

E-mail: info@fishinternational.de

2002. március 12–13.

Franciaország, Strasbourg

EUROPEAN SYMPOSIUM ON THE GREAT CORMORANT

A kormoránok halakra és halászatra gyakorolt hatásával, állományának szabályozási lehetőségeivel foglalkozó nemzetközi szimpózium.

Információ: Daniel Gerdeaux, Station

d'Hydrobiologie Lacustre, INRA,

75 avenue de Corzent BP 511,

74203 Thonon Cedex, Franciaország.

Telefon: 33 450267829,

Telefax: 33 4 50 26 0760

E-mail: gerdeaux@thonon.inra.fr

2002. április 23–25.

Belgium, Brüsszel

EUROPEAN SEAFOOD EXPOSITION

Európa legnagyobb víziélelmiszer-kiállítása.

Információ: Diversified Business

Communications, PO Box

7437, Portland, Maine

04112-7437. USA.

Telefon: +01 207 842 5504

Telefax: +01 207 842 5505

2002. április 23–27.

Kína, Peking

WORLD AQUACULTURE 2002

Az Akvakultúra Világszövetség és a Kínai Halászati Szövetség konferenciája és kiállítása

Információ: World Aquaculture 2002

Conference Manager

2423 Fellbrook Place, Escondido. CA

92027, USA

Telefon: +1 760 432 4270

Telefax: +1 760 432 4275

E-mail: worldaqua@aol.com

2002. május 8–9.

Szarvas

XXVI. HALÁSZATI TUDOMÁNYOS TANÁCSKOZÁS

Információ: Dr. Kintzly Ágnes

Halászati és Öntözési Kutatóintézet,

5541 Szarvas, Pf. 147.

Telefon: 66/515-309

Telefax: 66/312-142

E-mail: varadi.a@haki.hu

2002. május 22–24.

Ausztrália

WORLD RECREATIONAL FISHERIES CONFERENCE

“Regional Experiences for Global Solutions”

Rekreációs halászattal foglalkozó világkonferencia

Információ: Convention Catalysts

International, GPO Box 2451, Darwin,

Northern Territory 0801. Ausztrália.

Telefon: +61 88981 1875.

Telefax: +61 88941 1639.

E-mail: convention.catalyst@norgate.com.au

2002. június 7–10.

Görögország

Aqua Partners 2002

Nemzetközi halászati és akvakultúra-szakkiállítás szakmai konferenciával

Információ: Europartners Ltd., Syngron

Ave., 11745 Athens, Görögország

Telefon: +30 10 922 1254

Telefax: +30 10 922 1589

E-mail: europart@hol.gr

2002. június 12–14.

Nagy-Britannia, Windermere

EIFAC SYMPOSIUM ON INLAND FISHERIES MANAGEMENT AND THE AQUATIC ENVIRONMENT

A FAO Európai Édesvízi Tanácsadó

Bizottság (EIFAC) 22. ülészakához

(Windermere 2002. június 17–19.) kapcsolódó nemzetközi konferencia az édesvízi

halgazdálkodás által a vízi környezetre kifejtett

hatásról. Angol és francia nyelven, tolmácsolás

nélkül. Tematikus szekciók:

1. Halközösségek szabályozása

2. Halászati tevékenységek

3. Hal-élőhely módosítások.

Információ: Pintér Károly, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium,

Budapest 55, Pf. 1. 1860

Telefon: 301-4180

2002. június 25–29.

Oroszország, Szentpétervár

INRYBPROM 2002

Nemzetközi halászati szakkiállítás

Információ: Inbryprom, V.O., 103 Bolshoy

pr., 199106 St. Petersburg, Oroszország.

Telefon: +7812 1195237

Telefax: +7812 1195254

E-mail: shapkin@mail.lenexpo.ru

Hibaigazítás:

Fleit Ernő tanulmányához

Lapunk előző számában Fleit Ernő: Nehézfém mintázatok a tiszai csuka (*Esox lucius* L.) állományban c. tanulmányába néhány értelemzavaró hiba került a mértékegységek átírása során. A 121. oldal 2. hasábjának 15. sorában a helyes mennyiségek: 25 mikroliter 500 mg/l-es; a 124. oldal 1. hasábjának 2. sorában pedig 1000 mikrogramm/kg és 300 mikrogramm/kg. A 2. táblázatban a mértékegység mikrogramm/kg. Olvasóinktól és a szerzőtől ez úton kérünk elnézést.

A folyami géb (*Neogobius fluviatilis*) egynyaras ivadékának növekedése és tápláléka a Tisza-tóban

Harka Ákos és Jakab Tibor

Kossuth Lajos Gimnázium, Tiszafüred

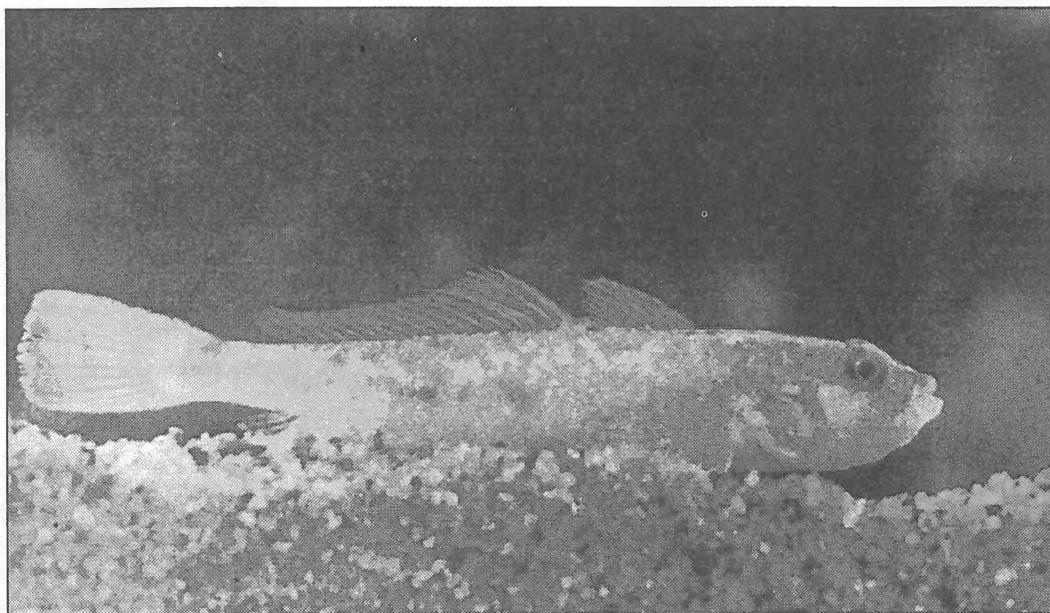
A ponto-káspikus eredetű, korábban a Dunának csak az alsó szakaszán élő folyami géb 1970 óta ismert tagja a magyar halfaunának, amikor tömeges elszaporodására figyeltek fel a Balatonban (Bíró, 1971). Ezt követően terjeszkedése megtorpant, bár később a hazai Alsó-Dunában is megtalálták (Pintér 1989). Másik nagy folyóvizünkéből, a Tiszából jó két évtized múltán került elő. Előbb a Tisza-tóból sikerült kimutatni (Harka 1993), majd a folyó

jugoszláviai szakaszán igazolták jelenlétét (Guelmino 1994). A Duna visegrádi részéről 1996-ban publikált adata ugyan tévesnek bizonyult (Erős és Guti, 1997), viszont megjelent a Drávában (Sallai 2000), 2001 tavaszán pedig egy Budapestenél fogott példányt sikerült azonosítanunk a dr. Váradi Lászlótól kapott fotó alapján. Ez utóbbi adatok, valamint a Tisza más szakaszain szerzett tapasztalataink azt mutatják, hogy a faj jelenleg is terjed hazánkban, egyes

vízterületeken pedig olyan egyedsűrűséget ért el, hogy kis testmérete ellenére is jelentős tényezőjévé vált a vízi életközösség anyag- és energiaforgalmának. A továbbiakban ismertetésre kerülő vizsgálatainkat elsősorban ez tette indokolttá.

Anyag és módszer

Vizsgálati anyagunkat 83 egynyaras halpéldány képezte. Ezeket 5 milliméteres

Egynyaras folyami géb (*Neogobius fluviatilis*) a Tisza-tóból (Harka. Á.)

szembőségű kétkézhalóval 2000. október 21-én gyűjtöttünk a Tisza-tó Tiszafüredi-Holt-Tisza nevű részén. A halakat a víznek abban a vízínövényektől többé-kevésbé mentes parti sávjában fogtuk, amely nyaranta strandként funkcionál, de ebben az őszi időszakban már mentes a zavarástól. Ebből a mintegy öt méter szélességű, kemény, homokos aljzatú szélvízből az adott időpontban a folyami gébnek szinte kizárólag egyynyaras ivadéka került elő. Más korosztályból csupán egyetlen példány, egy 105 milliméter testhosszt elérő kétnyaras hal került a hálónkba.

A begyűjtött halak életkorát a pikkelyek növekedési zónái alapján határoztuk meg, amit néhány esetben – a nagyobb példányok kontrolljaként – az operculum vizsgálatával is kiegészítettünk.

A halakat 4%-os formalinban rögzítettük, majd néhány nap múltán 65%-os alkoholba áthelyezve tároltuk. Standard és teljes testhosszukat milliméteres, testtömeget táramérlegen, centigrammos pontossággal mértük. A testhossz és a testtömeg viszonyát a Tesch (1968) által javasolt $W = a \cdot L^b$ formula alapján számítottuk ki, amelyben W a testtömeg, L a testhossz. Adatainkhoz a függvényeket a Microsoft Excel számítógépes program segítségével illesztettük.

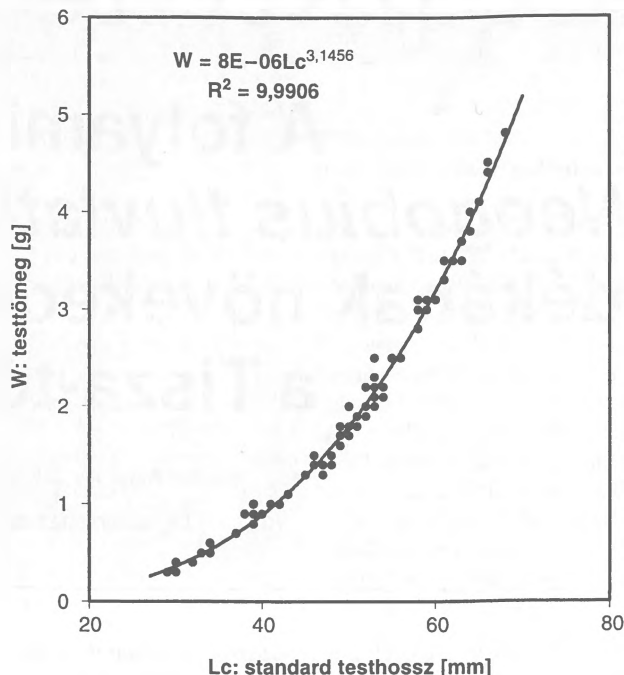
A béltartalom vizsgálatához a tápcsatornát a testüregből kiemeltük, s Petri-csészébe helyezve sztereomikroszkóp alatt bonctűvel szétbontottuk. A táplálékszerkezeteket 10–40-szeres nagyítás mellett *Rybak* (év nélkül) határozója alapján azonosítottuk. Segítséget hozzá dr. Szító Andrásról, a HAKI kutatójától kaptunk, akinek szívességét ezúton is szeretnénk megköszönni.

Eredmények

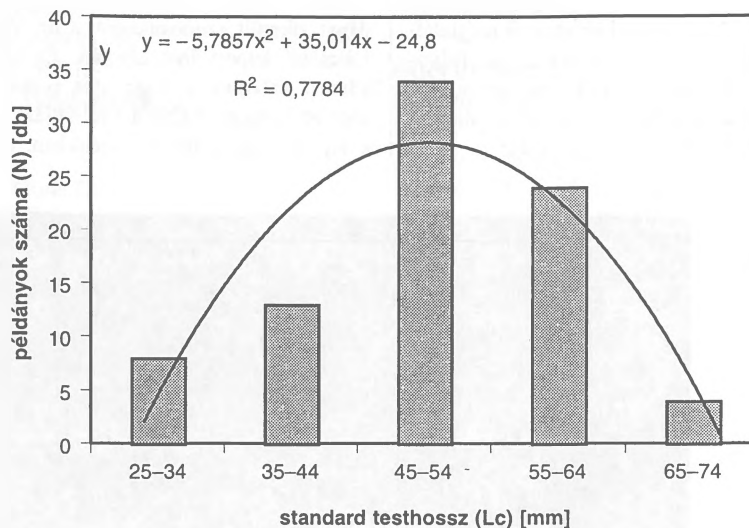
Halaink standard hossza (L_c) 29 és 68 mm, teljes hossza (L_t) 34 és 79 mm között változott, testtömegek (W) 0,3 és 4,8 g között alakult. A standard testhossz és testtömeg összefüggése (1. ábra) a következő egyenlettel fejezhető ki:

$$W = 8E - 06L_c^{3,1456}$$

(A teljes hossz és a testtömeg kapcsolata a $W = 4E - 06L_t^{3,1778}$ hatványfüggvénnyel írható le.)

1. ábra: A standard testhossz (L_c) és a testtömeg (W) összefüggése

2. ábra: A vizsgált példányok testhossz szerinti megoszlása

A begyűjtött példányokat – a standard testhossz egy centiméteres intervallumai alapján – öt méretcsoportba sorolhattuk. Az egyes méretcsoportok gyakorisága (2. ábra) a viszonylag kis minta ellenére is elég jól közelít a normál eloszláshoz. A példányok legnagyobb része – több mint

egyharmada – 50 mm körüli (45–54 mm) méretet ért el, az átlagérték azonban a 60 mm körüliek jelentős száma miatt ennél valamivel nagyobb, 50,4 mm volt. Az átlagos testtömeg értéke 2,1 gramm.

A vizsgált halak tápcsatornája minden esetben tartalmazott táplálékmaradványo-

kat, üres bélcsatornát nem találtunk. A különböző táplálékállatok számát és arányát, valamint azon halpéldányok számát és arányát, amelyek tápcsatornájában az adott táplálékfélése megtalálható volt, táblázatban foglaltuk össze (1. táblázat).

Egyenletünk "b" paramétere, az úgynevezett allometria exponens 3-nál nagyobb értéke (3,1456) azt mutatja, hogy a halak tömegének növekedése némileg meghaladja a hossznövekedés ütemét. *Bíró* (1974, 1995) kutatásai hasonló eredményt

A Tisza-tóból fogott folyami gébek táplálékát összehasonlítva a hasonló méretű (50–70 milliméteres) balatoniakéval azt állapíthatjuk meg, hogy a táplálékállatok számát tekintve mindkét vízterület halainál az árvászúnyoglárkák (Chironomidae) áll-

1. táblázat: A halak tápcsatornájából kimutatott táplálékszervezetek

A bétartalomból azonosított taxonok		Árvászúnyoglárkák (Chironomidae)	Kandicsrákok (Copepoda)	Kérészlárkák (Ephemeroptera)	Kagylósrákok (Ostracoda)	Ágascsapú rákok (Cladocera)	Szitakötőlárkák (Odonata)	Tegzeslárkák (Trichoptera)	Csigák (Gastropoda)
A vizsgálatban kimutatott táplálékállatok (n = 1957)	száma [db]	1140394	142	128	106	31	15	1	
	aránya [%]	58,3	20,1	7,3	6,5	5,4	1,6	0,8	0,1
Az adott táplálékot fogyasztó halpéldányok (n = 83)	száma [db]	79	59	57	45	34	22	11	1
	aránya [%]	95,2	71,1	68,7	54,2	41,0	26,5	13,3	1,2

Értékelés

Whitehead et al. (1986) szerint a folyami gébek az első életévükben mintegy 55, két éves korukra 85–120 milliméteres testhosszra érnek el. *Berg* (1965) csak a két-nyarasok hosszát adja meg (130–133 mm), de az előbbieket meghaladó méretből következően bizonyosra vehető, hogy az egy-nyaras példányok sem lehetnek kisebbek a *Whitehead et al.* (1986) által megadott értéknél. Hazai adatok a Balatonból állnak rendelkezésünkre, ahol az egy-nyaras korosztály átlagos testhossza 1970–72-ben 41 mm, 1992–93-ban pedig 34 mm volt (*Bíró* 1974, 1995). Ezekhez képest a Tisza-tóban mért átlagérték (50,4 mm) közel 25–50%-kal gyorsabb hossznövekedési ütemet jelez, ami megközelíti a faj eredeti areálján tapasztalt értékeket.

A Tisza-tavi folyami gébek testhosszának és testtömegének összefüggését leíró egyenlet "a" paramétere ($a = 8E-06 = 8 \cdot 10^{-6}$) valamivel nagyobb adódott, mint *Bíró* (1995) utóbbi vizsgálatában ($4,4 \cdot 10^{-6}$). Ebből az következik, hogy halaink valamivel nagyobb testtömeggel indulnak, mint a balatoni fajtársaik. Az eltérés azonban jelentéktelen, és semmiképpen nem tekinthető határozott tendenciának, hiszen az 1970-es években épp fordított volt a helyzet.

hoztak, az allometria exponens értéke az 1970-es években 3,1398 volt, két évtizeddel később 3,3091. Részletekbe menő összehasonlítást azonban nem érdemes tenni, mivel a Balatonból származó vizsgálati anyagot zömmel idősebb halak alkották, ezért adatai az egy-nyaras ivadékok jellegzetességeit kevésbé hűen reprezentálják.

A folyami géb tápláléka a külföldi szakirodalom szerint (*Bănărescu* 1964; *Troickij és Dunikova* 1983; *Whitehead* 1986) főként rákokból (Mysidae, Gammaridae, Corophiidae), puhatestűekből (Mollusca) és árvászúnyoglárkából (Chironomidae) áll, kisebb részben a férgek és olykor a halak közül kerül ki. *Troickij és Dunikova* (1983) szerint a rákok aránya a 92%-ot, az árvászúnyoglárkák pedig a 44%-ot is elérheti.

A Balatonból 1970–72-ben gyűjtött példányok tápcsatornájából a vízi rovarlárkák (Insecta) 37, a különböző planktonrákok (Cladocera, Copepoda, Ostracoda) 36, egyéb rákfajok (Amphipoda, Mysidacea) 19%-ban kerültek elő. Az 1992–93. évi vizsgálat hasonló eredményt hozott, de némileg eltérő arányokkal. A vízi rovarok 44, a planktonrákok 19–20, az egyéb rákok 28 százalékát tették ki az azonosított táplálékszervezetek összes egyedszámának (*Bíró* 1995).

nak az első helyen. Ezen egyezésem túlmenően azonban jelentős eltérések mutatkoznak. Míg a planktonrákok három csoportja közül a balatoni halak táplálékában az ágascsapú rákok (Cladocera) dominálnak és a kandicsrákok (Copepoda) jelentősége a legcsekélyebb, a Tisza-tó halainál fordított sorrend alakult ki. További különbség, hogy a felemáslábú és hasadtalábú rákok (Amphipoda, Mysidacea), amelyek a balatoni folyami gébek táplálékában igen jelentősek, a Tisza-taviak étlapján egyáltalán nem fordulnak elő. Ezzel szemben a kérészlárkák (Ephemeroptera), tegzeslárkák (Trichoptera) és szitakötőlárkák (Odonata) fogyasztása terén épp fordított a helyzet. Utóbbi taxonok vagy hiányoznak a balatoniak étrendjéből (Odonata), vagy rendkívül alárendelt szerepet játszanak (Ephemeroptera, Trichoptera).

A táplálkozásban mutatkozó különbségekre az élőhelyek eltérő ökológiai viszonyai, illetve a táplálékbázis ebből adódó különbségei adnak magyarázatot. A Balaton vizinövényekkel benőtt és kövezett partú gyűjtőhelyein, ahol gyakoriak a felemáslábú és hasadtalábú rákok (Amphipoda, Mysidacea), a halak ezeket fogyasztották nagyobb arányban. A Tisza-tóban viszont, ahol a szitakötőlárkák (Odonata) gyakoriak (*Jakab et al.* 2001), ezek aránya volt nagyobb. Vizsgálataink

tehát megerősítették azokat a korábbi tapasztalatokat (Bíró 1995, Szító és Harka 2000), melyek szerint a halak gyakorlatilag nem válogatnak a számukra megfelelő táplálékszervezetek között, hanem a legnagyobb mennyiségben jelen lévő, vagyis a legkisebb ráfordítással megszerezhető élelmet részesítik előnyben.

IRODALOM

- Ahnelt, H., Bănărescu, P., Spolwind, R., Harka, Á., Waidbacher, H. 1998. Occurrence and distribution of three gobiid species (Pisces: Gobiidae) in the middle and upper Danube region – example of different dispersal patterns? *Biologia*, Bratislava, 53: 661–674.
- Bănărescu, P. 1964. *Fauna Republicii Populare Romine – Pisces–Osteichthyes*. Vol. XIII. Editura Academiei Republicii Populare Romine, Bucuresti
- Berg, L. S. 1965. *Freshwater Fishes of the U.S.S.R. and Adjacent Countries*. Vol III. Jerusalem
- Bíró P. 1971. Egy új gébféle (*Neogobius fluviatilis* Pallas) a Balatonból. *Halászat* 17: 22–23.
- Bíró P. 1974. *Neogobius fluviatilis* a Balatonban. *Halászat* 20: 173–174.
- Bíró P. 1995. A folyami géb (*Neogobius fluviatilis* Pallas) növekedése és tápláléka a Balaton parti övében. – *Halászat* 88: 175–184.
- Erős T., Gúti G. 1997. Kessler-géb (*Neogobius kessleri* Günther, 1861) a Duna magyarországi szakaszán – új halfaj előfordulásának igazolása. *Halászat* 90: 83–84.
- Guelmino J. 1994. Gébfajok a Tisza alsó szakaszán. *Halászat* 87: 133.
- Harka Á. 1993. A folyami géb (*Neogobius fluviatilis*) terjeszkedése. *Halászat* 86: 180–181.
- Harka Á. 1997. *Halaink. Képes határozó és elterjedési útmutató*. Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesülete, Budapest, 175 p.
- Jakab T., Müller Z., Dévai Gy. 2001. Quantitative survey of *Gomphus flavipes* (Charpentier, 1825)

exuviae along River Tisza. *Abh. Ber. Naturkundesmus. Görlitz*, 73, 1, 39.

- Pintér K. 1989. *Magyarország halai*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Rybak, J. I. (évszám nélkül): *Przewodnik do rozpoznawania bezkręgowich zwierząt słodkowodnych*, pp. 1–78.
- Sallai Z. 2000. Adatok a Dráva hazai vízrendszerének halfaunájához. *XXIV. Halászati Tudományos Tanácskozás, Haltenyésztési Kutatóintézet, Szarvas (előadáskivonatok)*
- Szító A., Harka Á. 2000. Az amurgéb (*Perccottus glehni* Dybowski, 1877) táplálékának összetétele. *Halászat* 93: 97–100.
- Tesch, F. W. 1968. Age and growth. In Ricker (ed.): *Methods for assessment of fish production in fresh waters*. Oxford and Edinburgh, 93–120.
- Troickij S. K., Dunikova, E. P. 1983. *Biologia bichka-pesochnika Neogobius fluviatilis* (Pallas) (Gobiidae) v kubanskich limanach. *Voprosi Ictiologii* 23: 569–574.
- Whitehead, P. J. P., Bauchot, M.-L., Hureau, J.-C., Nielsen, J., Tortonese, E. 1986. *Fishes of the*

North-eastern Atlantic and the Mediterranean. Volume III. UNESCO, Paris

GROWTH AND FOOD OF FIRST SUMMER MONKEY GOBIES (*NEOGOBIOUS FLUVIATILIS*) IN THE TISZA-TÓ WATER RESERVOIR

Á. Harka and T. Jakab

SUMMARY

The monkey goby (*Neogobius fluviatilis*) originating from the Ponto-Caspian area, has appeared in increasingly widespread areas of Hungary. In the Tisza-tó water reservoir in north-eastern Hungary along the Tisza River, 83 first summer samples of the fish were collected in the vicinity of Tiszafüred on October 21st, 2000.

The average length of the fish, not including the caudal fins, was 50.4 mm, the average weight was 2.1 g. Their alimentari canals contained mostly gnats (Chironomidae), but also the relative amount of the taxons Copepoda, Ephemeroptera, Ostracoda and Odonata was notable.

Haletető csónakok és halászati eszközök gyártása, átalakítása, javítása

A Hortobágyi Halgazdaság Rt. a következő szolgáltatásait ajánlja fel tógazdasági haltermelők részére:

- önürítő haletető csónak készítése takarmány és szerves trágya kijuttatására különböző méretben
- önürítő haletető csónakok felújítása, átalakítása
- haletető csónak készítése acéllemezből
- ESOX-3 típusú hínár- és nádvágó felújítása, javítása, átalakítása
- MERCURY SEAPRO, MERCURY 10, MARINER 10, MARINER 15 típusú csónakmotorok javítása
- műgyanta alapú eszközök javítása (kosarak, kádak stb.)
- egyéb halászati eszközök készítése, javítása.

További információ telefonon a 30/9032–418-as számon vagy személyesen az ágazatvezetőnél.

Hortobágyi Halgazdaság Rt.
4071 Hortobágy-Halastó

Horgászegyesületek figyelem!

Horgászvizek telepítéséhez

ÉLŐ KESZEGET

a Balatoni Halászati Rt.-től!

**Az eladásra kínált vegyes balatoni keszeg
egyedsúlya 150–500 g. Bruttó ár: 190,— Ft/kg**

**1000 kg feletti megrendelés esetén,
100 km-en belül a helyszínre szállítást
térítésmentesen vállaljuk.**

Várjuk érdeklődésüket és megrendeléseiket!

Balatoni Halászati Rt.

8600 Siófok, Horgony u. 1.

☎: (84) 310-180, (84) 310-190

dr. Kovács Miklós, Szilágyi Gábor

Puskás Zoltán

